

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA PEDAGOGIKY

ANALÝZA VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ V PŘÍPRAVNÝCH TŘÍDÁCH ZŠ

V PLZNI

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Soňa Lišková

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PhDr. Markéta Zachová, Ph.D.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 30. června 2017

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji PhDr. Markétě Zachové, Ph.D., vedoucí diplomové práce, za cenné připomínky, odborné rady a vstřícnost při zpracování mé práce. Děkuji také respondentům, kteří se zúčastnili výzkumného šetření. V neposlední řadě patří poděkování i mé rodině a spolupracovníkům, kteří mě trpělivě podporovali během celého studia.

ANALÝZA VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ V PŘÍPRAVNÝCH TŘÍDÁCH ZŠ V PLZNI

CHILDREN EDUCATION ANALYSIS IN PRE-SCHOOL CLASSES OF
PRIMARY SCHOOL IN PILSEN

OBSAH

Úvod.....	2
1 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY	5
1.1 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD	5
1.2 HISTORIE PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V ČR	6
1.3 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY V RÁMCI LEGISLATIVY	9
1.3.1 Návrh novely školského zákona 2015	11
1.3.2 Školský zákon ve znění účinném od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017	14
1.3.3 Přijímání dětí do přípravných tříd od 1. 9. 2017	15
2 VÝCHOVNÝ A VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD VYCHÁZEJÍCÍ Z RVP	18
2.1 CÍLE A PROSTŘEDKY PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY.....	18
2.2 DOKUMENTACE PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY	21
2.3 ORGANIZACE VÝCHOVNÉHO A VZDĚLÁVACÍHO PROCESU V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ	23
2.4 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY - OKRUHY UČIVA	25
2.5 PROSTOROVÉ A MATERIÁLNÍ VYBAVENÍ.....	26
2.6 VYTVÁŘENÍ SOCIÁLNÍHO KLIMATU A PSYCHOHYGIENICKÉ PODMÍNKY PT	27
2.7 OSOBNOST PEDAGOGA V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ	29
2.8 ASISTENT PEDAGOGA V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ.....	30
3 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY V PLZNI.....	31
3.1 HISTORIE PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD VE STATISTIKÁCH MŠMT	31
3.2 POČET PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI.....	31
3.3 FORMOVÁNÍ PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI	32
3.4 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI.....	33
3.4.1 7. základní a mateřská škola	33
3.4.2 13. základní škola	35
3.4.3 16. základní a mateřská škola	36
3.4.4 17. základní škola	37
3.4.5 Bolevecká základní škola	39
3.4.6 22. základní škola	40
4 EMPIRICKÁ ČÁST	43
4.1 CÍL VÝZKUMU A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	43
4.2 POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY	43
4.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU, PRŮBĚHU A MÍSTA ŠETŘENÍ	44
4.4 VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT	46
4.4.1 Vyhodnocení výzkumných otázek	46
4.4.2 Vyhodnocení polostrukturovaného rozhovoru s rodiči.....	49
4.4.3 Celková evaluace získaných dat	59
ZÁVĚR	61
RESUMÉ.....	63
SEZNAM LITERATURY.....	64
PŘÍLOHY.....	I-LXII

Úvod

Cílem práce je analýza vzdělávání dětí v přípravných třídách z několika základních hledisek. V rámci analýzy je práce zaměřena na následující kategorie: jakou funkci v současnosti přípravné třídy plní ve vzdělávacím systému, zda jsou přínosem pro učitele, rodiče a hlavně pro samotné děti, které je navštěvují, a zda jejich existence přispívá ke kvalitnějšímu vzdělávání.

Předkládaná diplomová práce také reaguje na nedávné změny ve školském zákoně, které se dotkly i vzdělávání dětí v přípravných třídách ZŠ. V práci je také zmapován jejich historický vývoj a jejich legislativní rámce.

Zjištění v této práci ukazují, že přípravné třídy funkci, která jim byla stanovena zákonem, od počátku zcela neplnily, protože spektrum dětí, které byly do přípravných tříd přijímány, bylo mnohem větší, než je vymezeno legislativou. Zřejmě to byl i jeden z aspektů zamýšlení se některých účastníků vzdělávací politiky v České republice nad celkovými změnami ve vzdělávacím systému.

Impulesem pro volbu tématu této diplomové práce je profese práce učitelky v mateřské škole a vlastní zkušenosti při práci s dětmi, které z mateřské školy do přípravné třídy ZŠ odcházejí. Z této pozice lze potvrdit, že do přípravných tříd nenastupovaly děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pouze se sociálním a kulturním znevýhodněním, pro které byly původně zřizovány. Často o přijetí do přípravné třídy žádali i zákonní zástupci dětí, kterým školské poradenské zařízení doporučilo odklad školní docházky z důvodu školní nezralosti, tedy např. z důvodu snížené koncentrace pozornosti, grafomotorických obtíží, vad řeči, snížené koordinace pohybu nebo kvůli jinému znevýhodnění či věku nepřesahujícím šest let. Přípravnou třídu volili jako mezistupeň mezi předškolním a základním vzděláním. Vlastní zkušenosti také dokládají, jak rodiče zvažují, zda nechat dítě další rok v MŠ nebo zda má nastoupit do přípravné třídy, zamýšlejí se i nad pozitivy a negativy přípravné třídy. A nutně při svém rozhodování přihlíželi k individualitě dítěte, k jeho adaptačním schopnostem a v neposlední řadě ke konkrétnímu doporučení školského poradenského zařízení.

Práce se zaměřuje na šest základních škol v Plzni, které zřizují celkem devět přípravných tříd.

Práce je standardně rozdělena na část teoretickou a část empirickou.

Teoretická část diplomové práce vychází ze Školského zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, z Metodického pokynu MŠMT č. j. 25 484/2000-22 ke zřizování přípravných tříd, z metodických materiálů pro učitele přípravných tříd, z Metodického portálu RVP, z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní a základní vzdělávání a z prezentace výzkumného šetření Bartoňové (2008) v přípravných třídách v ČR. Při přípravě materiálů pro zpracování problematiky přípravných tříd se ukázalo, že téma není dostatečně odborně zpracováno. Dostupná odborná literatura vždy obsahuje informace stanovené zákonem, téma aktuální problematiky a konkrétní otázky budoucnosti fungování přípravných tříd řeší pouze internetové portály, jako již výše uvedený Metodický portál RVP.CZ, který dává prostor pro publikaci nejen didaktických textů, ale i praktických materiálů podporujících vzdělávání.

Teoretická část obsahuje tři kapitoly:

V první kapitole je uveden legislativní vývoj přípravných tříd při základních školách v našem školním systému od roku 1993 až po současnost. Mapuje úpravy Školského zákona, vývoj podmínek pro zřizování přípravných tříd a podmínek pro přijímání dětí do přípravných tříd, tzn. spolupráci s ostatními institucemi (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně-pedagogické centrum apod.).

Druhá kapitola je zaměřena na evaluaci výchovného a vzdělávacího programu pro děti v přípravných třídách z následujících hledisek: cíle a prostředky; dokumentace; organizace výchovného a vzdělávacího procesu v přípravné třídě; výchovný a vzdělávací obsah přípravné třídy; prostorové a materiální podmínky; hodnocení výsledků žáků; vytváření sociálního klimatu a psychohygienických podmínek; přítomnost asistenta pedagoga při vzdělávání v přípravné třídě; vzdělání pedagoga v přípravné třídě apod.

Třetí kapitola seznamuje s lokalitami umístění jednotlivých přípravných tříd v Plzni a stručně představuje základní školy, při kterých jsou zřízeny.

Cílem výzkumné části bylo získání relevantních podkladů pro analýzu vzdělávání dětí v přípravných třídách pro charakteristiku funkce přípravných tříd, zjištění hlavních důvodů

pro zařazení dětí do přípravných tříd a zhodnocení jejich přínosu pro vzdělávací systém v ČR.

V části vlastního výzkumného šetření byla využita technika dotazníkového šetření zákonných zástupců dětí, pedagogů v přípravných třídách a ředitelů ZŠ, při kterých jsou přípravné třídy zřízeny. Cílem dotazníků bylo zjistit názor na fungování přípravných tříd z hlediska představy rodičů a instituce ZŠ o funkci a náplni přípravné třídy. Dotazníky byly zpracovány elektronicky v programu serveru www.surveymonkey.com.

Dále byla využita technika rozhovoru se zákonnými zástupci dětí, které již přípravný ročník absolvovaly a nastoupily do 1. třídy ZŠ. Zde bylo cílem zjistit, zda přípravná třída splnila jejich očekávání a zda byla pro dítě přínosná.

1 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

1.1 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD

Přípravná třída (PT) je jedna z forem pedagogické intervence orientované na posílení školní připravenosti dětí s odlišnými vzdělávacími potřebami. Jedná se o děti, kterým byl na základě doporučení školského poradenského zařízení, dětským nebo jiným odborným lékařem doporučen odklad školní docházky (OŠD) např. z důvodu nevyzrálosti v oblasti koncentrace pozornosti, grafomotorických obtíží, logopedických obtíží, snížené koordinace pohybu nebo z důvodu jiného znevýhodnění. Vždy platilo, že přípravná třída nenahrazuje vzdělávání dětí se zdravotním postižením.

Přípravné třídy jsou určeny k systematické přípravě dětí na vstup do povinného vzdělávání v základní škole. Vzdělávací program, který děti absolvují v přípravné třídě, má sloužit k jejich snadnějšímu začlenění do vzdělávacího procesu, aby se tím předešlo případným neúspěšným začátkům ve školní docházce.¹

Stanoveného cíle lze dosáhnout používáním nejrůznějších výchovně vzdělávacích prostředků, které svým obsahem a formou vycházejí a akceptují daný stupeň vývoje dětí. Základem jsou organizované činnosti dětí. Jsou používány různé druhy her (didaktické, konstruktivní, námětové, soutěživé), učení probíhá formou rozhovoru, je zařazován pobyt venku a vycházky a nechybí ani pracovní, pohybové, hudební a výtvarné činnosti.

Přípravnou třídu lze zřídit při každé základní škole.

Absolvování přípravné třídy se nezapočítává do povinné školní docházky.

Vzdělávání v přípravné třídě je bezplatné.

¹ ŠIKULOVÁ, R. a kolektiv. *Společně to dokážeme. Metodika pro učitele přípravných tříd*. Ústí nad Labem, Nakladatelství Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem 2011, 185 s., ISBN 978-80-7414-395-3

1.2 HISTORIE PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V ČR

Jak uvádí ve svém článku „Přístupy k počátečnímu vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním“ Bartoňová (2008), rozhodlo se MŠMT ve školním roce 1993 – 1994 zřídit první přípravné třídy a experimentálně jejich efektivitu ověřit na vzorku populace v různých okresech.

Důvodem pro zakládání přípravných tříd bylo zjištění, že se při zápisech do 1. tříd zvýšil počet dětí, které vůbec nenavštěvovaly mateřskou školu. Jejich hlavním úkolem měla být příprava těchto dětí na vstup do základní školy. Přípravné třídy začaly vznikat bez jakéhokoli základního právního předpisu a tudíž i náplň a organizace nebyly zcela vymezeny. Tyto třídy byly nazývány „nultými ročníky“.

Děti, které navštěvovaly „nulté ročníky“, byly z různých etnických skupin, děti imigrantů a zejména děti z romských komunit.

Často se však stávalo, že děti azylantů a účastníci řízení o udělení azylu na území ČR byli ohroženi sociálně patologickými jevy a začala se jich týkat problematika sociálně znevýhodněného prostředí. Jejich obtíže vycházely z jazykové odlišnosti, z odlišného sociokulturního prostředí, jiných kulturních vzorců vycházejících z jejich rodin, které se projevují v chování, jednání, stylu života apod.

Někteří z nich se však do běžné školy integrují bez problémů.

Ve školním roce 1997 – 1998 bylo do Školského zákona oficiálně zapracováno pokusné zřizování přípravných tříd při základních školách a MŠMT vydalo tzv. „Status pokusného ověřování přípravných tříd pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí“ pod č. j. 12 748/97-20 ze dne 25. 6. 1997. Cílem činnosti přípravných tříd bez ohledu na typ školy, při které jsou zřízeny, je předcházet neúspěchům romských a ostatních dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí v počátcích vzdělávání. Vysoké procento absolventů přípravných tříd je v začátcích školní docházky do základní školy úspěšné (Zpráva ČŠI, 1998). Toto ověřování probíhalo po dobu tří let, od 1. 9. 1997 do 30. 6. 2000.

Úřad vlády České republiky uvádí na svých internetových stránkách počty přípravných tříd v jednotlivých letech, kdy probíhalo pokusné ověřování činnosti přípravných tříd:

ve školním roce 1996/97 bylo zřízeno 36 přípravných tříd,
ve školním roce 1997/98 to bylo již 69 přípravných tříd s počtem 658 dětí,
ve školním roce 1998/99 bylo 100 přípravných tříd s počtem 1237 dětí
a ve školním roce 1999/2000 bylo 114 přípravných tříd s počtem 1425 dětí.²

Na základě tohoto pokusného ověřování přípravných tříd ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí a jednoznačně kladných názorů učitelů a psychologů na přípravné třídy umožňuje MŠMT podle § 58 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, ve znění pozdějších předpisů a podle § 45 odst. 6 zákona č. 76/1978 Sb., o školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů pokračovat ve zřizování přípravných tříd.

Od roku 2000 vstoupil v platnost *Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele – asistenta učitele* č. j. 25 484/2000-22. Počínaje školním rokem 2000/2001 mohou být zřizovány přípravné třídy, které se zaměřují na systematickou přípravu dětí se sociálním znevýhodněním na vstup do povinného vzdělávání na základní škole.

Realizovaný vzdělávací program, který děti absolvují, jim umožňuje snadnější začlenění do vzdělávacího procesu, a předchází tak případným neúspěšným začátkům ve školní docházce. Takovéto opatření má pro dítě podstatný význam, protože neúspěchy na počátku vzdělávací dráhy mohou nepříznivě ovlivnit další průběh vzdělávání a tím i jeho perspektivy v pracovním uplatnění v dalším životě.³

² Dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/informace-o-plneni-2000-5697/>

³ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Přístupy k počátečnímu vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním*. [online]. Univerzita Karlova, Praha, 2008. [cit. 2015-03-13]. Dostupný na WWW: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/348>

Na základě výše uvedeného Metodického pokynu MŠMT mohly být přípravné třídy zřizovány za následujících podmínek:

- 1. Za děti se sociálním znevýhodněním se považují děti z rodinného prostředí s nízkým sociálně ekonomickým postavením, ohrožené sociálně patologickými jevy, azylantů a účastníci řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního zákona.*
- 2. Přípravnou třídu může zřídit ředitel základní školy, mateřské školy, výjimečně speciální školy (dále jen "škola") se souhlasem zřizovatele a školského úřadu; od 1. 1. 2001 se souhlasem zřizovatele a orgánu kraje v přenesené působnosti.*
- 3. Přípravná třída může být zřízena při počtu nejméně 10 a nejvíce 15 žáků; výjimky z minimálního i maximálního počtu žáků schvaluje zřizovatel školy a školský úřad; od 1. 1. 2001 zřizovatel a orgán kraje v přenesené působnosti. V případě, že počet docházejících dětí klesne pod 7, přípravná třída se zruší.*
- 4. Do přípravné třídy jsou zařazovány děti, kterým byl udělen odklad povinné školní docházky a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, a výjimečně děti pětileté.*
- 5. Příprava na plnění povinné školní docházky se řídí metodickým materiálem "Přípravná třída - výchovný a vzdělávací program pro děti ze znevýhodňujícího sociokulturního prostředí" (používat je možné i metodický materiál "Přípravná třída pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí").*
- 6. V přípravné třídě pracuje s dětmi učitel příslušné školy.*
- 7. Ředitel školy určí učitele, který zpravidla pro každé dítě vypracuje individuální vzdělávací program (dále jen "IVP"); při jeho vypracování postupuje obdobně jako při zpracování IVP pro děti se zdravotním postižením.⁴*

⁴ Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 25 484/2000-22, ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele - asistenta učitele, čl. 1

1.3 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY V RÁMCI LEGISLATIVY

Níže jsou uvedeny klíčové změny úprav přípravných tříd, co se týče legislativy.

V roce 2004 byl schválen nový Školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který s účinností od 1. 1. 2005 zařazuje přípravné třídy na základních školách do vzdělávacího systému ČR.

Školský zákon v § 47 *Přípravné třídy základní školy* uvádí:

(1) Obec, svazek obcí nebo kraj mohou se souhlasem krajského úřadu zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, které jsou sociálně znevýhodněné a u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 7 dětí.

(2) O zařazování žáků do přípravné třídy základní školy rozhoduje ředitel školy na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení. Obsah vzdělávání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu.⁵

Zde upozorňuji na bod 1) Nového školského zákona na změnu počtu dětí, při kterém lze přípravnou třídu otevřít. Mění se z 10 na pouhých 7 dětí.

Jak je uvedeno ve výše citovaném v bodě 2) Nového školského zákona, vzdělávací obsah přípravné třídy je nedílnou součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP). Z toho pro pedagogy působící v přípravných třídách vyplývá povinnost stanovení vzdělávacího obsahu, respektive vytvoření vzdělávacího programu, kterým se bude vzdělávání v přípravné třídě řídit.

Zařazení přípravných tříd na základních školách do vzdělávacího systému ČR se opět upravuje v roce 2005 vyhláškou č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

⁵ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In *Sbírka zákonů*. Praha: [s. p. n.], 2004, s. 2

§ 7 této vyhlášky mění název přípravné třídy na „přípravná třída při základní škole“. Tím se jasně vymezuje druh školy, při které se přípravné třídy budou zřizovat, protože před přijetím Nového školského zákona č. 561/2004 Sb. byly přípravné třídy zřizovány i při školách zvláštních, případně i mateřských školách.

Velkou změnou je i to, že obsah vzdělávání v přípravné třídě se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Důvodem této změny je fakt, že vzdělávací program v přípravné třídě by měl vytvářet především prostředí pro výchovu a vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním a měl by vytvářet podmínky, které jsou dětem zajišťovány v mateřských školách. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) je podkladem pro tvorbu školního vzdělávacího programu (ŠVP) a zároveň se dá využít i pro vytvoření třídního vzdělávacího programu (TVP).

Od roku 2000, kdy vstoupil v platnost již zmíněný *Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ke zřizování přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele – asistenta učitele* č. j. 25 484/2000-22, do roku 2008 proběhlo v České republice výzkumné šetření v přípravných třídách základních škol, jehož cílem byla analýza problematiky výchovy a vzdělávání dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí v přípravných třídách.

Cílem tohoto šetření byla komplexní analýza problematiky výchovy a vzdělávání jedinců z odlišného etnického a sociálně znevýhodněného prostředí a navržení opatření k jejich efektivnímu vzdělávání a integraci. Tento výzkum probíhal ve dvou fázích pomocí anonymního dotazníkového šetření a nestandardizovaného rozhovoru, celkem bylo osloveno 188 respondentů – učitelů přípravných tříd.

Z výzkumu vyplynula i doporučení pro speciálně-pedagogickou praxi a teorii, např. rozšiřování sítě přípravných tříd při základních školách, zaměření na přípravu asistentů pedagoga, podpora poradenských zařízení, organizace praktických seminářů pro speciální pedagogy, tvorba studijních materiálů.

Hlavním závěrem tohoto šetření bylo potvrzení skutečnosti, že přípravné třídy přispívají k úspěšné integraci dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí do procesu vzdělávání a že velké množství žáků, kteří přípravný ročník absolvovali, úspěšně zvládlo zahájení povinné školní docházky.⁶

1.3.1 NÁVRH NOVELY ŠKOLSKÉHO ZÁKONA 2015

Již v březnu roku 2014 se v tisku objevila zpráva o novele školského zákona, která pravděpodobně umožní, že do přípravných tříd základních škol budou moci chodit všichni zájemci. Doposud byly přípravné třídy určeny jen pro děti se sociálním znevýhodněním.

Počet základních škol s přípravnými třídami oproti roku 2014 vzrostl a i počet dětí vzdělávaných v přípravných třídách vykazuje nepřetržitě rostoucí tendenci, což dokládají i níže uvedené tabulky statistických ročenek, které zpracovává Odbor školské statistiky, analýz a informační strategie MŠMT. Ve školním roce 2013/14 bylo 277 přípravných tříd při 235 základních školách, ve školním roce 2016/17 to bylo již 345 tříd při 295 školách v České republice.

⁶ BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Přístupy k počátečnímu vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním*. [online]. Univerzita Karlova, Praha, 2008. [cit. 2015-03-13]. Dostupný na WWW: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/348>

Tabulka č. 1: Statistická ročenka školství 2013/2014 dokládající počet dětí navštěvujících přípravné třídy - výkonové ukazatele⁷

B2.1.2 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle zřizovatele

Zřizovatel	Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
	celkem			
	školy	třídy	děti	
			celkem	z toho dívky
MŠMT	0	0	0	0
Obec	194	227	2906	1220
Kraj	41	50	614	277
Jiný resort	0	0	0	0
Privátní sektor	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0

Tabulka č. 2: Statistická ročenka školství 2014/2015 dokládající počet dětí navštěvujících přípravné třídy - výkonové ukazatele⁸

B2.1.2 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle zřizovatele

Zřizovatel	Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
	celkem			
	školy	třídy	děti	
			celkem	z toho dívky
MŠMT	0	0	0	0
Obec	203	246	3198	1315
Kraj	43	54	621	258
Jiný resort	0	0	0	0
Privátní sektor	0	0	0	0
Církev	0	0	0	0

⁷ Dostupné na <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>, <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

⁸ Dostupné na <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>, <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Tabulka č. 3: Statistická ročenka školství 2015/2016 dokládající počet dětí navštěvujících přípravné třídy - výkonové ukazatele⁹

B2.1.2 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle zřizovatele

Zřizovatel	Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
	celkem			
	školy	třídy	dětí	
			celkem	z toho dívky
MŠMT	0	0	0	0
Obec	243	292	3878	1525
Kraj	42	51	619	269
Jiný resort	0	0	0	0
Privátní sektor	0	0	0	0
Církev	1	1	17	6

Tabulka č. 4: Statistická ročenka školství 2016/2017 dokládající počet dětí navštěvujících přípravné třídy - výkonové ukazatele¹⁰

B2.1.2 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle zřizovatele

Zřizovatel	Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách				
	celkem				
	školy	třídy	dětí		
			celkem	z toho dívky	
Celkem	295	345	4569	1760	
v tom	MŠMT	0	0	0	0
	Obec	252	297	3956	1490
	Kraj	40	45	579	254
	Jiný resort	0	0	0	0
	Privátní sektor	0	0	0	0
	Církev	3	3	34	16

⁹ Dostupné na <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>, <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

¹⁰ Dostupné na <http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>, <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

25. 4. 2014 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zveřejnilo informaci, že novela školského zákona byla dokončena a od 1. 9. 2015 neplatí pro přijetí dítěte podmínka sociálního znevýhodnění.

Od roku 2015 může přípravné třídy zřizovat i církve a náboženská společnost.

Zrušením podmínky sociálního znevýhodnění se potvrdilo i zjištění České školní inspekce, která svými kontrolami v 39 přípravných třídách v ČR v roce 2013 zjistila, že děti se sociálním znevýhodněním je v těchto třídách pouze 73 %. Ostatní děti navštěvovaly tedy přípravné ročníky v rozporu se zákonem. Do přípravných ročníků byly přijímány děti z běžných poměrů, které měly doporučený odklad školní docházky, a vzdělávání v přípravné třídě se jevilo jejich rodičům jako lepší alternativa než nechat dítě další rok v mateřské škole.

Dalším důvodem zapsání dítěte do přípravné třídy základní školy mohl být fakt, že setrvání v mateřské škole s odkladem školní docházky bylo zpoplatněno, zatímco vzdělávání v přípravné třídě je bezplatné.

„Požadavek na sociální znevýhodnění dětí je v zákoně jasně zformulovaný, jen není řediteli škol respektovaný,“ řekl iDNES náměstek ústředního školního inspektora Ondřej Andrys.¹¹

1.3.2 ŠKOLSKÝ ZÁKON VE ZNĚNÍ ÚČINNÉM OD 1. 1. 2017 DO 31. 8. 2017

V rámci poskytování předškolního vzdělávání v přípravných třídách základních škol došlo ke změně zařazování dětí do těchto tříd. Přípravné třídy jsou určeny pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně pro děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí.

¹¹ JIŘIČKA, Jan. iDNES. *Nulté ročníky škol se otevřou všem dětem, je o ně čím dál větší zájem.* [online]. Praha: 28. 3. 2014 [cit. 2017-20-03]. Dostupný na WWW: http://zpravy.idnes.cz/pripravne-tridy-pripravky-zakladni-skola-budou-pro-vsechny-deti-phb-/domaci.aspx?c=A140324_212042_domaci_jj.

Předešlé roky, ale hlavně letošní rok 2017 přinesl ve školství, co se týče přípravných tříd, řadu legislativních změn. Ve školách souběžně fungují dva systémy finanční podpory dětí, kterým byla vydána nějaká doporučení nebo podpůrná opatření. Změny dopadly i na školská poradenská zařízení, která jsou přetížená a těžko zvládají nápor žadatelů. Pracovníkům poradenských zařízení komplikuje situaci také nový systém, který je časově mnohem náročnější. Ředitelé si stěžují na rostoucí byrokracii. Je velmi náročné sledovat všechny novely zákona, orientovat se v nich a včas je realizovat v praxi.

1.3.3 PŘIJÍMÁNÍ DĚTÍ DO PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD OD 1. 9. 2017

Další změnou, která se dotýká i přípravných tříd, je zavedení povinného předškolního vzdělávání v posledním roce před nástupem dítěte do ZŠ. V návaznosti na tuto změnu mění novela školského zákona provedená zákonem č. 178/2016 Sb. pravidla pro zařazování dětí do přípravných tříd. Od školního roku 2017/2018 nově platí, že v přípravné třídě základní školy se mohou vzdělávat pouze děti, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj a kterým byl současně povolen odklad povinné školní docházky. Děti, kterým nebyl povolen odklad povinné školní docházky, tedy nebude možné do přípravné třídy základní školy zařadit.

Oproti loňskému školnímu roku, kdy se zápisy do 1. tříd konaly v lednu, byly v letošním školním roce 2016/17 zápisy až dubnu, což může mít i kladný vliv na vyzrálост dětí. Ale vzhledem k této změně a ke změnám ve školském zákoně bylo pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) mateřským školám doporučeno, aby zákonné zástupce dětí, u kterých se uvažuje o odkladu školní docházky, upozornily, že žádosti o odklad školní docházky je nutno pedagogicko-psychologické poradně doporučit nejdéle do 10. 1. 2017, aby do konání zápisů do 1. tříd stihly v poradnách děti vyšetřit. Zákonní zástupci měli totiž v letošním školním roce povinnost žádost o odklad školní docházky s vyjádřením a doporučením pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně-pedagogického zařízení (SPC) předložit již u zápisu do 1. třídy a v případě zájmu o vzdělávání dítěte v přípravném ročníku vyplnili u zápisu již pouze „Žádost o přijetí do přípravné třídy“ – formulář: příloha č. 1.

Pokud žádost o odklad školní docházky pedagogicko-psychologické poradně doporučili déle, vystavili se riziku, že pedagogicko-psychologická poradna nebo speciálně-pedagogické zařízení posouzení žádosti o odklad školní docházky dítěte nestihne do zákonné lhůty ukončení zápisů do 1. tříd vyhotovit. V tomto případě by bylo dítě zapsáno do 1. třídy a od září by muselo zahájit povinnou školní docházku.

Po doručení výše uvedených dokladů ve stanoveném termínu je zákonnému zástupci dítěte vydáno rozhodnutí o povolení odkladu školní docházky, které je zapotřebí předložit i v mateřské škole, kam dítě dochází, aby mohla být ukončena od následujícího školního roku jeho docházka do MŠ a jeho místo mohlo být zahrnuto do volných míst při zápisu nových dětí do MŠ.

O udělení odkladu školní docházky a zařazení žáka do přípravné třídy základní školy rozhoduje stále ředitel školy na základě předložené žádosti o odklad školní docházky, písemného doporučení školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciální pedagogické centrum) a doporučujícího posouzení příslušného odborného lékaře (pediatra) nebo klinického psychologa.

Vyřízení všech těchto náležitostí je pro zákonné zástupce, ale i pro učitelky MŠ a zástupce ZŠ velmi náročné, a to jak po stránce administrativní, tak i legislativní. Je důležité, aby všichni zúčastnění úzce spolupracovali a aby zákonní zástupci dbali všech doporučení pro včasné a správné vyřízení potřebných dokumentů. Není výjimkou, že zástupce základní školy kontaktuje s prosbou o doplnění nebo dodání některých dokumentů pro přijetí dítěte do přípravné třídy učitelky mateřské školy, kam dítě dochází. Např. 7. ZŠ měla po zápisech do 1. tříd přihlášeno 22 dětí do přípravné třídy. Pět z nich však nemělo úplné podklady při přijetí. Pokud by zákonní zástupci nedodali potřebné doklady, znamenalo by to přijetí těchto pěti dětí do klasické 1. třídy ZŠ (nedodání doporučení od odborného lékaře pediatra) nebo prodloužení docházky do MŠ na základě odkladu školní docházky. Vzhledem k tomu, že maximální počet dětí v přípravné třídě je 15, musela by základní škola ještě další tři děti odmítnout. Základní škola tedy kontaktovala MŠ s žádostí o spolupráci. Většinou se jednalo o děti z rodin, které jsou neúplné a členové rodiny špatně komunikují nebo o rodiny cizinců, kde zákonní zástupci špatně rozumí.

Přípravné třídy by měly nadále pomáhat vyrovnat vývoj těch dětí, kterým byl z jakéhokoliv důvodu doporučen odklad povinné školní docházky. Zaměřují se na vyrovnávání vývoje dítěte s ohledem na jeho školní nezralost v době, kdy by již mělo plnit povinnou školní docházku.

V platnosti zůstává i podmínka, že přípravnou třídu je možné zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí. Pokud se do přípravné třídy přihlásí menší počet dětí, může ředitel požádat zřizovatele o povolení výjimky z nejnižšího počtu dětí podle § 23 odst. 4 školského zákona. Zřizovatel může výjimku povolit za předpokladu, že uhradí zvýšené výdaje na vzdělávací činnost školy nad výši stanovenou krajským normativem.

Při splnění všech náležitostí mohou žádat o přijetí do přípravné třídy ZŠ i zákonní zástupci dětí, které byly u zápisu do 1. třídy na jiné základní škole, resp. na základní škole, která nemá přípravnou třídu. Tyto děti se ale přijímají pouze při nenaplnění kapacity přípravné třídy žáky, kteří byli u zápisu na základní škole s přípravnou třídou.

Obsah vzdělávání v přípravné třídě je součástí školního vzdělávacího programu.

2 VÝCHOVNÝ A VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD VYCHÁZEJÍCÍ Z RVP

2.1 CÍLE A PROSTŘEDKY PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

Cílem přípravné třídy je systematicky připravovat děti na zahájení bezproblémového vzdělávacího procesu, na vstup do 1. ročníku základní školy a tím předejít možným neúspěchům hned na začátku školní docházky, které by mohly ohrozit další vzdělávání dítěte a jeho perspektivu v dalším životě.

Zážitek prvního školního neúspěchu může mít velký vliv na další přístup dítěte ke školní práci a ke vzdělávání vůbec, což může ovlivnit i postoj k práci a může se promítnout i v dalším uplatnění v životě.

Do přípravných tříd při základních školách jsou nově od 1. 9. 2017 přijímány děti pouze s odkladem školní docházky, který jim byl doporučen na základě vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně nebo ve speciálním pedagogickém centru. S těmito dětmi je potřeba cíleně pracovat. Pedagogicko-psychologické poradny pro tyto děti a jejich rodiče organizují speciální kurzy, které jsou zaměřeny na přípravu a vstup do 1. ročníku základní školy. Informace o nabízených kurzech lze získat na webových stránkách pedagogicko-psychologických poraden.¹²

Jedná se např. o program KUPREV – primárně preventivní program pro děti předškolního věku 4 – 8 let, který je s úspěchem používán i u dětí s dysfázií, autismem, ADHD a jinými obtížemi. Dítě si upevňuje orientaci osobou, místem a časem, získává sociální a informační orientaci. Cílem tohoto programu je minimalizace adaptačních problémů po nástupu dítěte do školy. S tímto programem mohou po absolvování kurzu u společnosti KUPROG CZ s.r.o. pracovat i vysokoškolsky vzdělaní speciální pedagogové, logopedi nebo psychologové. Kurz je akreditován u MŠMT ČR.¹³

Dalším programem vhodným pro děti s potížemi v učení je Maxík – stimulační program pro předškoláky a děti s odkladem školní docházky. Je to soubor stimulačních cvičení, jejichž cílem není redukce projevů, ale změna podmínek, za kterých může dítě podávat

¹² PPP Plzeň – Poskytované služby: <http://www.pepor-plzen.cz/sluzbypm>

¹³ <http://www.klinickalogopedie.cz/index.php?pg=aktuality&aid=550>

lepší výkon. Do tréninku jsou zařazeni rodiče i učitelé, kteří jsou vedeni k porozumění problému dítěte a respektování jeho základních potřeb. Kurzy pro zájemce organizuje akreditované pracoviště pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a je určen pro pedagogy základních i speciálních škol, pro pracovníky poradenských zařízení - speciální pedagogy, logopedy a psychology. Tento kurz je také akreditován u MŠMT ČR.¹⁴

Speciální terapeutickou metodou napomáhající odstraňovat poruchy učení a poruchy pozornosti je biofeedback. Při ní je snímán záznam elektrické aktivity mozku pomocí elektrod připevněných na hlavě a ušních lalůčkách. Tím je snímána bioelektrická aktivita mozku, průběh mozkových vln je zobrazen na monitoru klienta a je převeden do počítačové hry. Tu dítě ovládá jen za pomoci činnosti svého mozku, bez klávesnice či počítačové myši.

Po návštěvě PPP se často děti s poruchou pozornosti zapojují do individuálního výukového programu HYPO, který posiluje zrakovou a sluchovou paměť a procvičuje koncentraci pozornosti. Je určený dětem od pěti let do ukončení 1. pololetí 1. třídy ZŠ. Lekce probíhají jednou týdně přímo v PPP a navazuje na ně domácí cvičení podle zadaných instrukcí poradenského pracovníka, na další lekci jsou úkoly kontrolovány a popř. se upraví jejich obsah a množství.¹⁵

Pedagogicko-psychologické poradny nabízí i individuální nebo rodinnou terapii, reedukační programy pro rozvoj oslabených percepčních a percepčně motorických funkcí (zrakové rozlišování, zraková paměť, sluchové rozlišování, sluchová paměť, vnímání časového sledu, prostorová orientace apod.), individuální péči pro rozvoj komunikačních dovedností dětí (logopedická péče) nebo vyšetření (screening) pro orientační zjišťování školní zralosti, který se může po domluvě s odborným pracovníkem PPP provádět přímo v mateřské škole. Takový druh vyšetření pokládám za velmi přínosný. Dítě lze pozorovat ve školním prostředí v interakci s ostatními dětmi a pedagogem, při pracovních, pohybových i sebeobslužných činnostech. Myslím si, že vyšetření školní zralosti v prostředí pracovní PPP může být často zkreslené – dítě nezná prostředí, při vyšetření pracuje samostatně s poradenským pracovníkem, vyšetření trvá cca 1 – 1,5 hodiny.

¹⁴ <http://www.mujmaxik.snadno.eu/Co-je-to-Maxik.html>

¹⁵ <http://www.pepor-plzen.cz/sluzbypj>

Nabízené výukové programy a terapeutické metody jsou pro děti s doporučeným odkladem školní docházky a jejich rodiče velmi přínosné. Získávají zde dobré pracovní návyky, dochází ke zlepšení komunikace mezi rodičem a dítětem a v neposlední řadě se snižuje riziko školního neúspěchu při nástupu do 1. třídy ZŠ. Speciální pedagogové zde dítěti doporučí vhodná opatření pro výukový proces a domácí přípravu, se kterými může později pracovat i učitel na základní škole.

Odklad školní docházky o jeden rok, výjimečně o 2 roky, bývá dětem nejčastěji doporučen z důvodu již zmíněné školní nezralosti a školní nepřipravenosti. Pojem školní zralost charakterizuje Dytrych a Matějček jako schopnost, kdy dítě zvládá nároky školního vzdělávacího procesu, nároky kladené na jeho organismus a nervový systém, nároky intelektové, citové i společenské.¹⁶

Školní zralost vychází z fyzické a psychické vyspělosti dítěte a vychází z několika rovin:

1. fyzická (tělesná) zralost – dítě by mělo vzrůstem a fyzickými dispozicemi odpovídat věku šesti let. Zdravotní stav posuzuje většinou dětský lékař, který má dítě ve své péči, popř. odborný lékař. Dítě, které je fyzicky nezralé, může být ohroženo při školní zátěži zvýšenou únavou, pocity méněcennosti v kolektivu dětí, které jsou oproti němu vyspělejší. Pokud je dítě často nemocné nebo má sníženou imunitu, může odklad školní docházky posílit jeho obranyschopnost, dítě není vyčerpáváno doháněním učiva z důvodu časté nemoci.

2. psychická zralost – dítě začíná dospívat k určité sebekontrolě a ke kontrole svých citů. Mělo by se soustředit na samostatnou práci, mělo by práci umět dokončit. Dalšími faktory pro úspěšnou školní docházku je samostatnost, zájem o učení a výsledek, schopnost začlenit se do kolektivu a podřídit se autoritě.

¹⁶ DYTRYCH, Zdeněk; MATĚJČEK, Zdeněk. *Děti, rodina a stres: vybrané kapitoly z prevence psychické zátěže u dětí*. 1. vyd. Praha: Galén, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X.

3. emocionální a sociální zralost - dítě by mělo zvládat základy sebeobsluhy (oblékání, obouvání, umytí rukou, jedení příborem, postarání se o své věci), mělo by být schopné zvládnout odloučení od rodičů, unést případný neúspěch. Dítě s emočními problémy, precitlivělé, neklidné až impulsivní může být ohroženo školním neúspěchem.¹⁷

Pokud je dítě nezralé ve více než jedné výše uvedené rovině, je jemu a jeho zákonným zástupcům doporučen odklad školní docházky, který upravuje školský zákon č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání - § 37 a jeho novela – zákon č. 472/2011 Sb., § 123, který upravuje možnost vzdělávání v přípravné třídě základní školy.¹⁸

2.2 DOKUMENTACE PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

Obsah vzdělávání v přípravné třídě se řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a je součástí školního vzdělávacího programu (ŠVP).

V souladu se vzdělávacími cíli i obsahem RVP PV mají podle § 7 vyhlášky č. 48/2005 Sb. probíhat diagnostické činnosti a hodnocení výsledků, kterých děti na základě vzdělávání v přípravné třídě dosahují, či nedosahují.

Diagnostické činnosti by měly být prováděny systematicky a pravidelně. Je třeba, aby pedagog provedl **vstupní diagnostiku**, zaměřenou na úroveň rozvoje dítěte při nástupu do přípravné třídy a tím zjistil jeho konkrétní vzdělávací potřeby. Ke vstupní diagnostice můžeme použít záznamový arch – formulář: příloha č. 2, ve kterém se zaměříme na oblast jemné a hrubé motoriky, sebeobsluhy, komunikativních dovedností, matematických představ, pozornosti, emocionality.

Dále je důležité průběžně sledovat rozvoj a pokroky dítěte a na základě této **průběžné diagnostiky** vyhodnocovat vývoj dítěte a navrhnout další potřebná pedagogická opatření. K záznamu těchto pozorování učitelé přípravných tříd doporučují „Hodnotící arch žáka

¹⁷ KOCUROVÁ, M. *Specifické poruchy chování a učení*. Plzeň: ZČU, 2002. ISBN 80-7082-705-X.

¹⁸ JUCOVIČOVÁ, D.; ŽÁČKOVÁ, H. *Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole*. Praha: D + H, 2007. ISBN 978-80-903869-3-8.

přípravné třídy – hodnocení pokroků dítěte“ – formulář: příloha č. 3, který je součástí dokumentu „Specifika tvorby školního vzdělávacího programu pro přípravné třídy základní školy“ (VÚP Praha, 2007).

Záznamový arch se skládá ze čtyř sloupců I. – IV., pro hodnocení v jednotlivých obdobích školního roku. Rubriku pro **poznámky u jednotlivých dovedností** lze využít tehdy, má-li dítě v konkrétní dovednosti vážnější problémy a potřebuje-li výraznější intervenci. Tuto rubriku může učitelka využít také k upřesnění zápisu, popř. k uvedení jiných důležitých skutečností, které se zjištěním souvisejí.

Pro hodnocení žáka přípravné třídy je vhodným nástrojem k rozpoznání vzdělávacích potřeb dítě a spolehlivému sledování jeho individuálních pokroků ve vzdělávání v přípravné třídě. Slouží jako pozorovací schéma celkového rozvoje dítěte a jeho učení. Pokud jsou záznamy dobře vedené, mohou posloužit jako výchozí prostředek pro stanovení prognózy dalšího rozvoje a vzdělávání dítěte.¹⁹

Záznamový arch se týká hodnocení deseti základních dovedností, které jsou obecně považovány za důležité pro systematickou vzdělávací práci, pro osvojení trivie (čtení, psaní, počítání) i pro uspokojivý život dítěte ve školním prostředí. Toto „desatero“ představuje názorový konsensus učitelek mateřských škol, učitelů základních škol a pedagogů z přípravných tříd a bylo vytvořeno odborníky na předškolní vzdělávání a pedagogy z praxe. Vydalo ho MŠMT pod č. j. 9482/2012-22. Materiál nabízí základní přehled toho, co by mělo dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Je však nutné myslet na to, že zrání dítěte je nerovnoměrné a každé dítě nemusí všech uvedených dovedností dosáhnout v plné míře.

Dokument je běžně k prostudování i na webových stránkách mateřských škol, věnovaných přípravě předškoláků pro vstup do školy pod názvem „Desatero pro rodiče dětí předškolního věku“ – viz příloha č. 4.

Doporučující materiál „Desatero pro rodiče dětí předškolního věku“ je určen rodičům dětí, kteří se zajímají o vzdělávání svého dítěte a vítají přehled základních dovedností, které má

¹⁹ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Záznamový arch pro pedagogickou práci s dítětem v přípravné třídě základní školy. *Metodický portál: Články* [online]. 14. 08. 2007, [cit. 2017-05-08]. Dostupný na WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/1555/ZAZNAMOVY-ARCH-PRO-PEDAGOGICKOU-PRACI-S-DITETEM-V-PRIPRAVNE-TRIDE-ZAKLADNI-SKOLY.html>>. ISSN 1802-4785.

dítě mít před vstupem do základní školy, ale i samotným pedagogům. Osobně s „desaterem“ pracuji. Mým cílem je, aby byly děti na vstup do základní školy nebo do přípravného ročníku dobře připravené a aby tuto velkou životní změnu zvládly co nejlépe a s pocitem úspěchu, ne zklamání. Dále je to pro mě podklad pro spolupráci s rodiči, protože bez vzájemné spolupráce rodiny a školy není možné dosáhnout uspokojivého celkového rozvoje dítěte.

Pokud si pedagog vede průběžně záznamy o svojí evaluační činnosti a zaznamená si konkrétní údaje o rozvoji a učení jednotlivých dětí, získá tak spolehlivé podklady pro zpracování **výstupní diagnostiky** a závěrečné zprávy o průběhu předškolní přípravy dítěte v daném roce. Tyto dokumenty vypracuje na konci druhého pololetí školního roku. Zpráva obsahuje vyjádření o dosažené úrovni hlavních cílů vzdělávání ve struktuře vymezené RVP PV. Učitel zde zhodnotí, jaké úrovně dítě dosáhlo, a popíše také schopnosti dítěte, jeho zájmy, nadání a také jeho vzdělávací potřeby a doporučení pro jeho další vzdělávání. Forma hodnocení dítěte je zcela v kompetenci učitele.

Zpráva o hodnocení dítěte se předává zákonnému zástupci dítěte a stává se součástí dokumentace školy.

2.3 ORGANIZACE VÝCHOVNÉHO A VZDĚLÁVACÍHO PROCESU V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, k organizaci výchovného a vzdělávacího procesu v přípravné třídě stanovuje následující:

§7 Přípravné třídy

(5) Časový rozsah vzdělávání je určen počtem vyučovacích hodin stanovených RVP ZV pro první ročník (tj. v rozsahu 18 - 22 hodin).

Vyučovací hodiny jsou rozděleny na kratší časové úseky se střídáním činností podle potřeb dětí. Rozvrh vyučování se v přípravné třídě nijak výrazně neliší od rozvrhu 1. třídy základní školy, je sestaven ze stejných předmětů, učitel si rozvrh může sestavit sám. Výuka slouží především k získání různých dovedností, rozpis hodin není závazný, učitel ho může dle potřeby měnit. Jednotlivé činnosti mohou být vzhledem k pracovnímu tempu a uspokojení zájmu dětí pozměněny.

Tabulka č. 5: Ukázka rozvrhu hodin přípravné třídy

	0. 7:00 -7:45	1. 8:00-8:45	2. 8:55-9:40	3. 10:00-10:45	4. 10:55-11:40	5. 11:50-12:35	6. 12:45-13:30	7. 13:40-14:25	8. 14:35-15:20
PO		ČJ	M	TV	TV	PRV			
ÚT		M	ČJ	HV	PRV				
ST		ČJ	M	VV	PRV				
ČT		M	ČJ	PČ	PRV				
PÁ		ČJ	M	TV	PRV				

Vysvětlivky: PRV (prvouka)

Tabulka č. 6: Ukázka denního režimu přípravné třídy

7:40 – 8:15	scházení dětí, přivítání, sebeobsluha, ukládání oblečení, spontánní hry dle zájmu dětí
8:15 – 9:00	skupinová nebo individuální práce s dětmi
9:00 – 9:30	zdravotní cvičení, řízené pohybové aktivity nebo taneční hry
9:30 – 10:00	hygiena, svačina
10:00 – 10:30	skupinová nebo individuální práce s dětmi, hry dle zájmu dětí /okruhy učiva/
10:30 – 11:00	pobyt venku (v případě příznivého počasí a stavu ovzduší), hry dle zájmu dětí skupinová nebo individuální práce s dětmi (okruhy učiva), četba
11:00 – 11:40	skupinová nebo individuální práce s dětmi, hry dle zájmu dětí (okruhy učiva)
11:40 – 12:00	sebeobsluha, hygiena, oběd, odchod domů nebo do ŠD

§1 Organizace vzdělávání

(6) Při organizaci výuky jinak než ve vyučovacích hodinách a při akcích souvisejících s výchovně vzdělávací činností školy stanoví škola zařazování přestávek podle charakteru činnosti a s přihlédnutím k základním fyziologickým potřebám žáků.

Výchovný a vzdělávací program pro přípravnou třídu je zpracováván do okruhů učiva a každá škola si na základě úrovně vývoje dětí ve své přípravné třídě zpracovává svůj vlastní školní vzdělávací program pro přípravnou třídu. Vždy se musí vycházet z individuálních možností a schopností dětí, z individuálního pracovního tempa a specifických vzdělávacích potřeb jednotlivých dětí. Proto jsou časové údaje v denním režimu přípravné třídy chápány jako orientační.

K plnění výchovných a vzdělávacích úkolů je třeba využívat všech metod a forem výuky, vzbuzovat v dětech zájem o plnění zadaných úkolů a motivovat je k jejich dokončení.

Velkým přínosem a pomocí pro učitele při vzdělávání dětí v přípravné třídě je navázání kontaktu s rodinou a spolupráce s ní. Rodičům, zákonným zástupcům dětí jsou umožněny návštěvy školy při vyučování, konají se informativní třídní schůzky nebo jsou nabízeny konzultační hodiny pro individuální setkání s učitelem.

2.4 VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ OBSAH PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY - OKRUHY UČIVA

Školský zákon č. 561/2004 Sb. stanovuje, že obsah vzdělávání v přípravné třídě řídí Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Pedagogové tedy při tvorbě vzdělávacího programu přípravné třídy a jeho výchovně vzdělávacího obsahu vycházejí právě z tohoto dokumentu, popř. mohou využít i dalších metodických materiálů, které jsou platné pro předškolní vzdělávání.

RVP PV určuje tyto okruhy učiva pro přípravnou třídu:

- Vytváření kulturně sociálních a hygienických návyků
- Rozumová výchova
 - Oblast jazyková a komunikativní
 - Oblast matematických představ
 - Oblast rozvoje poznání
- Hudební výchova
- Výtvarná výchova
- Pracovní výchova
- Tělesná výchova

Cíle těchto okruhů a ukázky činností zařazovaných do výchovně vzdělávacího procesu a dovednosti, které by si děti měly během docházky do přípravné třídy osvojit, jsou rozpracovány v dokumentu „Východiska pro tvorbu vzdělávacího obsahu v přípravné třídě“.²⁰

2.5 PROSTOROVÉ A MATERIÁLNÍ VYBAVENÍ

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání bere v úvahu, že přípravné třídy jsou součástí školního prostředí a že tedy mají od mateřských škol zpravidla odlišné organizační, prostorové a materiální podmínky.

Pro přípravnou třídu je většinou využita některá ze stávajících tříd školy, která je podle možností školy upravena a vybavena tak, aby vyhovovala specifickým vzdělávacím potřebám dětí zařazených do přípravné třídy.

²⁰ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Východiska pro tvorbu vzdělávacího obsahu v přípravné třídě. *Metodický portál: Články* [online]. 14. 08. 2007, [cit. 2017-06-10]. Dostupný na WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/1553/VYCHODISKA-PRO-TVORBU-VZDELAVACIHO-OBSAHU-V-PRIPRAVNE-TRIDE.html>>. ISSN 1802-4785.

Cílem by mělo být vhodné prostředí pro nejrůznější činnosti. Pro volnou hru je dobré vyčlenit část třídy s kobercem nebo jiným vhodným podkladem, pro práci dětí vytvoření pracovních míst u stolků. Nezbytnou součástí třídy jsou i úložné prostory pro stavebnice, hry, knihy, časopisy, pracovní pomůcky, aktovky, věci na tělesnou výchovu a jiné pomůcky.

Dalším vybavením přípravné třídy by měly být vhodné stavebnice (větší díly), maňásci, panenky, puzzle, stolní hry, magnetické tabulky, magnetická písmena, geometrické tvary, pastelky (trojhranný program), barvy, štětce, nůžky, velké formáty papíru (např. balicí papír), stírací tabulky, fixy, lepidlo, modelovací hmota, sešity podle výběru učitele.

Učitel by měl mít k dispozici učební pomůcky a materiály, demonstrační obrázky pro MŠ, popř. pro 1. ročník ZŠ.

2.6 VYTVÁŘENÍ SOCIÁLNÍHO KLIMATU A PSYCHOHYGIENICKÉ PODMÍNKY PT

Vyhovující sociální klima školy a třídy a dodržování psychohygienických podmínek má na žáka rozhodující vliv. Obě složky působí na rozvoj osobnosti dítěte, ovlivňují socializaci dítěte, působí na dítě po stránce emocionálního a volního rozvoje, utváří postoje, hodnoty, sebevědomí a sebeúctu dítěte. Jejich význam je často podceňován.

Vytvoření kvalitního klimatu školy a dodržování psychohygienických podmínek jsou dnes celosvětově považovány za jeden z klíčových znaků kvalitní a efektivní školy. Jak uvádí Čapek (2010), žáci jsou spokojenější, mají lepší motivaci a studijní výsledky, jsou aktivnější, vykazují menší procentuální absenci.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání formuluje nezbytnost maximálně přizpůsobovat vzdělávání vývojovým, fyziologickým, kognitivním sociálním i emocionálním potřebám dětí. V případě vzdělávání dětí v přípravných třídách je nutno tyto požadavky také respektovat a vytvářet sociální klima i psychohygienické podmínky srovnatelné s těmi, jaké jsou zajišťovány v mateřských školách.

Sociální klima jsou stabilní a trvalejší sociální vztahy, které vznikají mezi účastníky výchovných a vzdělávacích procesů. Parametry posouzení klimatu zůstávají i vlivem výkyvů nezměněny.²¹

Při návštěvách přípravných tříd jsem měla možnost poznat prostředí základních škol, při kterých jsou zřízeny. Každá škola je jiná, má svoji osobitou atmosféru a působí odlišně, a to už v prvním okamžiku, když do ní vstoupíme. Již po krátkém pobytu příchozího ovlivní svým vnitřním klimatem, které je nezaměnitelné a vzniká na základě mnohých faktorů.

Sociální klima školy působí na vztahy nejen uvnitř školy, ale také na všechny osoby spojené s její činností – rodiče, děti i organizace, jež vstupují do interakce se školou.²²

Míček (1984) vymezuje psychohygienu (duševní hygienu) jako systém propracovaných pravidel a rad, které napomáhají k udržení, prohloubení nebo znovuzískání duševního zdraví a duševní rovnováhy.²³

Hlavní zásady pro dodržování psychohygienických podmínek vzdělávání dětí v přípravných třídách stanovuje Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Na první místo je kladen důraz na akceptaci vývojových specifik dětí předškolního věku s ohledem na každého jedince, jeho individuální možnosti a potřeby. Psychický stav dítěte - žáka výrazně ovlivňuje průběh a výsledky učení.²⁴

Ze své praxe učitelky mateřské školy považuji za velmi důležité uspokojení potřeby bezpečí, což znamená pro dítě pocit jistoty. K jeho vytvoření dochází už pouhým nastolením pravidelného denního řádu, nastavením systému pravidel. Tím se dá strach, u některých dětí až pocit úzkosti, omezit na minimum. Pro dítě je též velmi důležité vlídné

²¹ ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010. 328 s. ISBN 978-80-247-2742-4.

²² ČERMÁKOVÁ, Marie. Sociální klima školy I., teoretický úvod k problematice. *Metodický portál: Články* [online]. 13. 01. 2015, [cit. 2017-06-11]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/19183/SOCIALNI-KLIMA-SKOLY-I-TEORETICKY-UVOD-K-PROBLEMATICE.html>>. ISSN 1802-4785.

²³ JIŘINCOVÁ, Božena; HOLEČEK, Václav; MIŇHOVÁ, Jana, *Vybrané kapitoly z psychologie zdraví*, Plzeň: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity 1996

²⁴ BEČKOVÁ, Ivana. Uspokojování potřeb dítěte v podmínkách současné mateřské školy. *Metodický portál: Články* [online]. 11. 04. 2008, [cit. 2017-06-11]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/2214/USPOKOJOVANI-POTREB-DITETE-V-PODMINKACH-SOUCASNE-MATERSKE-SKOLY.html>>. ISSN 1802-4785.

a kladné přijetí, začlenění do skupiny (třídy), vytvoření pocitu sounáležitosti. Dobré vztahy mezi učitelem a dítětem a ostatními dětmi ve třídě vedou k rozvoji samostatnosti, nezávislosti a posílení sebedůvěry. Nemělo by se ale zapomínat i na oblast primárních potřeb, jako je např. odpočinek, příjem potravin a tekutin, střídání aktivit a hlavně respektování individuálního tempa dítěte. Zde je důležité opět připomenout, že je nutná úzká spolupráce s rodinou dítěte, která může velmi pomoci při adaptaci na nové prostředí.

2.7 OSOBNOST PEDAGOGA V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ

Odborná kvalifikace učitelů přípravných tříd není stanovena žádným obecně závazným předpisem, a proto se doposud řeší pouze výkladem. Připouští se vzdělávání jak pro učitele mateřské školy, tak pro učitele prvního stupně základní školy (tj. § 6 a § 7 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů).

Vzhledem k důvodům, pro které byla dětem doporučena přípravná třída (snížená koncentrace pozornosti, grafomotorické potíže, vady řeči, snížená koordinace pohybu) si často pedagogové v přípravných třídách rozšiřují již získané vzdělání o specializace, které jim pak umožňují s dětmi odborně pracovat, např. logopedický kurz, kurz problematiky specifických poruch učení a chování (SPUCH), kurz práce s dětmi s poruchou pozornosti a hyperaktivitou (ADHD) a s poruchami autistického spektra (PAS) apod. Na některých základních školách působí speciální pedagogové, se kterými může učitelka spolupracovat při vytváření individuálních vzdělávacích plánů (IVP) nebo plánů pedagogické podpory (PPLP) nebo může konzultovat postup při práci s dětmi. Speciálního pedagoga mohou kontaktovat i samotní rodiče.

Aby byla práce učitele v přípravné třídě co nejefektivnější, je důležitá spolupráce a otevřená komunikace mezi rodinou a školou. Vzájemné pochopení rodiče a učitele vede k větší shodě ve výchově a vzdělávání dítěte.

Práce učitele v přípravné třídě je specifická nejen výše uvedenou charakteristikou žáka, ale i tím, že každý rok se složení třídy mění. To klade na učitele zvýšené nároky i v oblasti diagnostiky, která je v přípravné třídě prováděna pravidelně během celého školního roku.

2.8 ASISTENT PEDAGOGA V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ

Podle § 16, odst. 9. zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) může společně s učitelem působit v přípravné třídě asistent pedagoga. Pozice asistenta pedagoga je zřizována na základě souhlasu krajského úřadu. **Náplní práce asistenta pedagoga** je zejména spolupráce s učitelem na přímé výchovné a vzdělávací činnosti nejen u žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Je nápomocný při komunikaci mezi učitelem a žákem a při komunikaci mezi učitelem a zákonnými zástupci žáka, při přípravě na výuku, při sebeobsluze apod.

3 PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY V PLZNI

3.1 HISTORIE PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD VE STATISTIKÁCH MŠMT

Vývoj přípravných tříd v českém vzdělávacím systému s možností filtrace podle různých výkonových ukazatelů můžeme sledovat pomocí statistik, které zpracovává a zveřejňuje Analyticko-statistický odbor MŠMT na www-stránkách (<http://sberdat.uiv.cz/rozcestnik/>). Tyto statistiky uvádějí podle zadání kritérií např. počet přípravných tříd v jednotlivých územích ČR, počet škol zřizujících přípravné třídy, počty dívek a chlapců v přípravných třídách v jednotlivých územích, zřizovatele přípravných tříd apod.

První zpracované informace o přípravných třídách při základních školách poskytl Analyticko-statistický odbor MŠMT na svých www-stránkách ze školního roku 2006/2007 pod označením „B2.1 Přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním“. V přechozích letech nejsou přípravné třídy do statistik vůbec zařazeny – příloha č. 5: Statistická ročenka školství 2006/2007 - výkonové ukazatele.

Od školního roku 2009/2010 se mění označení pro filtraci výkonových ukazatelů pro vyhledávání statistik z označení B2.1 Přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním na označení B2.1 Přípravné třídy základní školy – příloha č. 6: Statistická ročenka školství 2009/2010 - výkonové ukazatele.

3.2 POČET PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI

První přípravná třída v Plzni byla otevřena ve školním roce 1993/1994 při 7. základní škole, což potvrzuje i níže uvedený článek uveřejněný 27. 5. 2016 na zpravodajském portálu z Plzeňska – Plzen.cz.

„Podle ředitelů jsou tyto třídy přínosem, pomáhají odstraňovat nezralost a vyrovnávat vývoj dítěte, ze strany rodičů je na ně kladný ohlas. Na některých našich školách fungují řadu let. Například na 7. základní škole byla přípravná třída založena v roce 1993, od té

doby je tam k dispozici, přičemž kvůli malému počtu dětí nebyla otevřena jen ve třech školních letech," uvedla náměstkyně primátora Eva Herinková.²⁵

Statistická data k vývoji počtu přípravných tříd v Plzni jsou uvedena v příloze č. 7 - 10 této práce.

3.3 FORMOVÁNÍ PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI

V letošním školním roce 2016/2017 jsou v Plzni přípravné třídy zřízeny při šesti základních školách, otevřeno je 9 tříd:

7. základní a mateřská škola, 13. základní škola, 16. základní škola a mateřská škola, 17. základní škola a mateřská škola, Bolevecká základní škola a 22. základní škola. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí, nejvyšší počet dětí je 15. Nejvíce přípravných tříd, a to tři, funguje při 16. základní a mateřské škole v Plzni (z toho je ale jedna třída na odloučeném pracovišti V Radčicích 20, Plzeň).

²⁵ BARBORKOVÁ, Eva. Přípravné třídy v Plzni se otevřou na šesti základních školách, je o ně zájem. *Plzeň.cz: Články* [online]. 27. 05. 2016, [cit. 2017-05-08]. Dostupný na WWW: <http://plzen.cz/pripravne-tridy-se-v-plzni-otevrou-na-sesti-zakladnich-skolach-je-o-ne-zajem/>

3.4 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVNÝCH TŘÍD V PLZNI

3.4.1 7. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Obrázek č. 1: 7. ZŠ a MŠ, Plzeň ²⁶

7. základní a mateřská škola, Brněnská 36, Plzeň

Informace o 7. ZŠ a mateřské škole, Plzeň jsem čerpala z internetových stránek školy

- www.zs7.plzen-edu.cz.

Škola se nachází uprostřed plzeňského sídliště Vinice. Provoz zahájila ve školním roce 1991/92.

Ve škole má odloučené pracoviště také Pedagogicko-psychologická poradna v Plzni, která nabízí rodičům poradenství i odbornou péči.

Do přípravné třídy nastupují převážně děti ze 7. základní a mateřské školy a z 81. MŠ, kde pracuji jako učitelka. S přípravnou třídou během školního roku spolupracujeme – občas u nás v MŠ navštíví divadelní představení, společně jsme s našimi předškoláky navštívili železniční depo v Plzni, setkáváme se na společných vycházkách nebo na zahradě MŠ, děti z přípravné třídy mohou po domluvě zajít s učitelkou nebo rodiči do MŠ a setkat se tak se svými kamarády. Naopak zase předškoláci z MŠ pravidelně navštěvují základní školu a seznamují se s novým prostředím.

Za tuto spolupráci jsem velmi ráda, protože mám možnost sledovat, jak se dětem daří a hlavně, jak probíhá jejich adaptace na školní prostředí a příprava na nástup do školy. Pravidelně dostáváme i zpětnou vazbu od samotných rodičů, kteří nás velmi často informují o vývoji dítěte v oblastech, které byly u dítěte oslabeny. Této důvěry si velmi

²⁶ Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=7.z%C5%A1+plze%C5%88>

vážím a je velkým přínosem pro moji další práci učitelky. Významná je i spolupráce s učitelkou z přípravné třídy, která nám byla umožněna vedením školy.

Přípravná třída je zde zřízena v hlavní budově školy, je zařízena z části jako třída základní školy a z části jako třída MŠ.

V prostředí této školy se uskutečnilo setkání se zákonnými zástupci dětí v rámci třídní schůzky, kde jsem jim mohla předat dotazníky pro dotazníkové šetření. Zákonní zástupci, učitelka přípravné třídy i vedení školy bylo ochotné se mnou spolupracovat.

Obrázek č. 2-3: Přípravná třída 7. ZŠ a MŠ²⁷

²⁷ LIŠKOVÁ, Soňa. Přípravná třída - 7. základní a mateřská škola, Plzeň [fotografie]. Osobní archiv autora.

3.4.2 13. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Obrázek č. 4: 13. ZŠ Plzeň ²⁸**13. základní škola Plzeň, Habrmannova 45, příspěvková organizace**

Informace o 13. ZŠ, Plzeň jsou získané z internetových stránek školy - www.13zsplzen.cz.

13. ZŠ sídlí v městské části Slovany, na škole jsou zřízeny dvě přípravné třídy. Dotazníkové šetření probíhalo ve spolupráci s učitelkou z jedné přípravné třídy, která dotazníky předávala zákonným zástupcům na konzultačních hodinách. Podle sdělení učitelky byli rodiče značně nedůvěřiví, i když byli ubezpečováni, že dotazníky jsou zcela anonymní. Větší část dotazníků nebyla vyplněna. Učitelka byla velmi vstřícná. I přes svou dlouholetou praxi se zmínila, že práce v přípravné třídě je velmi náročná, některé děti pocházejí ze sociálně znevýhodněného prostředí a některé děti jsou na medikaci, což velmi ovlivňuje jejich chování a kvalitu jejich přípravy. Přípravnou třídu hodnotí jako velmi přínosnou a do budoucna i jako potřebnou součást našeho vzdělávacího systému.

²⁸ Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=13.z%C5%A1+plze%C5%88>

3.4.3 16. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Obrázek č. 5: 16. ZŠ a MŠ Plzeň ²⁹

16. ZŠ a MŠ Plzeň, příspěvková organizace, Americká tř. 30, Plzeň

Zdrojem informací o 16. ZŠ, Plzeň byly internetové stránky školy - www.duhovaskola.cz.

Součástí této školy jsou dvě odloučená pracoviště v Plzni - Radčicích a v Plzni - Malesicích.

Od školního roku 1997/98 je přípravná třída zřízena v hlavní budově a od roku 2009/10 na odloučeném pracovišti Plzeň - Radčice. Obě přípravné třídy byly zřízeny na základě velkého zájmu zákonných zástupců dětí.

Historie školy sahá do opravdu dávné minulosti, stavba školy byla zahájena již roku 1885. Od té doby prošla mnoha velkými změnami.

Dotazníkové šetření na této škole proběhlo pouze ve spolupráci s učitelkou z přípravné třídy a vedením školy – ředitelkou ZŠ. Zpracování dotazníků pro zákonné zástupce vůbec neproběhlo. Vedení školy se domnívalo, že je rodiče vůbec nevyplnili.

²⁹ Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=16.z%C5%A1+plze%C5%88>

3.4.4 17. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Obrázek č. 6: 17. ZŠ a MŠ Plzeň³⁰**17. ZŠ a MŠ Plzeň, Malická 1, příspěvková organizace**

Informace o 17. ZŠ, Plzeň jsem čerpala z internetových stránek školy -

www.zs17.plzen-edu.cz.

Základní škola se nachází ve čtvrti Roudná, jednou z posledních změn bylo spojení do jednoho subjektu s 1. MŠ Zručská cesta 4 a 15. MŠ Křížkova 2.

Je hlavní spádovou školou pro svůj obvod, ale významnou část žáků tvoří děti z obvodu Plzeň 3 – Bory a žáci, kteří dojíždějí z menších obcí v okolí Plzně.

Přípravná třída je zde umístěna v přízemí v oddělení školní družiny. Je velmi pěkně a netradičně zařízena (patrové členění třídy).

Při spolupráci se 7. ZŠ ve věci doplňování žádostí o přijetí do přípravné třídy dětí ze své třídy v MŠ jsem se bohužel dověděla, že přípravná třída na 17. ZŠ nebude pravděpodobně v příštím školním roce 2017/2018 otevřena. Při komunikaci ohledně dotazníkového šetření, které probíhalo se zástupkyní pro 1. stupeň, mi bohužel nebyla tato informace sdělena. V opačném případě bych zjistila důvody, které vedly k tomuto rozhodnutí.

³⁰ Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=17+z%C5%A1+a+m%C5%A1+plze%C5%88>

Obrázek č. 7, 8, 9: Přípravná třída 17. ZŠ a MŠ, Plzeň ³¹

³¹ LIŠKOVÁ, Soňa. Přípravná třída- 17. základní a mateřská škola, Plzeň [fotografie]. Osobní archiv autora.

3.4.5 BOLEVECKÁ ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Obrázek č. 10: Bolevecká základní škola Plzeň ³²

Bolevecká základní škola, nám Odboje 18, Plzeň

Informace o Bolevecké základní škole, Plzeň jsou získané z internetových stránek školy - www.boleveckazs.cz.

Bolevecká základní škola má výhodnou polohu na okraji města s dobrou obsluhností městské hromadné dopravy. Většina žáků je z blízkého okolí a přilehlých vesnic. Je zde otevřena jedna přípravná třída. V rámci dotazníkového šetření zde proběhl pouze telefonický rozhovor se zástupkyní ZŠ, na jehož základě byly dotazníky posílány elektronickou cestou. Další spolupráce již neproběhla.

³² Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=boleveck%C3%A1+z%C5%A1>

3.4.6 22. ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Obrázek č. 11: 22. základní škola, Plzeň³³**22. základní škola Plzeň, Na Dlouhých 49, příspěvková organizace**

Informace o 22. ZŠ, Plzeň jsou získané z internetových stránek školy - www.22zsplzen.cz.

22. ZŠ škola leží v městské části Doubravka ve velmi příjemném a klidném prostředí blízko Špitálského lesa. Je i velmi dobře dostupná městskou hromadnou dopravou, zastávka je přímo u hlavního vchodu do školy.

Je zde zřízena jedna přípravná třída, která je umístěna v části školní družiny. Výhodou tohoto umístění je klid během hlavního vyučování. Děti z přípravné třídy mohou dle možností využívat malý taneční sál, který mají hned vedle třídy, a jídelnu, kde mohou posvačit. Samotná třída je prostorná, světlá, s dostatečným prostorem pro hru a relaxaci.

³³ Foto dostupné na <https://www.google.cz/#q=22.z%C5%A1+plze%C5%88>

Obrázek č. 12, 13: 22. základní škola Plzeň ³⁴

Zástupkyně pro 1. stupeň mi umožnila po domluvě s učitelkou z přípravné třídy dotazníkové šetření se zákonnými zástupci v rámci třídní schůzky. Rodiče byli velmi vstřícní, zajímali se i o informace k ostatním přípravným třídám v Plzni. Tato schůzka byla pro mne velkým přínosem, proto je níže uveden její průběh.

³⁴ LIŠKOVÁ, Soňa. Přípravná třída - 22. základní škola, Plzeň [fotografie]. Osobní archiv autora.

Třídní schůzka zákonných zástupců dětí přípravné třídy při 22. základní škole Plzeň

Třídní schůzka se konala 18. 5. 2017, termín byl uveřejněn na internetových stránkách školy. Po přivítání zákonných zástupců dětí učitelka v krátkosti zhodnotila celkové klima ve třídě a velmi citlivě zrekapitulovala důvody, proč děti nastoupily do přípravné třídy, a ubezpečila rodiče, že z jejího pohledu bylo jejich rozhodnutí správné. Děti byly při nástupu do přípravné třídy fyzicky i sociálně nevyzrálé, některé přecitlivělé až úzkostné, dva chlapci jsou hyperaktivní. Vzhledem k tomu, že se schůzka konala téměř před koncem školního roku, byla učitelka s výsledky dětí velmi spokojená a považuje je za připravené pro zahájení povinné školní docházky. Individuálně pak informovala rodiče o oblastech činností dítěte, kde vidí ještě nedostatky a doporučila, jak s dítětem pracovat. Jednalo se zejména o přetrvávající logopedické vady, špatný úchop psacího a pracovního náčiní, nesoustředěnost. Rodiče měli možnost nahlédnout do portfolia svého dítěte, kam se zakládají obrázky, pracovní listy, samostatné práce apod.

Dále učitelka rodiče okrajově seznámila s genetickou metodou čtení a psaní a Hejného metodou výuky matematiky, podle kterých se na 22. základní škole vyučuje. Rodiče dětí, které byly přijaty na jinou základní školu, požádala o spolupráci, zda by ji mohli občas informovat, jak se dětem daří.

Rodiče dostali v závěru schůzky prostor pro své dotazy a připomínky. Dále je pak učitelka vyzvala, zda pro ni mají nějaká doporučení a náměty pro její další práci.

Během celého setkání panovala přátelská atmosféra, zákonní zástupci dětí mluvili a vystupovali bez zábrán. To myslím potvrzuje dobrou komunikaci a spolupráci obou stran během celého školního roku, což je předpoklad pro plnění cílů přípravné třídy.

4 EMPIRICKÁ ČÁST

4.1 CÍL VÝZKUMU A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Cílem práce je analýza vzdělávání dětí v přípravných třídách z několika základních hledisek. V rámci analýzy je práce zaměřena na následující kategorie: jakou funkci v současnosti přípravné třídy plní ve vzdělávacím systému, zda jsou přínosem pro učitele, rodiče a hlavně pro samotné děti, které je navštěvují, a zda jejich existence přispívá ke kvalitnějšímu vzdělávání.

Cíl práce byl zpřesněn formulací výzkumných otázek.

Formulace výzkumných otázek:

- 1) Jaké jsou profesní předpoklady, zkušenosti a zázemí pedagogů v přípravných třídách?
- 2) Jaká je charakteristika žáka přípravné třídy?
- 3) Jaká je představa o funkci a náplni přípravné třídy ze strany rodičů a instituce ZŠ?
- 4) Jaký je dopad legislativní koncepce na fungování přípravných tříd a přínos přípravných tříd z hlediska rodičů, učitelů a ředitelů základních škol?

Výzkumné otázky stanovily dílčí cíle mého šetření, abych mohla v závěru popsat kvalifikační předpoklady učitele v přípravné třídě, nejčastější důvody doporučení odkladu školní docházky a nástupu dítěte do přípravné třídy, názory respondentů na funkci a náplň přípravné třídy, fungování a přínos přípravné třídy z pohledu rodičů, učitelů a ředitelů ZŠ.

4.2 POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY

V rámci výzkumu bylo zvoleno dotazníkové šetření s elektronickým přístupem prostřednictvím serveru společnosti www.surveymonkey.com pro ředitele základních škol, které zřizují přípravné třídy, pro učitele v přípravných třídách a pro zákonné zástupce dětí, které přípravnou třídu navštěvují.

Tato výzkumná technika byla vybrána z důvodu snadnějšího zpracování informací, protože byly dotazovány tři rozdílné skupiny respondentů a u skupiny zákonných zástupců dětí se

předpokládal větší počet odpovědí. Dotazník byl koncipován jako soubor otázek možností volby jedné nebo více odpovědí, na některé otázky bylo možno odpovědět i volnou písemnou výpovědí. Bohužel, i když mají tyto výpovědi největší subjektivní charakter, není možné je přesněji zpracovat, nelze je kvantifikovat. Umožňují pouze ve vyhodnocení vytvoření kategorie např. podle nejčastější odpovědi.

U dotazníků určených rodičům dětí v přípravných třídách byla z obavy malé návratnosti zvolena metoda prezenčního vyplnění a následného přepsání do elektronického systému.

Zpracováním dotazníků v elektronickém systému je možné získané odpovědi dobře kvantifikovat a použít je v přehledných grafech s procentuální stupnicí hodnocení jednotlivých otázek.

Další metodou byl polostrukturovaný rozhovor s rodiči (matkami) dětí, které přípravnou třídu absolvovaly a již navštěvují 1. třídu základní školy. Tato metoda byla zvolena proto, že některé matky jsem znala z doby, kdy jejich děti navštěvovaly MŠ, kde pracuji jako učitelka. Proto zde byl předpoklad vytvoření dobré atmosféry pro volný rozhovor a otevřenosti při výpovědích.

Byl použit předem připravený soubor otázek, které byly matkám srozumitelné.

Vyhodnocení bylo zpracováno podle kvantifikace nejčastější odpovědi.³⁵

4.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU, PRŮBĚHU A MÍSTA ŠETŘENÍ

Pro vyplnění dotazníků pro zákonné zástupce dětí byly se svolením a na doporučení vedení škol domluveny osobní schůzky s učitelkami přípravných tříd, kde jim byly předány dotazníky v papírové podobě. Učitelky pak požádaly rodiče o jejich vyplnění během konzultačních hodin nebo během třídní schůzky. Po vyplnění mě učitelky kontaktovaly a domluvily jsme si předání vyplněných dotazníků. Na dvou školách mě byla umožněna přímá účast na třídní schůzce, kde bylo zákonným zástupcům představeno téma diplomové práce, a rodiče byli požádáni o vyplnění dotazníku. To byla i výborná příležitost poznat samotnou přípravnou třídu, její fungování v rámci celé školy a seznámit

³⁵ PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2007. 270 s. ISBN 9788071845690.

se i s dokumentací přípravné třídy. Vyplněné dotazníky v papírové podobě byly přepsány do elektronického dotazníku, který měl pro tuto variantu nastavenou možnost pro vícenásobné vyplnění, tzv. režim kiosek - z jednoho zařízení mohlo odpovídat více respondentů. Dotazník byl koncipován jako soubor otázek s možností volby jedné nebo více odpovědí, na některé otázky bylo možno odpovědět i volnou písemnou výpovědí. Některé školy byly hned vstřícné, některé byly osloveny opakovaně. Důvodem nebyla neochota nebo nechuť ke spolupráci, ale velké administrativní zatížení vedení školy i učitelů. Velmi si vážím toho, že mně jak vedení škol, učitelky v přípravných třídách, tak i zákonní zástupci umožnili toto dotazníkové šetření zrealizovat.

V rámci vlastního šetření bylo formou dotazníku umístěného na serveru www.surveymonkey.com osloveno šest ředitelů základních škol a devět učitelů přípravných tříd těchto škol. Zákonným zástupcům byly dotazníky předávány v papírové podobě, ale zpět se vrátila jen část.

Dotazník pro ředitele základních škol otevřelo šest dotázaných, jedna odpověď byla vyřazena jako nedokončená; dotazník pro učitele v přípravných třídách otevřelo osm dotázaných, tři odpovědi však byly vyřazeny také jako nedokončené; přepsáním dotazníků pro rodiče (zákonné zástupce) dětí v přípravných třídách v papírové podobě do elektronického systému bylo získáno 40 zodpovězených dotazníků.

Pro polostrukturovaný rozhovor s rodiči dětí, které přípravnou třídu absolvovaly a již navštěvují 1. třídu ZŠ, bylo osloveno celkem 10 matek, sedm potvrdilo zájem o rozhovor a rozhovor s nimi byl realizován. Některé matky jsem znala již z dřívější doby, kdy jejich děti navštěvovaly MŠ, kde pracuji. Byl použit předem připravený soubor otázek, na které odpovídaly. Otázky byly sestaveny tak, abych získala jasnou představu o tom, proč zvolily nástup do přípravné třídy, jaká byla jejich očekávání, jak zpětně hodnotí své rozhodnutí o umístění svého dítěte do přípravné třídy a zda byla pro ně a jejich dítě přínosná.

Rozhovor byl vedený individuální formou s cílem srozumitelnosti a neutrality a získání dostatečného množství údajů pro analýzu záznamu. V úvodu jsem se snažila vytvořit příjemnou atmosféru přivítáním, poděkováním za vstřícnost a ochotu a dále ujištěním, že získané informace budou použity pouze pro potřeby diplomové práce a bude dodržena

zásada anonymity. Při rozhovoru byly použity otevřené otázky, které vedly k obsáhlejším a srozumitelným odpovědím.

Pro záznam rozhovoru jsem použila metodu nahrávky na diktafon. Záznam byl po dokončení rozhovoru přepsán a zpracován. Každá matka, která se zapojila do rozhovoru, má své označení M1 – M7, které je použito i při otevřeném kódování odpovědí.

V rámci předávání podkladů pro dotazníkové šetření i během rozhovoru s rodiči dětí, které přípravnou třídu již absolvovaly, měli zúčastnění možnost volně se vyjádřit k tématu, ptát se i odpovídat na otázky. Tak docházelo k rozvoji odpovědí a zároveň k získávání dalších informací.

Všichni dotázaní respondenti souhlasili s uveřejněním svých výpovědí a výsledků rozhovorů, zároveň jim byla zaručena ochrana osobních dat a zachování anonymity.

4.4 VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT

4.4.1 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Zadání dotazníků a výsledky elektronického zpracování dotazníkového šetření jsou uvedeny v přílohách práce:

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro ředitele ZŠ s PT: příloha č. 11

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro učitele PT: příloha č. 12

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro rodiče: příloha č. 13

1) Jaké jsou profesní předpoklady, zkušenosti a zázemí pedagogů v přípravných třídách?

Celkem elektronický dotazník otevřelo osm respondentů – učitelů přípravných tříd, tři odpovědi byly vyřazeny z důvodu nedokončení dotazníku. Celý dotazník vyplnilo pět respondentů.

Všechny dotazované osoby byly ženy, jejich věkové rozpětí bylo různorodé. Kromě jedné respondentky, která si vzdělání doplňuje, mají všechny ostatní požadované vzdělání. Dotazované učitelky uvádí různou délku pedagogické praxe s krátkou dobou působení v přípravné třídě, což také koresponduje s informacemi z osobního kontaktu s učitelkami, kdy hovořily o náročnosti a specifčnosti práce učitele v přípravné třídě. To potvrzuje 75 % kladných odpovědí na dotaz, zda považují tuto práci za specifickou. S tím souvisí i zájem o působení asistenta pedagoga nebo školního asistenta ve třídě.

2) Jaká je charakteristika žáka přípravné třídy?

Výzkumem bylo zjištěno, že ze vzorku 40 dětí do přípravných tříd ve školním roce 2016/17 nastoupilo sedm dětí před dovršením šesti let, jedno dítě starší sedmi let. Také čtyři z pěti dotázaných učitelek mají ve své třídě žáky s dodatečným odkladem školní docházky. Již v přípravných třídách pedagogové pracují s dětmi s plánem pedagogické podpory (PPLP) nebo individuálním vzdělávacím plánem (IVP). Většina dětí nastupuje do přípravné třídy na základě doporučení odkladu školní docházky, jehož nejčastějším důvodem jsou rodiči uváděné logopedické problémy, jako druhý je celková nepřipravenost a nezralost na vstup do 1. třídy ZŠ, mimo jiné 17,5 % rodičů uvedlo jako důvod zdokonalení českého jazyka, jedná se pravděpodobně o cizince žijící v ČR. Dotazovaní učitelé se v podstatě shodují s rodiči na hlavních důvodech doporučení přípravné třídy - nepřipravenost, nezralost a logopedické potíže. Zajímavý je postřeh, že tři rodiče zvolili pro své dítě přípravný ročník oproti předškolní přípravě v MŠ z důvodu očekávání většího rozvoje dítěte.

3) Jaká je představa o funkci a náplni přípravné třídy ze strany rodičů a instituce ZŠ?

U výzkumného vzorku rodičů a jejich okolí se vyskytuje nejčastěji představa o funkci přípravné třídy jako o mezistupni mezi MŠ a ZŠ, kde se připravují děti na vstup do 1. třídy. V tomto názoru se shoduje také šetření u pěti ředitelů základních škol. Tomuto faktu odpovídá také v praxi zjištěná koncepce uspořádání přípravných tříd, kdy všech pět

přípravných tříd účastněných v šetření je uspořádáno částečně jako třída MŠ a částečně jako třída ZŠ.

Zajímavý je názor rodičů na budoucí funkci přípravných ročníků v našem školském systému, kdy je téměř stejný poměr v pohledu na určení přípravné třídy jako na přechodné třídy mezi MŠ a ZŠ pro děti s pouze OŠD nebo současně i pro děti mladší šesti let a děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. Naproti tomu se většina dotázaných ředitelů vyjádřila, že přípravné třídy by otevírali pouze pro děti s odkladem školní docházky.

Rodiče a učitelé očekávají od vzdělávání v přípravné třídě zejména přípravu dětí na školní režim, dále adaptaci na prostředí ZŠ a s tím související rozvoj pozornosti dětí. U všech dotázaných ředitelů jsou jejich očekávání od přípravných tříd naplněna.

Většina rodičů před nástupem dítěte do přípravné třídy znala náplň její činnosti, ale možnosti návštěvy v přípravné třídě využila méně než polovina dotázaných rodičů.

4) Jaký je dopad legislativní koncepce na fungování přípravných tříd a přínos přípravných tříd z hlediska rodičů, učitelů a ředitelů základních škol?

Největší podíl (40 %) na informovanosti rodičů o možnosti vzdělávání dítěte v přípravné třídě má mateřská škola. Čtvrtina rodičů byla informována v pedagogicko-psychologické poradně a další čtvrtina při zápisu do 1. třídy. Zajímavým zjištěním je, že někteří rodiče tuto informaci získali u dětského lékaře. Doporučení pro zařazení dítěte do přípravné třídy dostalo 55 % rodičů jako první od pedagogicko-psychologické poradny.

Pro více než polovinu dotázaných rodičů jsou přípravné třídy dobře dostupné - jsou v místě jejich bydliště.

Z dotazníkového šetření je patrné, že přípravné třídy jsou zřizovány při větších základních školách (školy s 1. a 2. stupněm s kapacitou nad 250 žáků) a při školách, které současně provozují i MŠ.

Na dotaz, zda je počet přípravných tříd dostačující, odpověděly tři z pěti učitelek, že neví. Ale na druhé straně na otázku, jestli by přípravná třída měla působit při každé ZŠ, odpověděly čtyři, že ano.

Současný návrh – přípravné třídy jsou určeny pro děti s OŠD na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogického centra, odborného lékaře nebo psychologa vyhovuje čtyřem z pěti dotazovaných ředitelů, kteří mají na své škole přípravnou třídu. Přitom se ale dotazníkovým šetřením zjistilo, že u rodičů přetrvává zájem zařazovat do přípravných tříd i děti mladší šesti let.

Při hodnocení výsledků dětí v přípravných třídách se všichni dotazovaní ředitelé drží legislativního určení a na základě individuálního hodnocení dětí učitelé zpracovávají výstup k výsledkům dětí. Dále se pravidelně hodnotí naplňování cílů přípravné třídy a na některých školách se konají třídní schůzky a konzultace, kde se sleduje spokojenost dětí a rodičů.

4.4.2 VYHODNOCENÍ POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU S RODIČI

Formulář rozhovoru je uveden v příloze č. 14.

1) Proč jste zvolili zařazení do přípravné třídy a ne do 1. třídy ZŠ?

M1: „Na doporučení při zápisu do 1. třídy.“

M2: „Kvůli odkladu školní docházky. Nebyl zralý na vstup do 1. třídy.“

M3: „Protože Daník je narozený v listopadu, takže do školy jít ještě nemohl a ve školce se již začínal nudit.“

M4: „Do 1. třídy jsem ho nechtěla dát, byl citově nevyrovnaný, čekala nás plánovaná operace srdce. Byl ale zvědavý, ve školce se nudil, chtěl počítat.“

M5: „Protože Tomáš byl nezralý, nesoustředěný, hravý, nechtěl se učit - trénovat, docházeli jsme na logopedii.“

M6: „Synovi Martinovi byla přípravná třída doporučena, měl problémy s řečí, jemnou motorikou, soustředěností a snadnou unavitelností.“

M7: „Nezralost dítěte, nesamostatnost, mírná vada řeči, dosažení šesti let až měsíc před nástupem do školy.“

Z výše uvedených odpovědí vyplývá, že nejčastějším důvodem pro zařazení dítěte do přípravné třídy byla školní nezralost, která je jednou z hlavních příčin rizika školního neúspěchu a je důvodem pro doporučení odkladu školní docházky. Matky samy výstižně uvedly a popsaly u svých dětí projevy školní nezralosti po stránce psychického i fyzického vývoje.

2) Kde jste se radili, kdo vám doporučil přípravnou třídu?

M1: „Při zápisu do 1. třídy a v poradně, kam jsme šli na vyšetření.“

M2: „Na doporučení maminek dětí, které již do přípravné třídy chodily.“

M3: „Paní učitelka ve školce, protože podle ní již dítě potřebovalo složitější úkoly.“

M4: „První nám o přípravné třídě řekla paní učitelka ve školce. Byla jsem se podívat ve škole, byli jsme i v PPP. Znalostmi by ale na 1. třídu měl.“

M5: „Ohledně odkladu jsem dala na radu své maminky (přes 30 let učí na 1. stupni) a také na doporučení paní učitelky z MŠ. Ta mi také pověděla o přípravné třídě. Dále jsem měla také informace od kamarádek, které měly děti v přípravné třídě a velice si ji chválily.“

M6: „Přípravnou třídu nám doporučily paní učitelky z MŠ.“

M7: „Rozhodli jsme se s manželem samostatně, samozřejmě jsme s dítětem podstoupili psychologické vyšetření, které naši domněnku potvrdilo.“

Z odpovědí na výše uvedenou otázku je zřejmé, že nástup do přípravné třídy byl v převládající míře doporučen učitelkami mateřské školy. To potvrzuje skutečnost,

že spolupráce předškolního a školního zařízení je nutná a že učitelky MŠ jsou kompetentní pro diagnostiku dítěte a pro doporučení dalších vyšetření, jako je např. vyšetření školní zralosti, vyšetření laterality, logopedická vyšetření.

3) Jak probíhala adaptace dítěte v přípravné třídě? (- chtělo se vrátit do MŠ; - těšilo se do školy; - ptalo se, proč nejsem v „opravdové“ škole; - řešili jste nějaké problémy; - pozorovali jste větší únavu, nervozitu x spokojenost oproti MŠ;apod.)

M1: „To jsme neměli, s adaptací problém nebyl. Bylo to pěkně pozvolné, než stres z první třídy.“

M2: „Adaptoval se velice brzy. Žádné problémy nenastaly. Byl rád, že je ve škole, neboť ve školce se mu už poslední rok moc nelíbilo.“

M3: „Daníkovi se v přípravné třídě velmi líbilo, bavily ho nové úkoly, jiný režim, ... přechod do první třídy byl následně zcela plynulý a bezproblémový, protože se těšil.“

M4: „Dobře, těšil se na kamarády. Ale řešili jsme i začínající šikanu od stejně starého chlapce. S pomocí paní učitelky se to vyřešilo. Byly stížnosti i od ostatních učitelů.“

M5: „Tomáš chodil do školy rád. Těšil se, o školce mluvil jen ze začátku, ale ne, že by se tam chtěl vrátit. Na otázku, proč je kamarád v 1. třídě a já v nulce, jsem mu odpověděla, že je moc prvňáčků a že brali ty největší.“

M6: „Ze začátku se chtěl vrátit do školky, kvůli paním učitelkám a dětem, kamarádům. Únava ze začátku byla, než si zvykl na nový školní řád, že se musí 45 minut soustředit na učení a pracovat podle pokynů paní učitelky. Byl i víc plačtivý, když mu například nešel splnit zadaný úkol nebo když jsme cvičili správný úchop tužky a kreslení oválných tvarů. Ale díky paní učitelce a perfektní spolupráci s ní jsme to postupně zvládali. Za školní rok v nultém ročníku udělal velké pokroky, díky zlepšení byl i vyřazen z foniatrie a teď i po nultém a skoro po skončení 1. třídy nemusíme docházet na neurologii (jen v případě problémů se má opět dostavit).“

M7: „Dítěti přípravná třída vyhovovala daleko víc než školka, neměl žádné problémy, vyhovoval mu zejména menší kolektiv a odlišnější režim dne.“

Ve většině výše uvedených odpovědích rodiče uvádějí, že adaptace dítěte na přípravnou třídu proběhla bezproblémově, děti se do školy i těšily. Na druhou stranu je až překvapující, že již v přípravné třídě se vyskytuje šikana. Spolupráce školy a rodičů je v takových chvílích víc než důležitá a potřebná, což potvrzuje popis jedné z matek (M4).

4) Využili jste možnost chodit do školní družiny, bylo tam dítě spokojené?

M1: „Ano, chodil a chodí stále, je spokojený.“

M2: „Chtěl chodit s ostatními dětmi do družiny a moc se mu tam líbilo.“

M3: „Ano, do školní družiny jsme chodili a Daník byl spokojený, neřešili jsme žádné problémy.“

M4: „Ano, do školní družiny chodil, ale ne celý týden. Byl docela unavený.“

M5: „Ano, do školní družiny chodil a líbilo se mu tam. Chodil do ranní i odpolední družiny a pravidelně.“

M6: „Do školní družiny nechodil, protože jsem dala pozdě přihlášku a už ho nepřijali.“

M7: „Výjimečně, nebylo to třeba.“

Z výše uvedených odpovědí vyplývá, že školní družinu (ŠD) využívala více než polovina dotázaných, pobyt ve ŠD zvládaly děti opět bez větších problémů. Místa jsou kapacitně omezená. Domnívám se ale, že přednostně by měly být přijímány děti právě z přípravných a 1. tříd ZŠ, aby jejich adaptace na prostředí jídelny a ostatní prostory školy mohla proběhnout bezproblémově. Často se setkáváme s tím, že do školní družiny jsou přijímány děti podle termínu podání přihlášky a ne podle věku a potřeb dítěte.

5) Co jste očekávali od přípravné třídy?

M1: „Pozvolnou přípravu na učení.“

M2: „Očekávali jsme, že ho připraví na vstup do první třídy.“

M3: „Již složitější úkoly než v MŠ (jednoduché počítání, procvičování písmen,...), návyk na sezení v lavici a soustředění...“

M4: „Chtěla jsem, aby se tzv. „otrkal“, aby v 1. třídě lépe zvládal změny.“

M5: „Očekávala jsem, že Tomáš za ten rok "dozraje", zklidní se a také se naučí určitý řád, který ve škole je.“

M6: „Že bude mít lehčí přechod do 1 třídy, naučí se správně držet tužku, uvolní si ruku a hlavně při menším počtu dětí se jim paní učitelka bude víc věnovat a bylo to i poznat. Připravila ho na 1. třídu dobře a díky tomu byl přechod snadnější.“

M7: „Adaptaci na školní prostředí, dítě dostalo rok navíc, aby se mohlo zdokonalit v sociální oblasti.“

Odpovědi na výše uvedenou otázku jsou odlišné. Očekávání rodičů od přípravné třídy jsou různá, ale nejvíce uváděná očekávání jsou příprava na 1. třídu základní školy a lehčí přechod mezi mateřskou a základní školou. Rodiče by si byli rádi jisti tím, že je jejich dítě na školu připravené a v tom jim bezesporu přípravná třída může pomoci.

6) Chodilo dítě do přípravné třídy pravidelně nebo jste připustili absenci: „Není to ještě doopravdy, pro pár dní absence se nic nestane!“

M1: „Chodil pravidelně, pokud nebyl nemocný.“

M2: „Přípravnou třídu navštěvoval tak, jako by chodil do 1. třídy. Tedy žádné úlevy neměl a chodil pořád.“

M3: „Pravidelně, stejně jako i předtím do školky.“

M4: „Pokud nebyl nemocný, tak chodil pravidelně. Brali jsme to jako opravdovou školu.“

M5: „Chodil pravidelně. Upřímně, jednou jsem ho jeden den omluvila s tím, že jsem si právě toto řekla. Jinak kromě asi jedné nemoci a dovolené chodil pořád.“

M6: „Chodil pravidelně, pokud byl nemocen nebo musel k lékaři, tak jsem ho buď telefonicky, nebo písemně do sešitku omlouvala.“

M7: „Chodil pravidelně.“

Všichni dotazovaní odpověděli na výše uvedenou otázku stejně, děti do přípravné třídy chodily pravidelně a případná absence byla řádně omlouvána.

7) Jak byste hodnotili práci paní učitelky (mohla být hodnější x přísnější, hodně úkolů x byli jsme spokojeni).

M1: „Paní učitelka byla úžasná, lepší jsme si přát nemohli.“

M2: „S paní učitelkou jsme byli moc spokojeni. Jak v chování k dětem, tak i formou vedení výuky.“

M3: „Byli jsme velmi spokojeni - velké množství různých akcí a aktivit, častý pobyt venku, ale zároveň nové poznatky, počítání, procvičování písmen (Daník začal koncem školního roku zcela sám číst).“

M4: „Byli jsme spokojeni. Syn byl nadšený, byla spravedlivá, byla opravdu fajn. Moc si vážím toho, jak přivítala syna po operaci, to bylo úžasné.“

M5: „S paní učitelkou jsme byli spokojeni. Tomášek ji měl moc rád a do teď, když ji potká, tak se k ní hlásí a vzpomíná na ni. Možná mohlo být více úkolů, třeba o jeden.“

M6: „Měli jsme štěstí na paní učitelku, věnovala se dětem maximálně, byla trpělivá, hodně chválila a to bylo moc důležité. Martá se pak mohl přetřhnout, pořád paní učitelku objímal a nosil jí malé dárečky. Byli jsme spokojeni.“

M7: „Výborná paní učitelka, bez výhrad.“

V odpovědích na tuto otázku byla zaznamenána 100% shoda. Rodiče byli s prací učitelky spokojeni. Skutečnost, že děti měly učitelku rády a měly v přípravné třídě pocit bezpečí, je základ pro vytvoření dobrého sociálního klimatu a celkové pohody dítěte v přípravné třídě.

8) Pokuste se zhodnotit přípravnou třídu z pohledu dítěte – např. jak o ní mluvilo, hodnotilo, vzpomíná na ni?

M1: „Moc se mu líbilo, že se učí a líbila se mu i paní učitelka.“

M2: „Martínek vzpomíná na přípravnou třídu rád. Hlavně na hodnou paní učitelku. Je rád i za to, co se dozvěděl a co mu pomohlo při vstupu do první třídy. Zná čísla, počítat, znát některá písmenka atd...“

M3: „Vzpomíná na ni v dobrém - na kolektiv, paní učitelku i na činnosti, kterým se společně věnovali.“

M4: „Vzpomíná, ano, hlavně na paní učitelku, tu má stále v paměti.“

M5: „Tomášek o přípravné třídě mluvil hezky a na začátku 1. třídy na ni občas hodně vzpomínal, že si tam více hráli a nemuseli se tolik učit.“

M6: „Vzpomíná na paní učitelku a říká: „To už umím, to jsem se učil v nulce.“ Ale také říká, že to bylo v nulce lehčí.“

M7: „Rád vzpomíná, našel si tam kamarády, vzpomíná na domácí úkol, který byl pouze 1x v týdnu.“

Na výše uvedený dotaz matky uváděly, že děti vzpomínají na dobrý kolektiv, na kamarády, paní učitelku, po nástupu do 1. třídy srovnávaly i náplň a náročnost hodin, byly schopné vyjádřit a zhodnotit, co se v přípravné třídě naučili.

9) Splnila přípravná třída vaše očekávání? Prosím, zdůvodněte.

M1: „Ano, syn se pozvolně připravil na školní řád.“

M2: „Na 100 % ve všem.“

M3: „Určitě ano.“

M4: „Rozhodně, splnila.“

M5: „Ano, splnila. Tomík se zklidnil, začal být samostatnější a sebevědomější. A také se naučil řádu ve škole.“

M6: „Rozhodně, přípravná třída naše očekávání splnila.“

M7: „Ano, to rozhodně splnila.“

Z výše uvedených odpovědí vyplývá, že přípravná třída 100% splnila očekávání všech dotázaných.

10) Vidíte vaše rozhodnutí zpětně jako správné, nebo byste to dnes řešili jinak – jak?

M1: „Určitě. Rozhodnutí bylo správné. Doporučuji všem, kdo váhá se školou. Žádná násilná forma.“

M2: „Určitě správné a doporučila bych ji i všem ostatním maminkám.“

M3: „Rozhodla bych se stejně.“

M4: „Řešila bych to úplně stejně, rozhodnutí bych nezměnila.“

M5: „Rozhodnutí bylo správné a jednala bych stejně. Myslím si, že přípravné třídy by hodně dětem pomohly, kdyby byly součástí každé školy. Děti jsou nezralé, roztržité, nesoustředěné a přípravná třída jim ve všem pomůže a potom nástup do 1. třídy je hračka. Aspoň z mého pohledu a z mé zkušenosti.“

M6: „Rozhodnutí dát Martina do nulky považuji za správné a udělala bych to znovu.“

M7: „Řešila bych to naprosto stejně...“

Z odpovědí na uvedenou otázku vyplývá, že všichni dotázaní hodnotí zpětně rozhodnutí o umístění svého dítěte do přípravné třídy jako správné a doporučují to. Dokonce se zde objevuje i názor na zřízení přípravných tříd při každé ZŠ.

11) Zhodnoťte prosím nástup do 1. třídy, byly zkušenosti z přípravné třídy přínosem?

M1: „Určitě máme výhodu než ostatní děti, už má přípravu na učení, nebyl to od začátku takový šok a záběr.“

M2: „Určitě bylo přínosem vše, co se v přípravné třídě naučil.“

M3: „Zcela bezproblémový přechod - Daník byl z přípravné třídy zvyklý sedět v lavici, dělat domácí úkoly, věděl, jak to funguje v družině...“

M4: „Ano, ze začátku měl prostě náskok. Zorientoval se ve škole, byl si jistý. Ale tak po půl roce se srovnal s ostatními dětmi, začal mít na sebe větší nároky.“

M5: „Nástup do 1. třídy byl bezproblémový a vlastně celý školní rok. Tomášek některé věci čerpal právě z přípravné třídy a byl spokojený a hlavně klidný a i úkoly jsou bezproblémové. Je šikovný, takže ani příprava do školy není náročná.“

M6: „Nástup do 1. třídy z přípravné třídy byl snadnější, věděl přibližně, co ho už čeká. Uměl držet tužku, zlepšila se mu řeč, vyjadřování, byl více samostatný. Mohu přípravnou třídu jen doporučit, nám pomohla.“

M7: „Přípravná třída byla přínosem, nástup do 1. třídy byl snazší, věděl, „do čeho jde“, naučil se školnímu režimu s předstihem.“

Z odpovědí je zřejmé, že zkušenosti z přípravné třídy byly pro děti při nástupu do 1. třídy přínosné. Děti psychicky i fyzicky dozrály, zlepšily se v oblasti komunikace i motoriky.

12) Máte nějaké postřehy (zpětnou vazbu) od současné učitelky v 1. třídě? Vidí přínos přípravné třídy?

M1: „Určitě je lépe připravený.

M2: „Už při zápisu paní učitelka poznala, jakým přínosem byla pro děti přípravná třída.

M3: „V tomto směru od současné paní učitelky žádnou zpětnou vazbu nemám.

M4: „Na aktivu ho chválí, že je šikovný, má zájem, je aktivní.

M5: „Paní učitelka říkala, že mu přípravná třída určitě prospěla, že je samostatný, více si věří a že celkově s dětmi z přípravné třídy nebyla taková práce. Ale před tím ho neznala, tak si myslím, že spíše mluvila obecně.

M6: „Moc zpětnou vazbu od současné paní učitelky nemám. Takže nevím, jestli vidí nějaký přínos přípravné třídy. Jsem zklamaná, jak probíhá učení v 1. třídě. Myslím si, že je přetěžovaný a má i problém s češtinou a prvoukou. Není čas mu to dostatečně vysvětlit. Ve třídě je 28 dětí. Má občas problém pochopit učivo nebo je to na něj moc rychle a pak zmatkuje a udělá zbytečně chybu.

M7: „Paní učitelka samozřejmě přípravnou třídu vidí jako přínos, pokud by jej neviděla, těžko by mohla svou práci vykonávat kvalitně.

Z výše uvedených odpovědí se potvrzuje, že u některých dětí učitelka v 1. třídě hodnotila přípravnou třídu jako přínos, děti jsou aktivní, samostatné, připravené. Bohužel se zde setkáváme i se skutečností, že přechod z přípravné třídy do 1. třídy ZŠ až se třiceti žáky ve třídě může působit některému dítěti potíže. Je zde větší pracovní tempo, není dostatečná časová dotace na procvičení učiva.

4.4.3 CELKOVÁ EVALUACE ZÍSKANÝCH DAT

Výsledky šetření ukázaly, že do přípravných tříd již dnes dochází většina dětí s odkladem školní docházky, který jim byl doporučen nejčastěji na základě vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Na základě toho zjištění se můžeme domnívat, že pedagogicko-psychologická poradna při konzultaci s rodiči a zjištění bydliště s dostupností ZŠ s přípravnou třídou vzdělávání v přípravné třídě doporučí hned při vyšetření dítěte.

O možnosti vzdělávání dítěte v přípravné třídě ZŠ získají rodiče informace často již v MŠ nebo od učitelů při zápisu do 1. třídy. Tato skutečnost potvrzuje potřebu úzké spolupráce mateřských a základních škol. Vzhledem k tomu, že se zápisy do 1. tříd posunuly až na měsíc duben (dříve se konaly většinou již v lednu), je nutné, aby se informace o možnosti vzdělávání dítěte v přípravné třídě dostaly k rodičům co nejdříve, aby si stihli vyřídit všechny náležitosti potřebné pro přijetí dítěte. Během svého šetření se setkáváme u zástupců základních škol i s návrhem připravit mateřským školám složky s potřebnými informacemi a formuláři, které by učitelky MŠ s časovým předstihem předávaly rodičům dětí, u kterých by samy doporučovaly odklad školní docházky a pro jejich další vzdělávání by doporučily právě přípravnou třídu.

Z odpovědí rodičů na otázku budoucí funkce přípravných ročníků bylo ale zjištěno, že mají zájem i to, aby vzdělávání v přípravných třídách bylo umožněno i dětem mladším šesti let a to z důvodu, že v tom vidí možnost většího rozvoje dítěte. Domnívají se, že by vzdělávání v přípravné třídě bylo pro dítě přínosnější než předškolní rok v MŠ. To bohužel ale nové legislativní určení od 1. 9. 2017 neumožňuje, protože podmínkou přijetí do přípravné třídy je právě odklad školní docházky, což dítě mladší šest let nespĺňuje. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že rodiče se na tuto možnost v MŠ dotazují. Často se jedná o děti, které dovrší šest let začátkem září nebo během podzimu a vyšetřením školní zralosti v pedagogicko-psychologické poradně je jim vzdělávání v přípravné třídě doporučeno.

Vypracováním charakteristiky žáka přípravné třídy se potvrdil i předpoklad, že práce učitele v přípravné třídě je specifická a poměrně náročná. Často zde učitelé pracují se žáky, kterým byl vypracován plán pedagogické podpory (PPLP) nebo individuální plán (IVP). Pomocí pro jejich práci by byla přítomnost asistenta pedagoga nebo školního asistenta, což potvrzují i dotázaní učitelé.

Vzhledem k tomu, že přibývá i dětí s logopedickými problémy, celkovou nepřipraveností a nezralostí na vstup do 1. třídy a zároveň narůstá počet cizinců, kteří si potřebují zdokonalit český jazyk, shodují se s názorem většiny dotázaných učitelů, že by měly přípravné třídy působit na každé ZŠ.

ZÁVĚR

Cílem práce byla analýza vzdělávání dětí v přípravných třídách z několika základních hledisek. V rámci analýzy byla práce zaměřena na následující kategorie: jakou funkci v současnosti přípravné třídy plní ve vzdělávacím systému, zda jsou přínosem pro učitele, rodiče a hlavně pro samotné děti, které je navštěvují, a zda jejich existence přispívá ke kvalitnějšímu vzdělávání.

Vlastním šetřením bylo zjištěno, že již dnes je většina dětí v přípravných třídách zařazena podle novely školského zákona, která od 1. 9. 2017 určuje, že v přípravné třídě základní školy se mohou vzdělávat pouze děti, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj a kterým byl současně povolen odklad povinné školní docházky. Jedná se o děti, které nejsou připravené na vstup do 1. třídy ZŠ a jsou ohroženy možným školním neúspěchem. Naproti tomu ze šetření vyplývá, že ze strany rodičů je zájem o vzdělávání v přípravných třídách i pro děti mladší šesti let, pro které by volili rodiče přípravnou třídu z důvodu většího rozvoje, než může poskytnout MŠ. Jako řešení by mohla být pro mladší děti cílená příprava na školní docházku v MŠ. Bohužel ze zkušenosti učitelky v MŠ upozorňuji na skutečnost, že i přes snahu učitelek MŠ není organizace takové přípravy předškoláků jednoduchá. Ve třídách je 28 dětí, jsou přijímány stále mladší děti, přibývá dětí se specifickými poruchami a dětí, které nejsou zralé na nástup do MŠ. Tato situace by musela být řešena navýšením počtu pedagogů.

Dotazníkovým šetřením bylo potvrzeno, že přípravné třídy svoji funkci ve vzdělávacím systému jednoznačně plní a že jsou významným prvkem při přechodu mezi předškolním a základním vzděláváním dětí. Rodiče dětí, učitelé v přípravných třídách i ředitelé ZŠ se shodují, že přípravné třídy významně pomáhají dětem, které nejsou připraveny na vstup do 1. třídy ZŠ, napomáhají v jejich socializaci, upevňují jejich sebevědomí, vedou je k samostatnosti a posílení sebedůvěry. Všichni účastníci výzkumného šetření uvádějí, že jsou přípravné třídy přínosné.

V souvislosti s novelou školského zákona a změnou podmínek pro přijímání dětí do přípravných tříd jsem se v práci věnovala i dokladům, které jsou zapotřebí pro přijetí dítěte do přípravné třídy. Jedná se o doporučení pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně-pedagogického centra, dále doporučení odborného lékaře (pediatra),

klinického psychologa nebo logopeda. Příslušná vyšetření trvají v praxi až několik měsíců. Řešením by byl návrh zástupců základních škol, kteří by připravili pro spádové mateřské školy složky se všemi potřebnými informacemi a podklady, které by se ve spolupráci s učitelkami MŠ předávaly v časovém předstihu rodičům dětí, u kterých se uvažuje o zařazení do přípravné třídy.

V případě, že by se v budoucnu přípravné třídy zřizovaly při každé ZŠ, mohly by se tyto náležitosti vyřizovat až u zápisu do 1. třídy. Žádost o přijetí do přípravné třídy by se u zápisu řešila na základě žádosti zákonných zástupců dítěte nebo na doporučení učitelů přítomných u zápisu, kteří by shledali dítě pro nástup do 1. třídy jako nezralé. Některé školy úzce spolupracují s pedagogicko-psychologickou poradnou, a dříve bylo běžnou praxí, že termíny pro vyšetření dítěte se domluvily hned u zápisu do 1. třídy a v termínu, který vyhovoval oběma stranám pro dodržení zákonných lhůt přijetí dítěte do 1. třídy ZŠ nebo doporučení odkladu školní docházky. Toto řešení by ale vyžadovalo legislativní úpravu pro podmínky zřizování přípravných tříd. Zřizování přípravných tříd při každé ZŠ by bylo dobrým řešením z hlediska organizace přijímání dětí a místní dostupnosti.

Z pohledu této práce je povzbuzující, že z přehledu historického vývoje přípravných tříd ubývá omezení pro přijímání dětí do přípravných tříd. Bohužel každoroční nárůst počtu přípravných tříd dokládá, že přibývá dětí s logopedickými problémy, s ADHD a PAS, dětí, které jsou na vstup do 1. třídy nepřipravené a nezralé a že jejich zřizování je zapotřebí. Zároveň narůstá počet cizinců, kteří si potřebují zdokonalit český jazyk a přípravná třída je pro ně ideálním řešením.

V závěru bych chtěla zdůraznit, jak nutná je úzká spolupráce mezi rodinou dítěte a školou. Oboustranná komunikace napomáhá vzájemnému pochopení, dobrou spoluprací školy a rodičů se může dosáhnout mnohem lepších studijních výsledků, snižuje se problémové chování a děti projevují větší zájem o vzdělávání.

RESUMÉ

Cílem diplomové práce byla analýza vzdělávání dětí v přípravných třídách ZŠ v Plzni. Zabývá se funkcí přípravné třídy v současném vzdělávacím systému, jejím přínosem pro učitele, rodiče a děti a přínosem ke kvalitnějšímu vzdělávání.

Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se věnuje legislativnímu vývoji přípravných tříd, evaluaci výchovného a vzdělávacího programu a představení základních škol v Plzni s přípravnými třídami. V empirické části byly prostřednictvím rozhovorů a dotazníkového šetření zjišťovány nejčastější důvody doporučení odkladu školní docházky a vzdělávání dítěte v přípravné třídě, kvalifikační předpoklady učitelů přípravných tříd, přínos přípravných tříd a názor respondentů na současnou a budoucí funkci přípravných tříd.

V závěru práce je zhodnocena funkce a přínos přípravných tříd, jsou zde uvedena doporučení postupu při přijímání dětí a připomenuta nutnost spolupráce rodiny a školy.

Resume

The aim of this diploma work is the analysis of the education of pre-school primary classes in Pilsen. The diploma work describes the function of the pre-school class in the present-day educational system, its benefits for teachers, parents and children and the benefits for better education.

The diploma work is divided into two parts. The theoretical part describes the legislative development of pre-school classes, the evaluation of the educational and training programme and the introduction of the Pilsen general schools with pre-school classes. The empirical part uses dialogues and questionnaires to reveal the most common reasons of recommended postponement of school attendance and education in the pre-school classes, the qualification prerequisites of teachers in the pre-school classes, the benefits of the pre-school classes and the opinion of the respondents on current and future function of the pre-school classes.

Finally, the meaning and benefit of the pre-school classes are evaluated, the recommendations of the steps of enrolling of the children and the necessity of cooperation between the school and the family is mentioned here.

SEZNAM LITERATURY**Odborné publikace**

BEDNÁŘOVÁ, J.; ŠMARDOVÁ, V.: *Diagnostika dítěte předškolního věku*. Computer Press, Brno 2008. ISBN 978-80-251-1829-0.

BEDNÁŘOVÁ, J.; ŠMARDOVÁ, V.: *Školní zralost*. Computer Press, Brno 2010. ISBN 978-80-251-2569-4.

ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010. 328 s. ISBN 978-80-247-2742-4.

DYTRYCH, Zdeněk; MATĚJČEK, Zdeněk. *Děti, rodina a stres: vybrané kapitoly z prevence psychické zátěže u dětí*. 1. vyd. Praha: Galén, 1994. 214 s. ISBN 80-85824-06-X.

JIŘINCOVÁ, Božena; HOLEČEK, Václav; MIŇHOVÁ, Jana, *Vybrané kapitoly z psychologie zdraví*, Plzeň: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, 1996. ISBN 80-7082-308-9.

JUCOVIČOVÁ, D.; ŽÁČKOVÁ, H. *Děti s odkladem školní docházky a jejich úspěšný start ve škole*. Praha: D + H, 2007. ISBN 978-80-903869-3-8.

KOCUROVÁ, M. *Specifické poruchy chování a učení*. Plzeň: ZČU, 2002. ISBN 80-7082-705-X.

PELIKÁN, Jiří. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2007. 270 s. ISBN 9788071845690.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.: *Pedagogický slovník*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8.

ŠIKULOVÁ, R. a kolektiv. *Společně to dokážeme. Metodika pro učitele přípravných tříd*. Ústí nad Labem, Nakladatelství Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem 2011, 185 s., ISBN 978-80-7414-395-3.

Elektronické zdroje

BARBORKOVÁ, Eva. Přípravné třídy v Plzni se otevřou na šesti základních školách, je o ně zájem. *Plzen.cz: Články* [online]. 27. 05. 2016, [cit. 2017-05-08]. Dostupný na WWW: <http://plzen.cz/pripravne-tridy-se-v-plzni-otevrou-na-sesti-zakladnich-skolach-je-o-ne-zajem/>

BARTOŇOVÁ, Miroslava. *Přístupy k počátečnímu vzdělávání dětí se sociálním znevýhodněním*. [online]. Univerzita Karlova, Praha, 2008. [cit. 2015-03-13]. Dostupný na WWW: <http://dspace.specpeda.cz/handle/0/348>

JIŘIČKA, Jan. iDNES. *Nulté ročníky škol se otevřou všem dětem, je o ně čím dál větší zájem*. [online]. Praha: 28. 3. 2014 [cit. 2017-20-03]. Dostupný na WWW: http://zpravy.idnes.cz/pripravne-tridy-pripravky-zakladni-skola-budou-pro-vsechny-deti-phb-/domaci.aspx?c=A140324_212042_domaci_jj.

SMOLÍKOVÁ, Kateřina. Záznamový arch pro pedagogickou práci s dítětem v přípravné třídě základní školy. *Metodický portál: Články* [online]. 14. 08. 2007, [cit. 2017-05-08]. Dostupný na WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/1555/ZAZNAMOVY-ARCH-PRO-PEDAGOGICKOU-PRACI-S-DITETEM-V-PRIPRAVNE-TRIDE-ZAKLADNI-SKOLY.html>. ISSN 1802-4785.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. 1. vydání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 48 s. [cit. 2012-05-22]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupný na WWW: vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

Ostatní tištěné zdroje

Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. j. 25 484/2000-22, ke zřízení přípravných tříd pro děti se sociálním znevýhodněním a k ustanovení funkce vychovatele - asistenta učitele

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In *Sbírka zákonů*. Praha: [s. p. n.], 2004

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Žádost o přijetí do přípravné třídy ZŠ

ŽÁDOST O PŘIJETÍ DÍTĚTE DO PŘÍPRAVNÉ TŘÍDY

Jméno a příjmení dítěte:.....

Datum a místo narození:

Rodné číslo:

Bydliště:

Zdravotní pojišťovna:

Státní příslušnost:

Navštěvoval mateřskou školu (ze které se odhlašuje):

Případná zdravotní omezení:

Jiná upozornění rodičů:

Zákonný zástupce:

- příjmení matky:.....jméno:.....titul:.....
- rok narození:
- bydliště (pokud je odlišné od bydliště žáka):.....
- telefonický a e-mailový kontakt:
- příjmení otce:.....jméno:.....titul:.....
- rok narození:
- bydliště (pokud je odlišné od bydliště žáka):
- telefonický a e-mailový kontakt:

Datum: Podpis zákonného zástupce žáka:

XX

Příloha:

1. Vyjádření školského poradenského zařízení:

2. Doporučení dětského lékaře (psychologa ...):

Příloha č. 2: Hodnotící arch žáka po adaptaci žáka na začátku školního roku**PŘEDŠKOLNÍ PŘÍPRAVA V PŘÍPRAVNÉ TŘÍDĚ****HODNOTÍCÍ ARCH****JMÉNO ŽÁKA:****DATUM HODNOCENÍ:****HRUBÁ MOTORIKA, SEBEOBSLUHA**

Při základních pohybových dovednostech (běh, chůze, poskoky, házení, chytání, skoky na jedné noze...) jsou pohyby:

*koordinované, obratné *méně obratné * výrazněji neobratné

Samoobslužné činnosti (oblékání, svlékání, používání přborů, používání kapesníku, mytí rukou, uklízení po sobě...)

*zvládá samostatně, bez problémů *zvládá s pomocí, je třeba připomenout *je potřeba větší dohled a pomoc

JAZYKOVÉ, ŘEČOVÉ A KOMUNIKATIVNÍ DOVEDNOSTI

Výslovnost

*vyslovuje správně všechny hlásky *drobné potíže s výslovností *výraznější potíže s výslovností

Slovní zásoba (porozumění většině běžně používaných slov, pojmenování většiny toho, co nás obklopuje)

*je přiměřená věku *je chudší *je výrazně chudší

Gramatická správnost (užívání rodu, čísla, času, tvarů slov, předložek...)

*mluví gramaticky většinou správně *vyskytují se častěji agramatismy

Vyprávění pohádky, příběhu, vlastního zážitku, popis situace

*mluví přirozeně, plynule, dovede se vyjádřit *mluví těžkopádně, obtížně hledá slova

*zatím nedovede, nechce

VMÍMÁNÍ

Zrakové rozlišování (hledání rozdílů mezi obrázky, popletené obrázky, stavba podle vzoru, dokreslení obrázku...)

*je přiměřené věku * je mírně nepřesné * výrazněji nepřesné

Sluchové rozlišování hlásek ve slově

*určí všechny hlásky *určí první a poslední hlásku * určí první hlásku *zatím hlásky neurčí

Sluchové rozložení slov na slabiky a složení slova z několika slabik

*vytleská slabiky, určí počet * vytleská s pomocí, obtížně určuje počet * zatím slabiky nevytleská

MATEMATICKÉ PŘEDSTAVY, MYŠLENÍ

Orientace v číselné řadě do 10 (vyjmenování vzestupně, sestupně, určení o 1 větší, menší, hned za, hned před...)

* orientuje se pohotově * orientuje se pomaleji, s drobnou pomocí * zatím řadu pouze vyjmenuje * řadu nevyjmenuje

Elementární počty do 10 (určení počtu prvků v souboru, vytvoření souboru s určitým počtem)

* zvládá pohotově, málo chybuje * zvládá pomaleji, nejistě * zatím spíše nezvládá

Základní geometrické tvary (□ □ △ ○)

* pojmenuje všechny * pojmenuje některé, s pomocí * zatím nepojmenuje

Porovnání počtu v souboru předmětů (určení, kde je více, méně, o kolik, užití znamének >, <, =, příp. porovnání čísel)

* porovnává pohotově, jistě, málo chybuje * porovnává pomaleji, chybuje * zatím neporovná

Časoprostorová orientace (pojmy nahoře, dole, uprostřed, vedle, za, dříve, později, včera, dnes, dny v týdnu, roční doby...)

* rozumí pohotově, užívá v řeči * rozumí s mírnými obtížemi, v řeči spíše neužívá * zatím nerozumí

Rozlišování a porovnávání vlastností (pojmy větší, menší, dlouhý, krátký, úzký, široký, nejmenší, nejtěžší, třídění, seskupování...)

* rozumí pohotově, používá v řeči * rozumí a používá s obtížemi * zatím nerozumí

Pravolevá orientace (rozlišení pravé a levé strany, pravé a levé ruky)

* zvládá pohotově, chybuje málo * zvládá nejistě, častěji chybuje, ověřuje si * zatím spíše nerozumí, tipuje

JEMNÁ MOTORIKA, KOORDINACE OKO – RUKA, GRAFOMOTORIKA, LATERALITA

Při zacházení s předměty, pomůckami, nástroji (práce se stavebnicí, s nůžkami, tužkou, skládání papíru, nalepování, navlékání korálků, otáčení stránek v knize, práce s drobnými kousky...)

* je přiměřeně zručné * je méně zručné * je spíše nešikovné

Psací náčiní drží

* správně třemi prsty – špetkou * mírně nekorektně * výrazně nekorektně

Při práci s psacím náčiním píše, kreslí

* se zcela uvolněnou rukou * ruka není zatím zcela uvolněná * ruka je spíše ztuhlá

Při práci s psacím náčiním vede tahy

* volně, plynule, jistě * těžkopádněji, méně plynule * s vyvinutím velkého úsilí, nepřesně, tahy jsou kostrbaté, tlačí na tužku

Napodobení jednoduchých tvarů – geometrických obrazců, písmen, obrázků...

* napodobí snadno * napodobí s obtížemi * zatím spíše nenapodobí

EMOCIONALITA, SOCIABILITA, SPOLUPRÁCE A HRA

Přátelské, citlivé a ohleduplné chování (brát ohled na druhé, dělit se o hračky, střídat se při hře, počkat, ustoupit, pomáhat)

*většinou zvládá *občasné problémy *častější problémy

Spolupráce (pracovat na společném cíli, domlouvat se, přizpůsobit se, společně si hrát, být ve hře partnerem, ohájit názor...)

* spolupracuje, přiměřeně se prosadí *spíše se podřizuje *prosazuje se na úkor ostatních *nezapojuje se, nechce, neví, jak

Na neúspěch reaguje:

* zvýšeným úsilím * rezignací, odchodem od činnosti * výraznými emocemi (pláč, vztek)

POZORNOST, SOUSTŘEDĚNÍ, ZÁMĚRNÉ UČENÍ

Záměrná pozornost (i na činnosti, které nejsou aktuálně zajímavé)

*soustředí se přiměřeně věku (10 -15min) *soustředí se kratší dobu *snadno se rozptýlí
*soustředění je velmi obtížné

Zvídavost, poznávání okolního světa, znalosti (základní poznatky o přírodě, okolním světě, společnosti lidí, o chování ...)

*znalosti odpovídají věku *jsou mírně slabší *výrazně slabší

Postup dle pokynů

*pokyny plní samostatně *pokyny je třeba připomenout, odbíhá k jiným činnostem *je potřeba větší dohled

PODPIS VYUČUJÍCÍHO:

PODPIS RODIČŮ:

Příloha č. 3: Hodnotící arch žáka přípravné třídy – hodnocení pokroků dítěte**Záznamový arch pro sledování a hodnocení rozvoje a učení dítěte v přípravné třídě základní školy****(podklad pro cílenou podporu vzdělávacích pokroků dítěte z pohledu jeho školní způsobilosti)**

Jméno dítěte:.....

Datum narození:.....

Data jednotlivých záznamů:.....

Jméno učitelky:.....

Dítě **navštěvovalo – nenavštěvovalo** mateřskou školuDítě **má – nemá** odloženou školní docházku**Kdy a jak záznamový arch používat**

Dítě, které absolvuje přípravnou třídu základní školy, by mělo být na takové úrovni svého rozvoje a učení, aby bylo způsobilé zvládat s uspokojením život ve školním prostředí, dorozumět se v českém jazyce, bez vážnějších problémů zvládat školní práci a strukturované učení. V přípravné třídě je zapotřebí zaměřit se zejména na tyto oblasti a podporovat rozvoj dovedností, jejichž osvojení dítěti školní začátky usnadní.

Záznamový arch umožňuje sledovat **deset základních dovedností**. Jsou formulovány v podobě očekávaných výstupů, k nimž by vzdělávání v přípravné třídě mělo směřovat. Nejsou to výstupy povinné, ale pouze orientační, jichž každé dítě může dosahovat v jiné kvalitě či v jiné úrovni dokonalosti, dle svých osobních dispozic a možností. **Tyto výstupy jsou však určující pro pedagogické úsilí učitelky, která by se měla snažit poskytnout každému dítěti takovou podporu a pomoc, aby dosáhlo maxima svých individuálních možností.**

Záznamový arch může sloužit ke zjištění toho, na jaké úrovni rozvoje a učení je dítě při vstupu do přípravné třídy (jeho pomocí můžeme provést **základní vstupní diagnostiku dítěte** a spolehlivěji rozpoznat jeho konkrétní vzdělávací potřeby). V průběhu školního roku pak může sloužit učitelce k **postupnému sledování vzdělávacích pokroků dítěte** a ověřování toho, zda a v jaké míře si dítě sledované dovednosti osvojuje či nikoli. Dle zjištění pak učitelka v rámci individuálního vzdělávacího plánu upravuje vzdělávací nabídku.

Záznamový arch postačuje pro čtyři záznamy (má sloupce *I. – IV.*). Rubriku pro **poznámky u jednotlivých dovedností** lze využít tehdy, má-li dítě v konkrétní dovednosti vážnější problémy a potřebuje-li výraznější intervenci. Tuto rubriku může učitelka využít také k upřesnění zápisu, popř. k uvedení jiných důležitých skutečností, které se zjištěním souvisejí.

Prostor pro **pracovní poznámky** (na poslední straně archu) učitelka využije pro závěry z jednotlivých etap, kdy hodnotí vzdělávací pokroky dítěte. Zapisuje zde konkrétní podněty pro pedagogickou práci do další etapy a zároveň zhodnotí i konkrétní pedagogická opatření, která byla uskutečněna (zda a nakolik byla či nebyla opatření či intervence účinná). Má tak možnost získávat **průběžně zpětnou vazbu** a podle toho následně plánovat, usměrňovat či korigovat svoje další vzdělávací kroky.

Při práci s archem zapisujeme v příslušném sloupci k jednotlivým dovednostem, na jaké úrovni ji dítě zvládá. **Hodnotíme podle stupnice 1 – 4.** Pokud nemáme dostatek podnětů k tomu, abychom úroveň určité dovednosti zhodnotili, zapíšeme **N** (např. u dítěte, které se dostatečně neprojevuje, dosud mluví špatně česky apod.). V další etapě se pak pokusíme skutečnost zjistit a údaj doplnit.

Stupnice pro hodnocení dítěte v jednotlivých dovednostech (způsobilostech):

- 1 – dosud nezvládá (má vážnější obtíže)**
- 2 – zvládá s vynaložením maximálního úsilí**
- 3 – přetrvávají problémy (občasné, dílčí)**
- 4 – zvládá spolehlivě, bezpečně**
- N – není hodnoceno (nelze říci, neprojevuje se)**

1. Praktická samostatnost (fyzický rozvoj a pohybová koordinace, sebeobsluha)

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• je dostatečně fyzicky vyspělé					
• jeho pohyby jsou koordinované (hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)					
• samostatně se obléká					
• je samostatné při jídle					
• je samostatné při zvládnání pravidelných denních úkonů osobní hygieny					
• udržuje kolem sebe pořádek (je schopné samostatně připravit či uklidit pomůcky, srovnat hračky apod.)					
• dovede si samo poradit s běžnými problémy (např. uklidí po sobě papír od sušenky, nalije si nápoj, utře rozlitý čaj, zalije květiny apod.)					
• dokáže se postarat o své věci					

2. Sociální informovanost (orientace v prostředí, v okolním světě i v praktickém životě)

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• vyzná se ve svém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky aj.)					
• rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se setkává (má základní poznatky o světě přírody i o životě lidí)					
• ve známém prostředí se pohybuje a vystupuje samostatně					
• s pomocí dospělého se dovede zorientovat v novém prostředí					
• dovede vyřídít drobný vzkaz					
• dokáže si vhodně říci o to, co potřebuje					
• odhadne nebezpečnou situaci, neriskuje					

3. Citová samostatnost (emoční stabilita, schopnost kontrolovat a řídit své chování)

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• zvládá odloučení od rodičů (po určitou část dne)					
• vystupuje samostatně, má svůj názor, dokáže vyjádřit souhlas i nesouhlas					
• projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů nálad					
• reaguje přiměřeně na drobný neúspěch					
• dovede odložit přání na pozdější dobu					
• dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci					

4. Sociální samostatnost (soužití s vrstevníky, uplatnění se ve skupině vrstevníků, komunikace, spolupráce, spolupodílení se)

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• uplatňuje základní společenská pravidla (umí pozdravit, požádat, poděkovat, omluvit se)					
• dovede se vcítit do potřeb druhého dítěte					
• dokáže vyslovit a obhajovat svůj názor					
• dokáže vyjednávat a dohodnout se					
• dovede se zapojit do práce ve skupině, bez projevů prosazování se či naopak nezúčastnění se					
• komunikuje a spolupracuje s ostatními dětmi					
• při skupinových činnostech se snaží přispět svým podílem					
• pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit					

5. Výslovnost, gramatická správnost řeči, slovní zásoba, úroveň komunikace

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• vyslovuje správně všechny hlásky					
• mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.					
• mluví gramaticky správně (tj. užívá správně rod, číslo, čas, tvarů, slov, předložky aj.)					
• rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v prostředí					
• má bohatou slovní zásobu konkrétních pojmů					
• rozumí pojmům vyjadřujícím časoprostorovou orientaci (např. nad, pod, dole, nahoře, dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký, dříve, později, včera, dnes atd.)					
• užívá správně uvedených časoprostorových pojmů					
• zná bezpečně pojmosloví tvarů (kruh, čtverec, trojúhelník atd.) a správně jich užívá					
• dokáže správně pojmenovat barvy					
• běžně komunikuje s dětmi i dospělými, je schopno dialogu, v komunikaci si je jisté (nevyskytují se pravidelná nedorozumění)					

6. Lateralita ruky, koordinace ruky a oka, držení tužky

	I.	II.	III.	IV.	Poznámky
• upřednostňuje užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje					
• je zručné při zacházení s předměty, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí apod.)					
• tužku drží správně, tj. třemi prsty, s uvolněným zápěstím					
• dokáže vést stopu tužky a napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary (popř. písmena)					

7. Diferencované vnímání (sluchová a zraková analýza a syntéza)

	<i>I.</i>	<i>II.</i>	<i>III.</i>	<i>IV.</i>	<i>Poznámky</i>
• rozlišuje podstatné znaky předmětů (rozlišuje barvy, tvary, figuru a pozadí)					
• rozlišuje zvuky (slyší hlásku ve slově)					
• dovede pracovat se strukturou slov (zvládá hrát slovní fotbal, odebere počáteční či konečnou hlásku ve slově, dovede vytleskat slabiky ve slově)					
• dokáže najít rozdíly mezi dvěma obrázky či mezi dvěma podobnými slovy					
• dovede složit obrázek z několika tvarů a slovo z několika slabik					
• postřehne změny ve svém okolí					

8. Logické a myšlenkové operace (porovnávání, třídění, řazení, číselné představy, řešení problémů)

	<i>I.</i>	<i>II.</i>	<i>III.</i>	<i>IV.</i>	<i>Poznámky</i>
• dovede porovnávat vlastnosti předmětů (velikost, tvar aj.)					
• dovede třídít předměty dle daného kritéria (roztřídí korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)					
• dovede seřadit předměty podle velikosti vzestupně i sestupně (např. pastelky)					
• vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků v rozsahu do pěti (deseti)					
• přemýšlí, uvažuje (odpovídá na položené otázky, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy)					

9. Záměrná pozornost, úmyslná paměť pro učení

	<i>I.</i>	<i>II.</i>	<i>III.</i>	<i>IV.</i>	<i>Poznámky</i>
• dovede soustředit pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10 – 15 min.), neodbíhá od nich					
• soustředí se i na ty činnosti, které pro ně nejsou aktuálně zajímavé (které mu byly zadány)					
• dokáže si záměrně zapamatovat, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si to po přiměřené době vybavit a reprodukovat					

10. Pracovní chování, soustředěná pracovní (učební) činnost, záměrné učení

	<i>I.</i>	<i>II.</i>	<i>III.</i>	<i>IV.</i>	<i>Poznámky</i>
• dokáže přijmout úkol či povinnost					
• dokáže postupovat podle pokynů					
• zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí k jejich dokončení					
• dovede odlišit hru od systematické práce					
• „nechá“ se získat pro záměrné učení					
• neruší v práci ostatní					

Pracovní poznámky učitelky – závěry z jednotlivých etap hodnocení

Datum záznamu	Aktuální vzdělávací potřeby dítěte a závěry pro pedagogickou práci v další etapě

Příloha č. 4: „Desatero pro rodiče dětí předškolního věku“

Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, používá ubrousek)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)

- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava
- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázků z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazcích, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit

- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činností se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojuje se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)

-
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
 - má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
 - přiměřeným způsobem se zapojí do péče o potřebné
 - má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
 - chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
 - zná faktory poškozující zdraví (kouření)
 - uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

Příloha č. 5: Statistická ročenka školství 2006/2007 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2006/2007 - výkonové ukazatele

B2.1 Přípravné třídy pro děti se sociálním znevýhodněním – školy, třídy, děti – podle území

Území		Školy, třídy, děti v přípravných třídách											
		Celkem				v tom							
		školy	třídy	děti		ZŠ pro děti bez SVP				ZŠ pro děti se SVP			
				celkem	z toho dívky	školy	třídy	děti		školy	třídy	děti	
						celkem	z toho dívky			celkem	z toho dívky		
Česká republika	CZ0	127	146	1713	701	91	104	1247	501	36	42	466	200
Praha	CZ01	15	17	201	69	10	10	126	43	5	7	75	26
Hlavní město Praha	CZ010	15	17	201	69	10	10	126	43	5	7	75	26
Střední Čechy	CZ02	6	6	48	14	3	3	19	5	3	3	29	9
Středočeský kraj	CZ020	6	6	48	14	3	3	19	5	3	3	29	9
Jihozápad	CZ03	2	3	28	14	1	2	18	7	1	1	10	7
Jihočeský kraj	CZ031	1	1	10	7	0	0	0	0	1	1	10	7
Plzeňský kraj	CZ032	1	2	18	7	1	2	18	7	0	0	0	0
Severozápad	CZ04	58	64	807	324	45	49	630	244	13	15	177	80
Karlovarský kraj	CZ041	16	20	244	100	10	12	153	65	6	8	91	35
Ústecký kraj	CZ042	42	44	563	224	35	37	477	179	7	7	86	45
Severovýchod	CZ05	11	14	161	68	7	10	114	49	4	4	47	19
Liberecký kraj	CZ051	4	5	60	21	3	4	46	13	1	1	14	8
Královéhradecký kraj	CZ052	6	8	90	43	4	6	68	36	2	2	22	7
Pardubický kraj	CZ053	1	1	11	4	0	0	0	0	1	1	11	4
Jihovýchod	CZ06	8	9	106	48	5	5	62	25	3	4	44	23
Vysočina	CZ061	2	2	21	10	1	1	11	4	1	1	10	6
Jihomoravský kraj	CZ062	6	7	85	38	4	4	51	21	2	3	34	17
Střední Morava	CZ07	7	8	82	32	3	3	31	10	4	5	51	22
Olomoucký kraj	CZ071	6	6	64	25	3	3	31	10	3	3	33	15
Zlínský kraj	CZ072	1	2	18	7	0	0	0	0	1	2	18	7
Moravskoslezsko	CZ08	20	25	280	132	17	22	247	118	3	3	33	14
Moravskoslezský kraj	CZ080	20	25	280	132	17	22	247	118	3	3	33	14

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 6: Statistická ročenka školství 2013/2014 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2009/2010 - výkonové ukazatele

B2.1.1 Přípravné třídy základní školy – školy, třídy, děti/dívky – podle území

Území		Školy, třídy, děti v přípravných třídách			
		celkem			
		školy	třídy	dětí	
celkem	z toho dívky				
Česká republika	CZ0	172	199	2410	1033
Praha	CZ01	20	21	237	89
Hlavní město Praha	CZ010	20	21	237	89
Střední Čechy	CZ02	7	7	78	31
Středočeský kraj	CZ020	7	7	78	31
Jihozápad	CZ03	4	5	53	25
Jihočeský kraj	CZ031	2	2	20	11
Plzeňský kraj	CZ032	2	3	33	14
Severozápad	CZ04	78	96	1182	498
Karlovarský kraj	CZ041	17	25	339	138
Ústecký kraj	CZ042	61	71	843	360
Severovýchod	CZ05	19	21	258	115
Liberecký kraj	CZ051	5	7	84	36
Královéhradecký kraj	CZ052	7	7	85	41
Pardubický kraj	CZ053	7	7	89	38
Jihovýchod	CZ06	11	12	168	70
Vysočina	CZ063	3	3	38	17
Jihomoravský kraj	CZ064	8	9	130	53
Střední Morava	CZ07	9	9	103	45
Olomoucký kraj	CZ071	8	8	90	36
Zlínský kraj	CZ072	1	1	13	9
Moravskoslezsko	CZ08	24	28	331	160
Moravskoslezský kraj	CZ080	24	28	331	160

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 7: Statistická ročenka školství 2013/2014 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2013/2014 - výkonové ukazatele

B2.1.1 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle území

Území		Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
		celkem			
		školy	třídy	dětí	
celkem	z toho dívky				
Česká republika	CZ0	235	277	3520	1497
Praha	CZ01	56	65	808	293
Hlavní město Praha	CZ010	56	65	808	293
Střední Čechy	CZ02	18	18	222	80
Středočeský kraj	CZ020	18	18	222	80
Jihozápad	CZ03	9	11	144	62
Jihočeský kraj	CZ031	2	2	30	10
Plzeňský kraj	CZ032	7	9	114	52
Severozápad	CZ04	84	100	1277	562
Karlovarský kraj	CZ041	23	31	391	171
Ústecký kraj	CZ042	61	69	886	391
Severovýchod	CZ05	21	23	287	132
Liberecký kraj	CZ051	6	7	94	35
Královéhradecký kraj	CZ052	9	9	101	53
Pardubický kraj	CZ053	6	7	92	44
Jihovýchod	CZ06	16	23	309	143
Kraj Vysočina	CZ063	7	8	113	51
Jihomoravský kraj	CZ064	9	15	196	92
Střední Morava	CZ07	8	8	93	42
Olomoucký kraj	CZ071	7	7	81	39
Zlínský kraj	CZ072	1	1	12	3
Moravskoslezsko	CZ08	23	29	380	183
Moravskoslezský kraj	CZ080	23	29	380	183

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 8: Statistická ročenka školství 2014/2015 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2014/2015 - výkonové ukazatele

B2.1.1 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle území

Území		Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
		celkem			
		školy	třídy	děti	
celkem	z toho dívky				
Česká republika	CZ0	246	300	3819	1573
Praha	CZ01	63	74	906	300
Hlavní město Praha	CZ010	63	74	906	300
Střední Čechy	CZ02	18	20	237	99
Středočeský kraj	CZ020	18	20	237	99
Jihozápad	CZ03	11	15	174	66
Jihočeský kraj	CZ031	5	5	53	16
Plzeňský kraj	CZ032	6	10	121	50
Severozápad	CZ04	90	112	1450	629
Karlovarský kraj	CZ041	24	34	438	199
Ústecký kraj	CZ042	66	78	1012	430
Severovýchod	CZ05	18	21	258	118
Liberecký kraj	CZ051	6	8	110	46
Královéhradecký kraj	CZ052	7	7	79	38
Pardubický kraj	CZ053	5	6	69	34
Jihovýchod	CZ06	15	21	299	124
Kraj Vysočina	CZ063	6	7	108	47
Jihomoravský kraj	CZ064	9	14	191	77
Střední Morava	CZ07	8	8	106	48
Olomoucký kraj	CZ071	7	7	91	42
Zlínský kraj	CZ072	1	1	15	6
Moravskoslezsko	CZ08	23	29	389	189
Moravskoslezský kraj	CZ080	23	29	389	189

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 9: Statistická ročenka školství 2015/2016 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2015/2016 - výkonové ukazatele

B2.1.1 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle území

Území		Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách			
		celkem			
		školy	třídy	děti	
celkem	z toho dívky				
Česká republika	CZ0	286	344	4514	1800
Praha	CZ01	75	87	1107	373
Hlavní město Praha	CZ010	75	87	1107	373
Střední Čechy	CZ02	25	29	358	123
Středočeský kraj	CZ020	25	29	358	123
Jihozápad	CZ03	11	15	182	69
Jihočeský kraj	CZ031	4	4	51	18
Plzeňský kraj	CZ032	7	11	131	51
Severozápad	CZ04	93	114	1537	652
Karlovarský kraj	CZ041	25	33	411	162
Ústecký kraj	CZ042	68	81	1126	490
Severovýchod	CZ05	18	21	269	113
Liberecký kraj	CZ051	6	8	107	42
Královéhradecký kraj	CZ052	6	6	71	31
Pardubický kraj	CZ053	6	7	91	40
Jihovýchod	CZ06	25	33	440	183
Kraj Vysočina	CZ063	7	8	105	37
Jihomoravský kraj	CZ064	18	25	335	146
Střední Morava	CZ07	10	10	129	58
Olomoucký kraj	CZ071	9	9	114	51
Zlínský kraj	CZ072	1	1	15	7
Moravskoslezsko	CZ08	29	35	492	229
Moravskoslezský kraj	CZ080	29	35	492	229

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 10: Statistická ročenka školství 2016/2017 - výkonové ukazatele

Statistická ročenka školství 2016/2017 - výkonové ukazatele

B2.1.1 Přípravné třídy ZŠ – školy, třídy, děti/dívky – podle území

Území		Školy, třídy, děti/dívky v přípravných třídách				
		celkem				
		školy	třídy	děti		
				celkem	z toho dívky	
Česká republika	CZ0	295	345	4569	1760	
v tom	Hlavní město Praha	CZ010	77	84	1098	344
	Středočeský kraj	CZ020	29	34	420	149
	Jihočeský kraj	CZ031	4	4	52	23
	Plzeňský kraj	CZ032	6	9	104	43
	Karlovarský kraj	CZ041	26	33	434	183
	Ústecký kraj	CZ042	66	80	1095	461
	Liberecký kraj	CZ051	7	9	118	46
	Královéhradecký kraj	CZ052	3	3	35	17
	Pardubický kraj	CZ053	7	8	103	34
	Kraj Vysočina	CZ063	7	8	122	39
	Jihomoravský kraj	CZ064	28	34	436	173
	Olomoucký kraj	CZ071	6	6	87	46
	Zlínský kraj	CZ072	2	2	23	13
	Moravskoslezský kraj	CZ080	27	31	442	189

V případě problémů s programem kontaktujte statistika@msmt.cz.

© 2017 MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie

Příloha č. 11: Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro ředitele ZŠ s PT

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro ředitele ZŠ s PT

www.survio.com

22.06.2017 23:31:30

Základní údaje

 Název výzkumu	Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro ředitele ZŠ s PT
 Autor	Soňa Lišková
 Jazyk dotazníku	 Čeština
 Veřejná adresa dotazníku	https://www.surveio.com/survey/d/U0H0G7Z7V8L6Y5M6K
 První odpověď	24. 04. 2017
 Poslední odpověď	19. 05. 2017
 Doba trvání	26 dnů

Statistika respondentů

9

Počet
návštěv

5

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

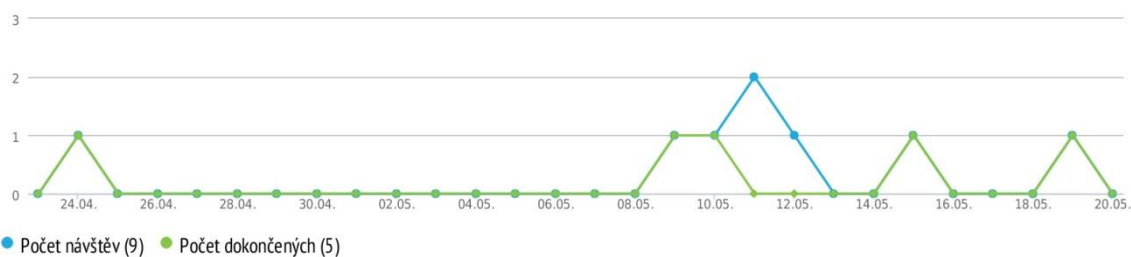
3

Pouze
zobrazení

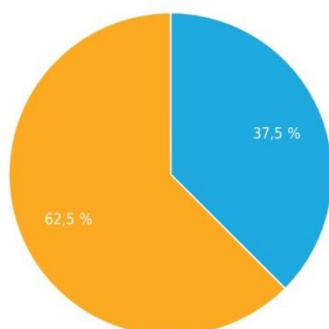
55,6 %

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

Historie návštěv (24. 04. 2017 – 19. 05. 2017)

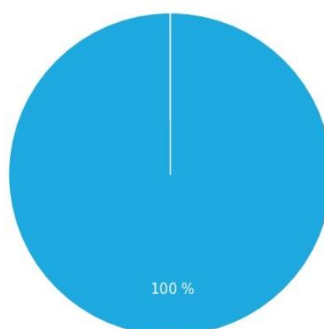

Celkem návštěv

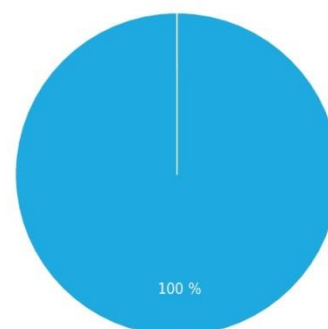
- Pouze zobrazeno (33,3 %)
- Nedokončeno (0 %)
- Dokončeno (66,7 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100 %)

Čas vyplňování dotazníku

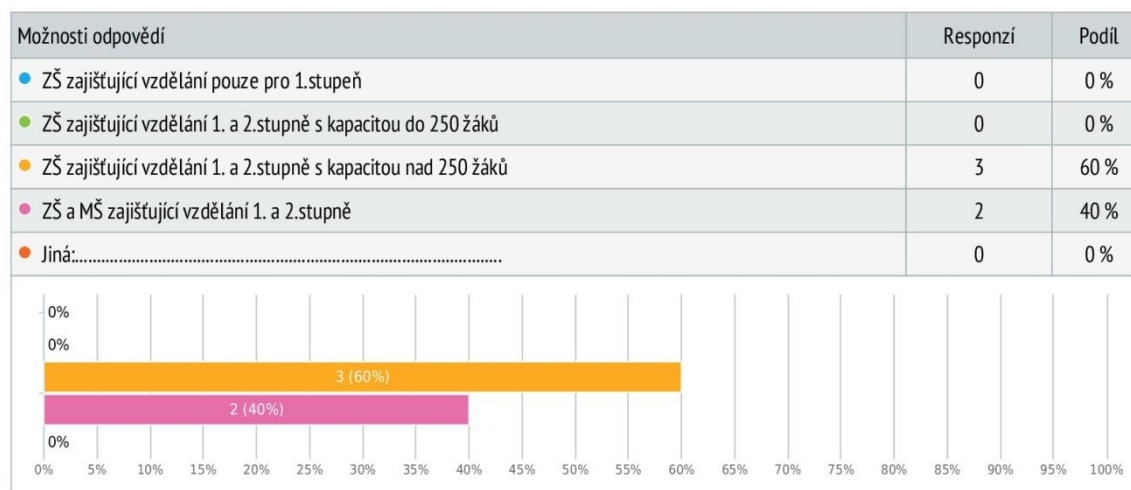
- >60 min. (100 %)

Výsledky

1. Označte prosím možnost odpovídající profilu vaší školy:

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

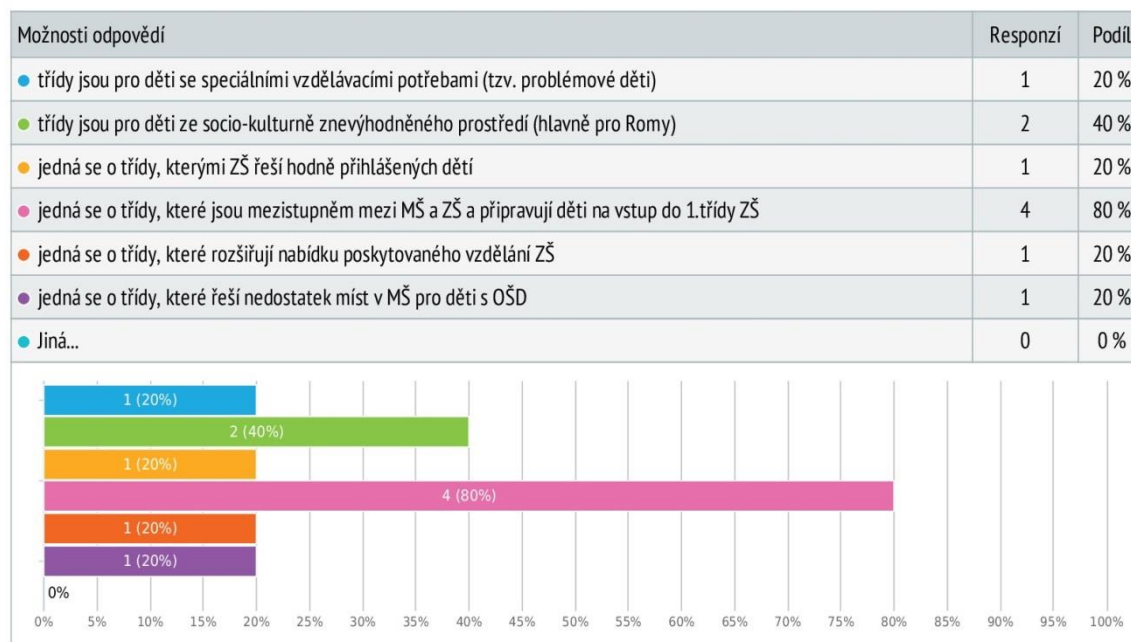
2. Uveďte prosím rok zřízení přípravné třídy na vaší škole:

Textová odpověď, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

- 2013
- 1997/98 - hlavní budova, 2009/10 - odloučené pracoviště
- 2012/2013
- 1993
- 2015

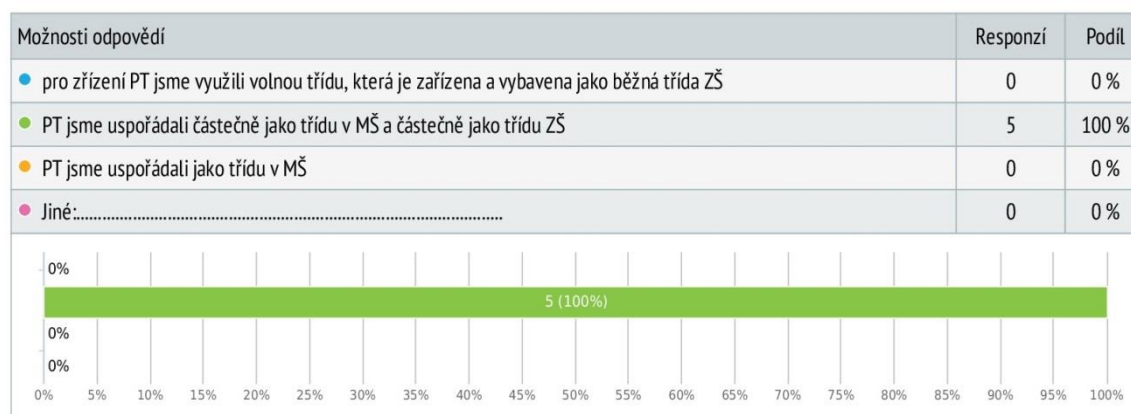
3. S jakými názory na funkci přípravných tříd se setkáváte?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

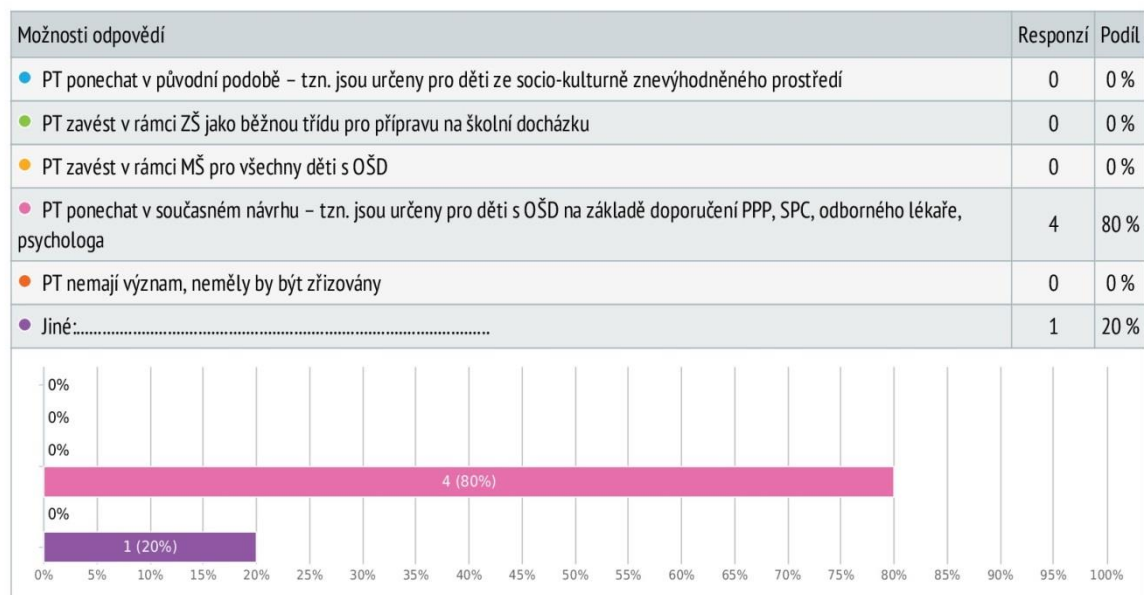
4. Jakým způsobem je vaše přípravná třída koncepčně uspořádána?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

5. Jaké legislativní postavení by měly mít přípravné třídy v systému vzdělávání?

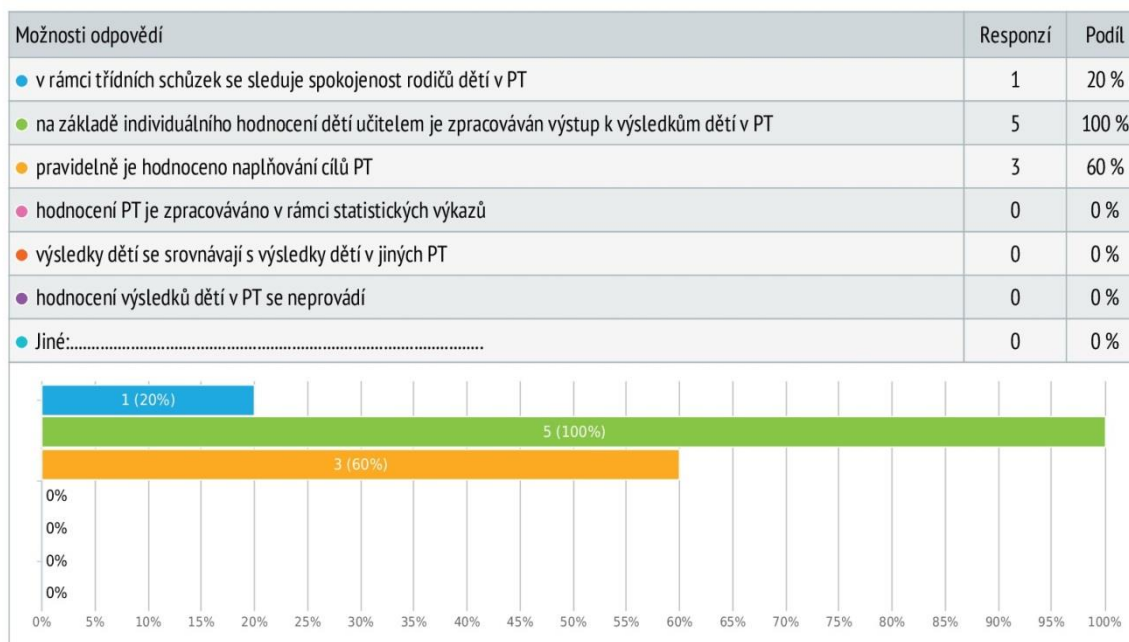
Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

- ponechat pro děti nejen s OŠD, ale i 5ti leté

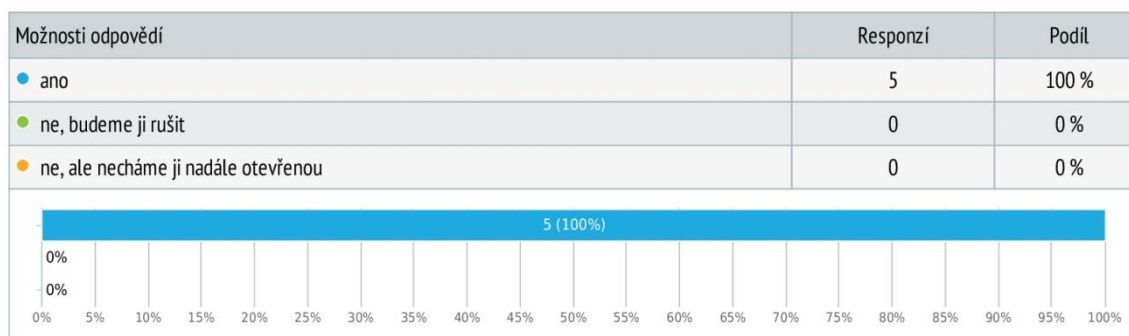
6. Jakou formou se provádíte hodnocení výsledků vzdělávání dětí v PT? (možno zvolit i více odpovědí)

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

7. Plní přípravná třída Vaše očekávání?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

Nastavení dotazníku

	Otázek na stránku	Všechny
	Povolit odeslat vícekrát?	✓
	Povolit návrat k předchozím otázkám?	✓
	Zobrazovat čísla otázek?	✓
	Náhodné pořadí otázek?	
	Zobrazit ukazatel postupu?	✓
	Upozorňovat na odeslání dotazníku?	✓
	Ochrana heslem?	
	IP omezení?	

Příloha: dotazník

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro ředitele ZŠ s PT

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Označte prosím možnost odpovídající profilu vaší školy:

- ZŠ zajišťující vzdělání pouze pro 1.stupeň
- ZŠ zajišťující vzdělání 1. a 2.stupně s kapacitou do 250 žáků
- ZŠ zajišťující vzdělání 1. a 2.stupně s kapacitou nad 250 žáků
- ZŠ a MŠ zajišťující vzdělání 1. a 2.stupně
- Jiná:

2. Uvedte prosím rok zřízení přípravné třídy na vaší škole:

3. S jakými názory na funkci přípravných tříd se setkáváte?

- třídy jsou pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (tzv. problémové děti)
- třídy jsou pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí (hlavně pro Romy)
- jedná se o třídy, kterými ZŠ řeší hodně přihlášených dětí
- jedná se o třídy, které jsou mezistupněm mezi MŠ a ZŠ a připravují děti na vstup do 1.třídy ZŠ
- jedná se o třídy, které rozšiřují nabídku poskytovaného vzdělání ZŠ
- jedná se o třídy, které řeší nedostatek míst v MŠ pro děti s OŠD
- Jiná...

4. Jakým způsobem je vaše přípravná třída koncepčně uspořádána?

- pro zřízení PT jsme využili volnou třídu, která je zařízena a vybavena jako běžná třída ZŠ
- PT jsme uspořádali částečně jako třídu v MŠ a částečně jako třídu ZŠ
- PT jsme uspořádali jako třídu v MŠ
- Jiné:

5. Jaké legislativní postavení by měly mít přípravné třídy v systému vzdělávání?

- PT ponechat v původní podobě – tzn. jsou určeny pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí
- PT zavést v rámci ZŠ jako běžnou třídu pro přípravu na školní docházku
- PT zavést v rámci MŠ pro všechny děti s OŠD
- PT ponechat v současném návrhu – tzn. jsou určeny pro děti s OŠD na základě doporučení PPP, SPC, odborného lékaře, psychologa
- PT nemají význam, neměly by být zřizovány
- Jiné:.....

6. Jakou formou se provádíte hodnocení výsledků vzdělávání dětí v PT? (možno zvolit i více odpovědí)

- v rámci třídních schůzek se sleduje spokojenost rodičů dětí v PT
- na základě individuálního hodnocení dětí učitelem je zpracováván výstup k výsledkům dětí v PT
- pravidelně je hodnoceno naplňování cílů PT
- hodnocení PT je zpracováváno v rámci statistických výkazů
- výsledky dětí se srovnávají s výsledky dětí v jiných PT
- hodnocení výsledků dětí v PT se neprovádí
- Jiné:.....

7. Plní přípravná třída Vaše očekávání?

- ano
- ne, budeme ji rušit
- ne, ale necháme ji nadále otevřenou

Příloha č. 12: Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro učitele PT

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro učitele PT

www.survio.com

22. 06. 2017 23:18:33

Základní údaje

 Název výzkumu	Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro učitele PT
 Autor	Soňa Lišková
 Jazyk dotazníku	 Čeština
 Veřejná adresa dotazníku	https://www.survio.com/survey/d/L405T8D5S9V3F0R6F
 První odpověď	05. 04. 2017
 Poslední odpověď	18. 05. 2017
 Doba trvání	44 dnů

Statistika respondentů

9

Počet
návštěv

5

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

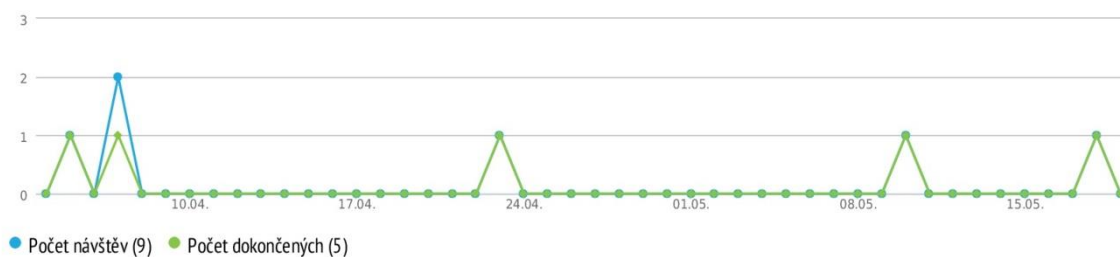
1

Pouze
zobrazení

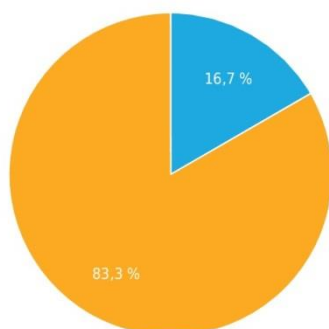
55,6 %

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

Historie návštěv (05. 04. 2017 – 18. 05. 2017)

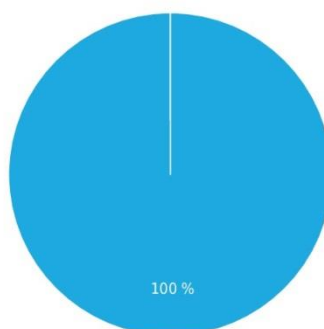

Celkem návštěv

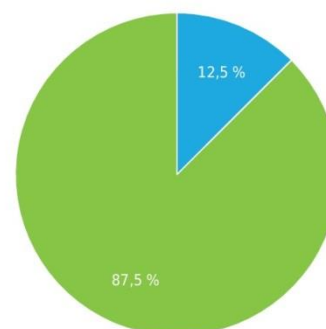
- Pouze zobrazeno (11,1 %)
- Nedokončeno (0 %)
- Dokončeno (88,9 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100 %)

Čas vyplňování dotazníku

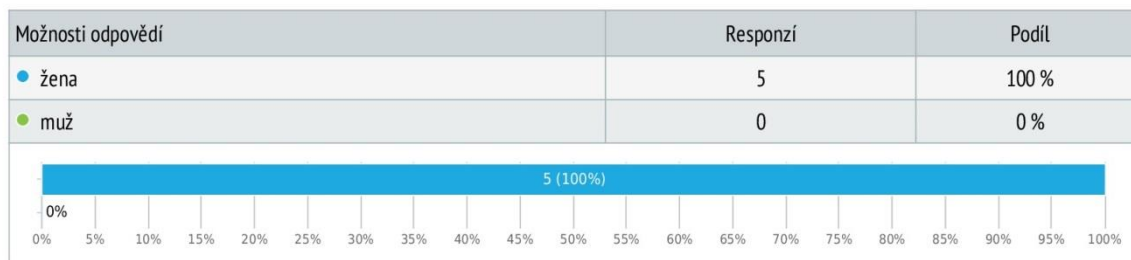
- 10-30 min. (12,5 %)
- >60 min. (87,5 %)

Výsledky

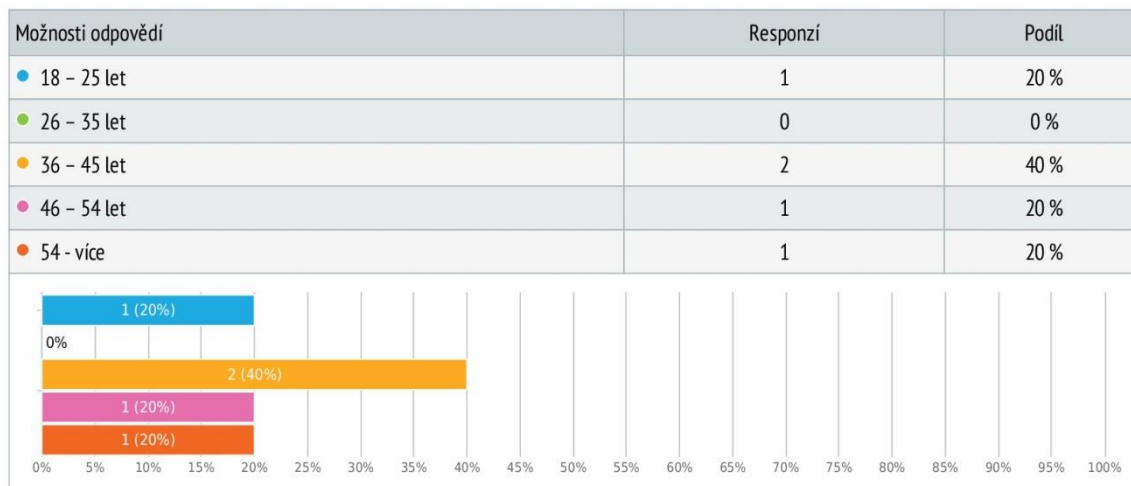
1. Pohlaví učitele:

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

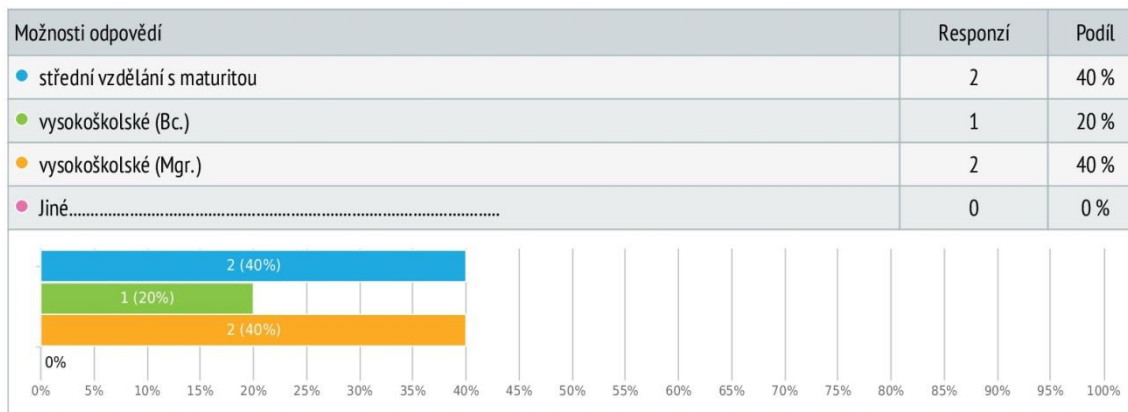
2. Uveďte prosím Váš věk:

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

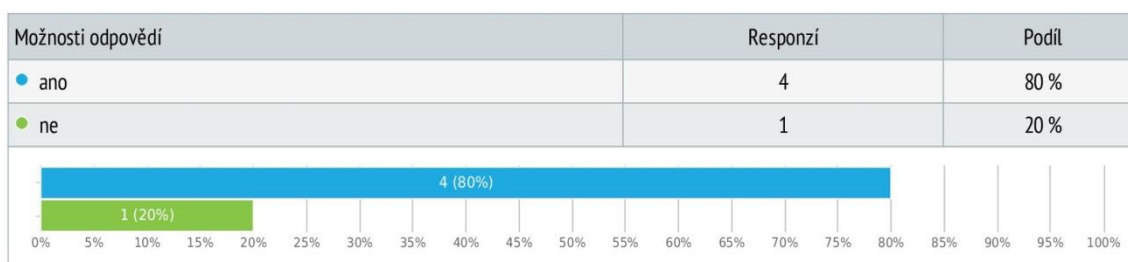
3. Uvedte prosím Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

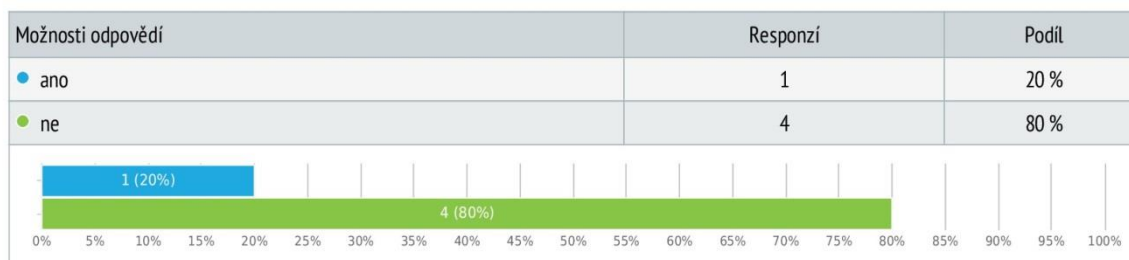
4. Je Vaše vzdělání pedagogického zaměření (učitelství pro MŠ, učitelství 1. stupně, speciální pedagog)?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

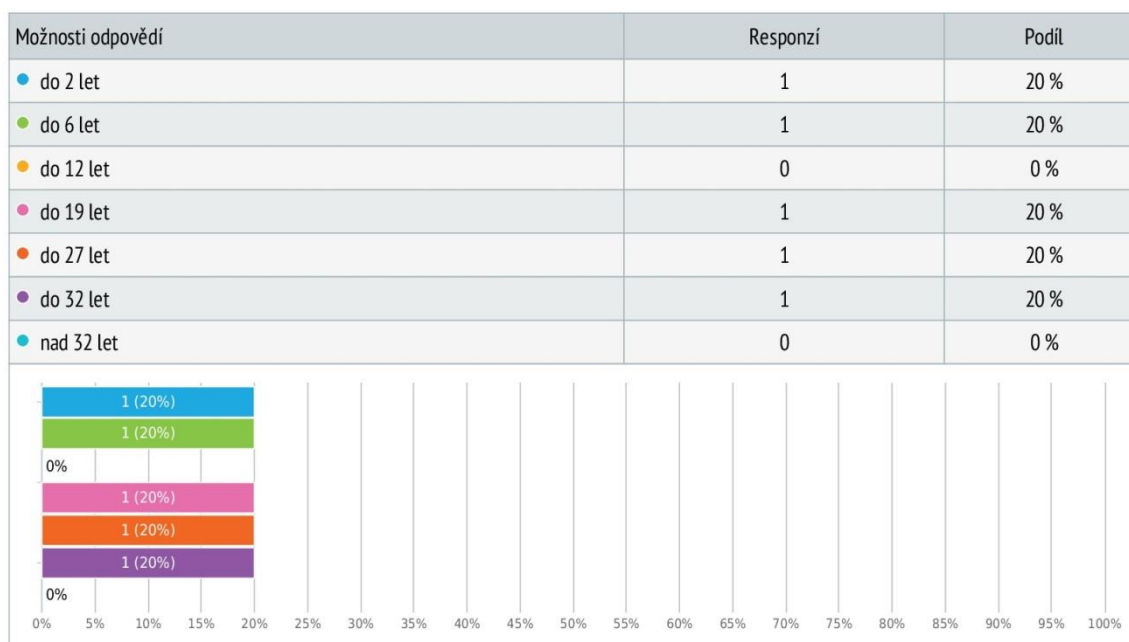
5. Pokud jste v předchozí otázce označili „ne“, doplňujete si vzdělání pedagogického zaměření nebo o tom uvažujete?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

6. Délka Vaší pedagogické praxe?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

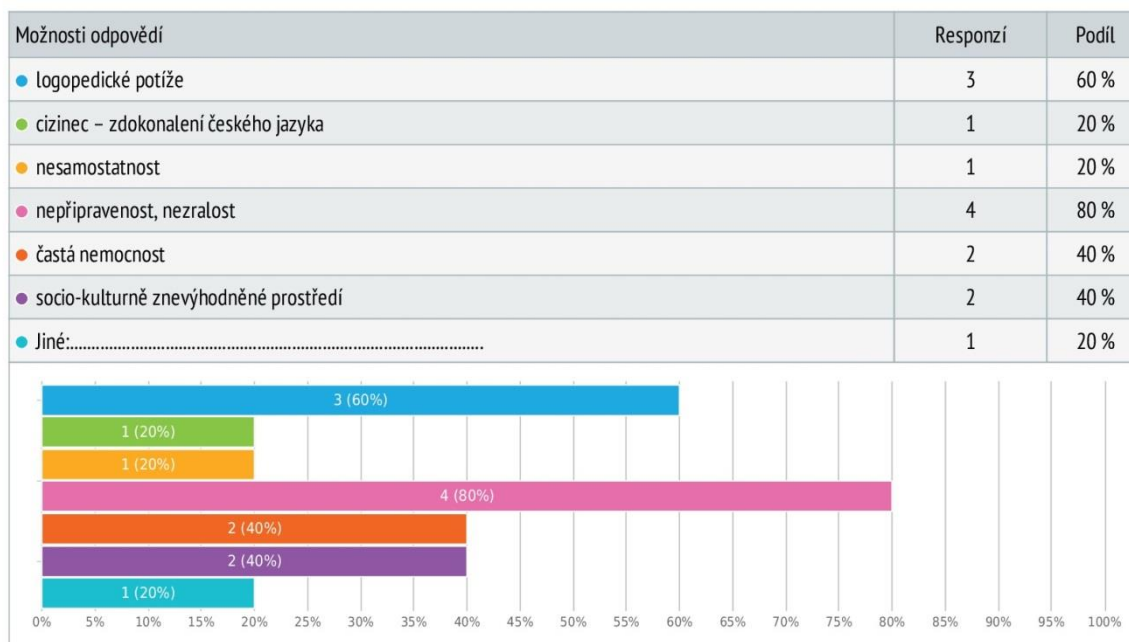
7. Délka Vašeho působení v přípravné třídě?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

8. Jaký důvod odkladu školní docházky a zařazení dítěte do přípravné třídy ZŠ je z Vašeho pohledu nejčastější? (možno zvolit i více odpovědí)

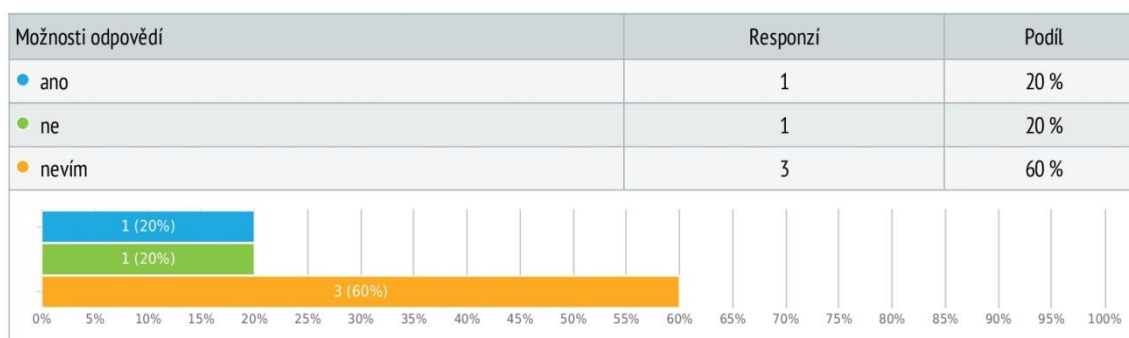
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

● emoční nestabilita

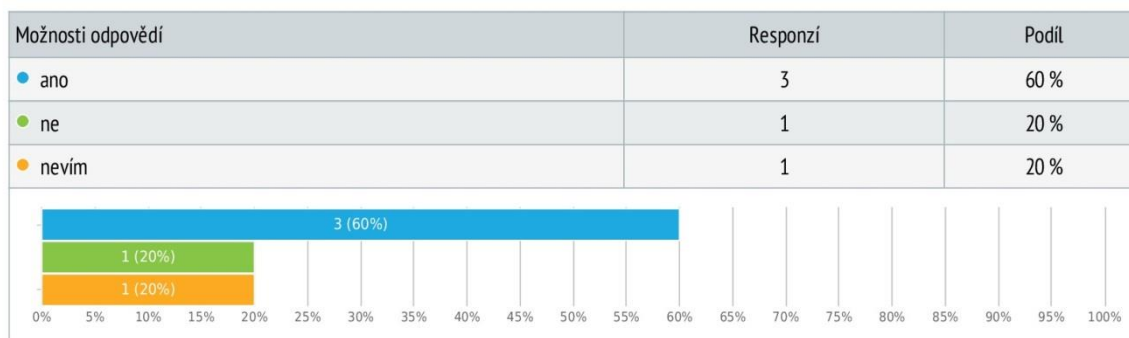
9. Je podle Vás počet přípravných tříd dostačující?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

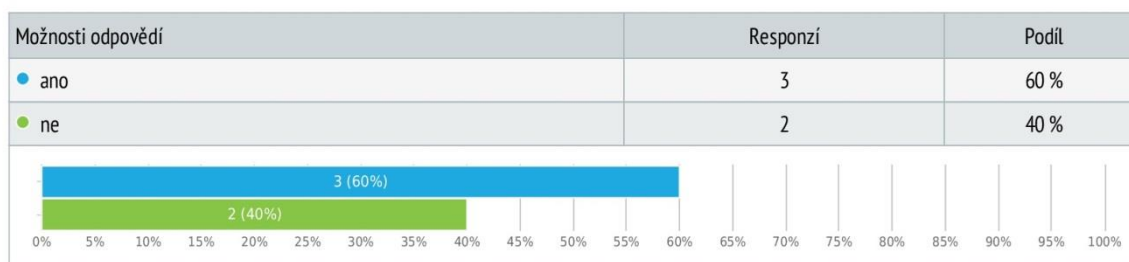
10. Měl by v přípravné třídě současně s učitelem pracovat asistent pedagoga nebo školní asistent?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

11. Máte ve své přípravné třídě dítě s plánem podpůrných opatření (PLPP) nebo IVP?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

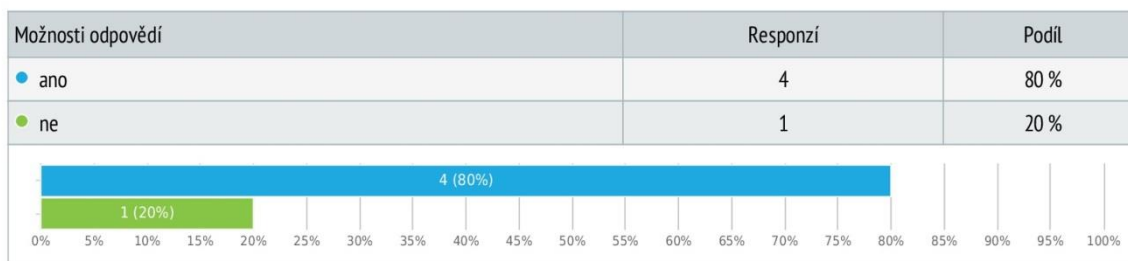
12. Pokud jste v předchozí otázce označili „ano“, uveďte prosím počet žáků s plánem podpůrných opatření (PLPP) nebo IVP.

Textová odpověď, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

- 5
- xxx
- (2x) 1

13. Máte ve své přípravné třídě dítě s dodatečným odkladem školní docházky?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

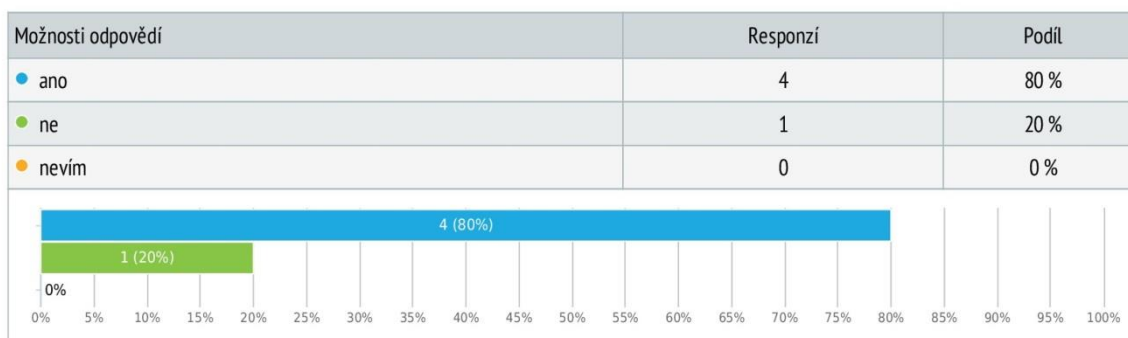
14. Pokud jste v předchozí otázce označili „ano“, uveďte prosím počet žáků s dodatečným odkladem školní docházky.

Textová odpověď, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

- (2x) 2
- (2x) 1

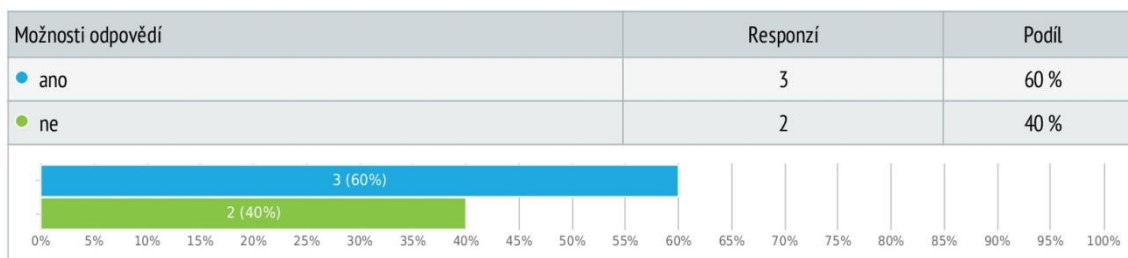
15. Měla by přípravná třída působit při každé ZŠ?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

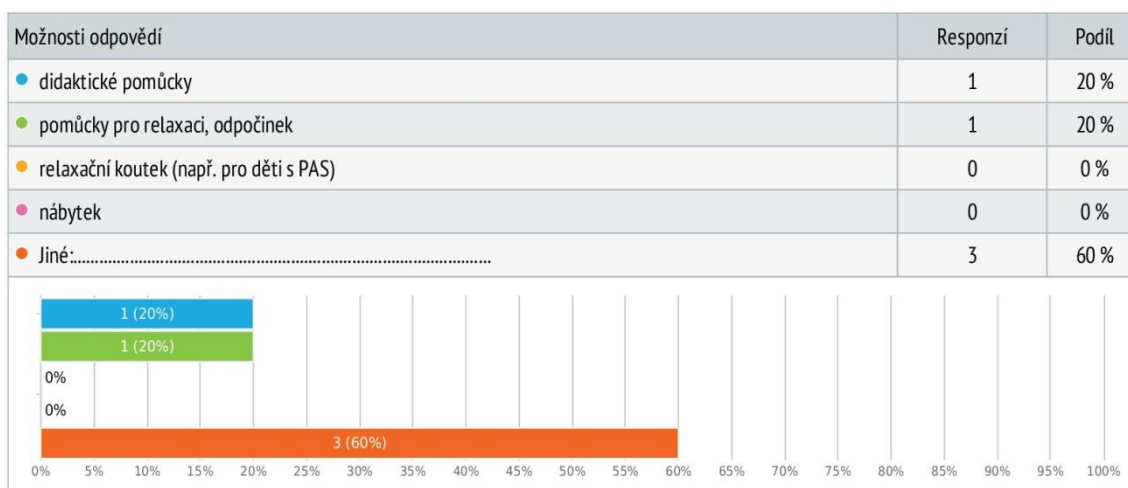
16. Je materiální vybavení vaší přípravné třídy dostačující?

Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

17. Pokud jste v předchozí otázce označili „ne“, uveďte prosím, čím byste třídu dovybavili.

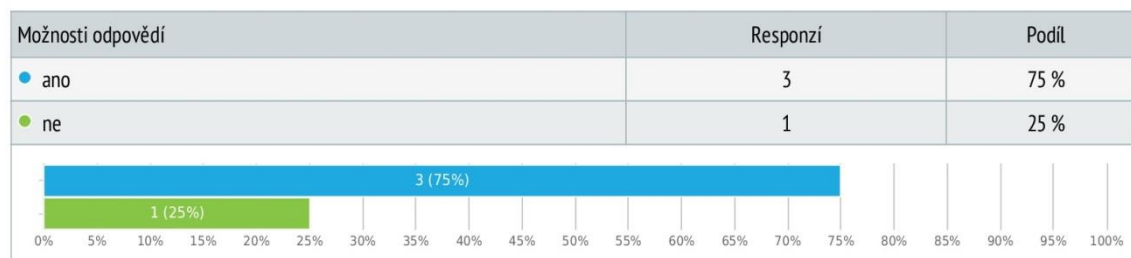
Výběr z možností, zodpovězeno 5x, nezodpovězeno 0x

- (2x) vybavení je dostačující
- dostačující

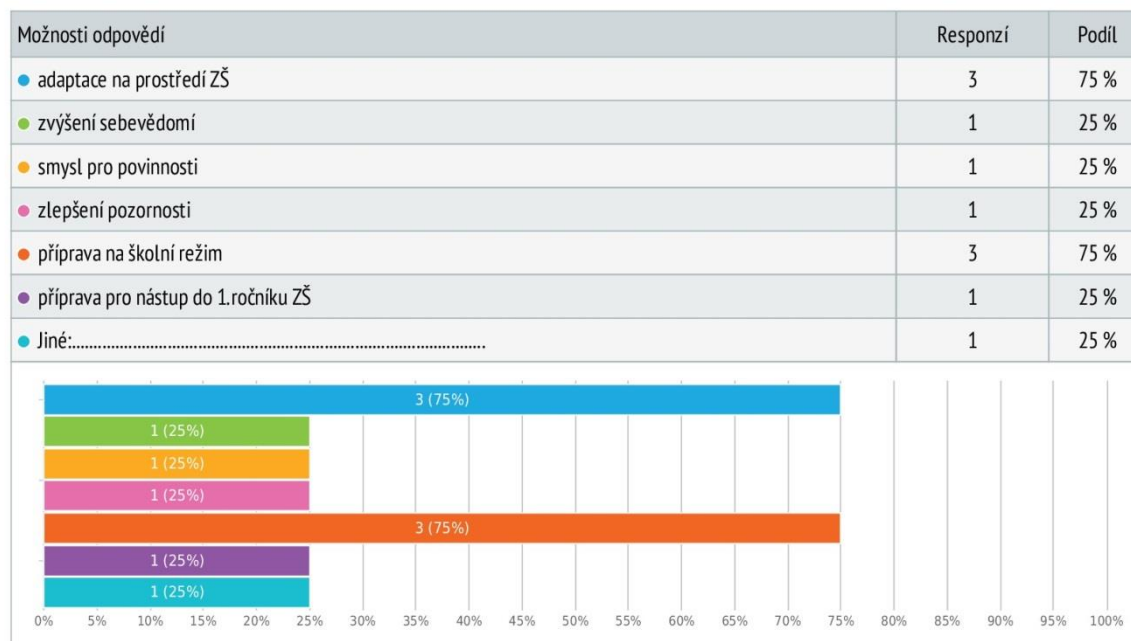
18. Považujete práci pedagoga v přípravné třídě ZŠ za specifickou?

Výběr z možností, zodpovězeno 4x, nezodpovězeno 1x

19. V čem vidíte největší přínos přípravné třídy? (možno zvolit i více odpovědí)

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 4x, nezodpovězeno 1x

- záleží na specifických potřebách dítěte

Nastavení dotazníku

	Otázek na stránku	Všechny
	Povolit odeslat vícekrát?	✓
	Povolit návrat k předchozím otázkám?	✓
	Zobrazovat čísla otázek?	✓
	Náhodné pořadí otázek?	
	Zobrazit ukazatel postupu?	✓
	Upozorňovat na odeslání dotazníku?	✓
	Ochrana heslem?	
	IP omezení?	

Příloha: dotazník

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro učitele PT

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Pohlaví učitele:

- žena
- muž

2. Uvedte prosím Váš věk:

- 18 - 25 let
- 26 - 35 let
- 36 - 45 let
- 46 - 54 let
- 54 - více

3. Uvedte prosím Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- střední vzdělání s maturitou
- vysokoškolské (Bc.)
- vysokoškolské (Mgr.)
- Jiné.....

4. Je Vaše vzdělání pedagogického zaměření (učitelství pro MŠ, učitelství 1. stupně, speciální pedagog)?

- ano
- ne

5. Pokud jste v předchozí otázce označili „ne“, doplňujete si vzdělání pedagogického zaměření nebo o tom uvažujete?

- ano
- ne

6. Délka Vaší pedagogické praxe?

- do 2 let
- do 6 let
- do 12 let
- do 19 let
- do 27 let
- do 32 let
- nad 32 let

7. Délka Vašeho působení v přípravné třídě?

- 1 – 3 roky
- 4 – 7 let
- 8 – 11 let
- 12 – 15 let
- 15 – více

8. Jaký důvod odkladu školní docházky a zařazení dítěte do přípravné třídy ZŠ je z Vašeho pohledu nejčastější? (možno zvolit i více odpovědí)

- logopedické potíže
- cizinec – zdokonalení českého jazyka
- nesamostatnost
- nepřipravenost, nezralost
- častá nemocnost
- socio-kulturně znevýhodněné prostředí
- Jiné:.....

9. Je podle Vás počet přípravných tříd dostačující?

- ano
- ne
- nevím

10. Měl by v přípravné třídě současně s učitelem pracovat asistent pedagoga nebo školní asistent?

- ano
- ne
- nevím

11. Máte ve své přípravné třídě dítě s plánem podpůrných opatření (PLPP) nebo IVP?

- ano
- ne

12. Pokud jste v předchozí otázce označili „ano“, uveďte prosím počet žáků s plánem podpůrných opatření (PLPP) nebo IVP.

13. Máte ve své přípravné třídě dítě s dodatečným odkladem školní docházky?

- ano
 ne

14. Pokud jste v předchozí otázce označili „ano“, uveďte prosím počet žáků s dodatečným odkladem školní docházky.

15. Měla by přípravná třída působit při každé ZŠ?

- ano
 ne
 nevím

16. Je materiální vybavení vaší přípravné třídy dostačující?

- ano
 ne

17. Pokud jste v předchozí otázce označili „ne“, uveďte prosím, čím byste třídu dovybavili.

- didaktické pomůcky
 pomůcky pro relaxaci, odpočinek
 relaxační koutek (např. pro děti s PAS)
 nábytek
 Jiné:

18. Považujete práci pedagoga v přípravné třídě ZŠ za specifickou?

- ano
 ne

19. V čem vidíte největší přínos přípravné třídy? (možno zvolit i více odpovědí)

- adaptace na prostředí ZŠ
- zvýšení sebevědomí
- smysl pro povinnosti
- zlepšení pozornosti
- příprava na školní režim
- příprava pro nástup do 1.ročníku ZŠ
- Jiné:.....

Příloha č. 13: Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro rodiče

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro rodiče

www.survio.com

22. 06. 2017 23:14:36

Základní údaje

 Název výzkumu	Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro rodiče
 Autor	Soňa Lišková
 Jazyk dotazníku	 Čeština
 Veřejná adresa dotazníku	https://www.surveio.com/survey/d/N6H7W5T3N1Y9A0Q5M
 První odpověď	05. 04. 2017
 Poslední odpověď	18. 05. 2017
 Doba trvání	44 dnů

Statistika respondentů

41

Počet
návštěv

40

Počet
dokončených

0

Počet
nedokončených

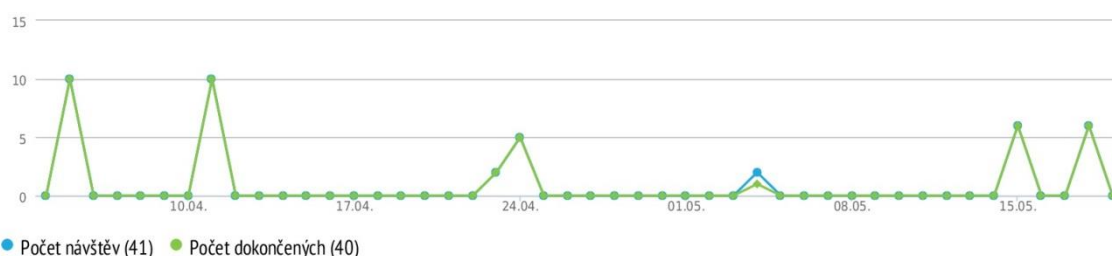
1

Pouze
zobrazení

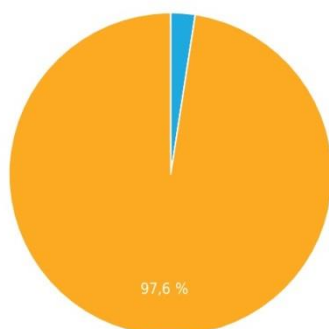
97,6 %

Celková úspěšnost
vyplnění dotazníku

Historie návštěv (05. 04. 2017 – 18. 05. 2017)

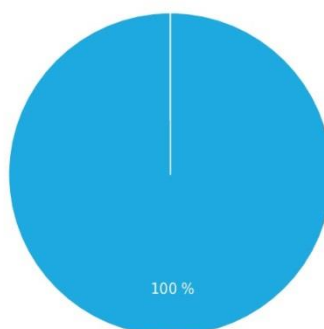

Celkem návštěv

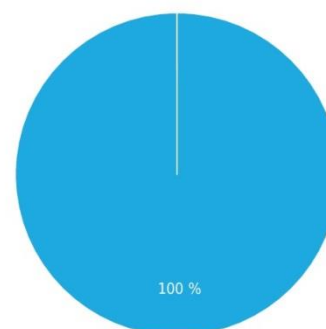
- Pouze zobrazeno (2,4 %)
- Nedokončeno (0 %)
- Dokončeno (97,6 %)

Zdroje návštěv

- Přímý odkaz (100 %)

Čas vyplňování dotazníku

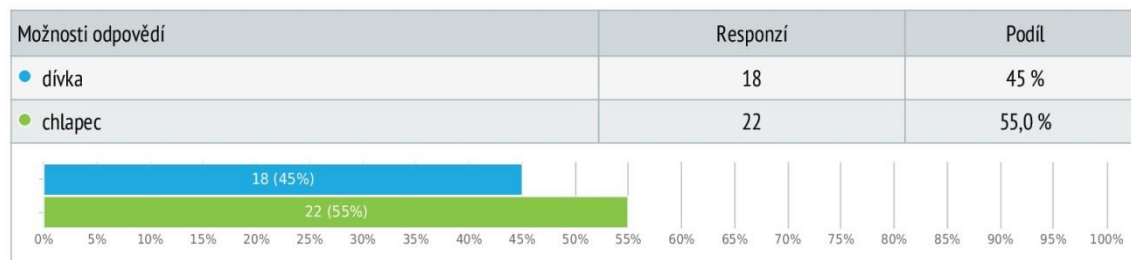

- >60 min. (100 %)

Výsledky

1. Uvedte prosím pohlaví dítěte:

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

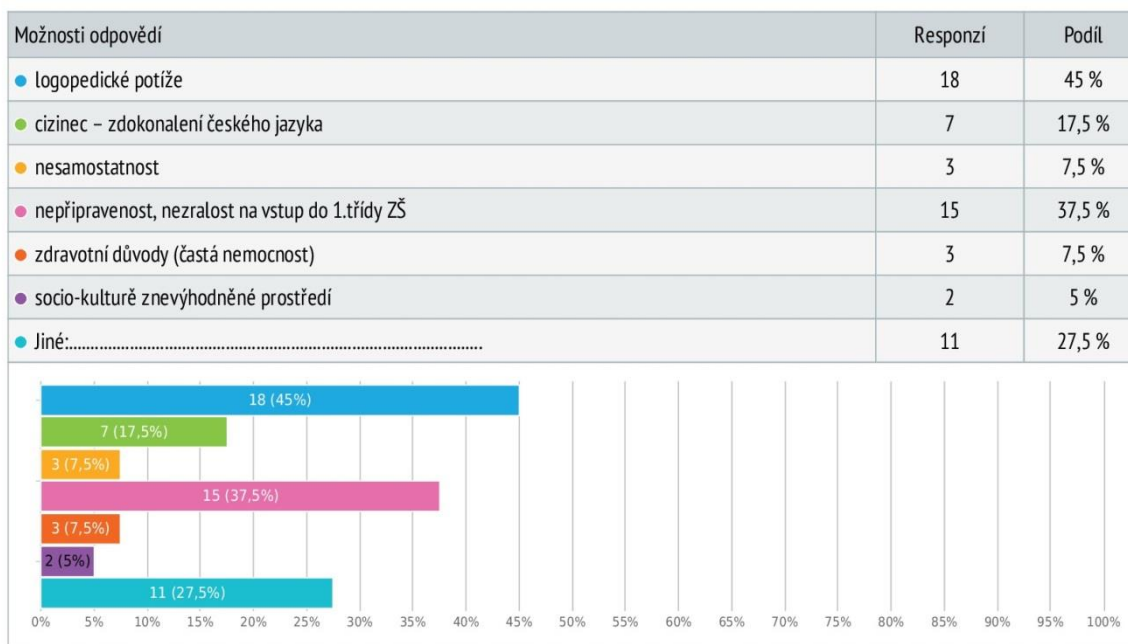
2. Uvedte prosím věk dítěte při nástupu do přípravné třídy ZŠ? (uvedte prosím ve tvaru roky, měsíc např.: 6,3)

Textová odpověď, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

- (11x) 6,1
- 7,11
- (2x) 5,9
- 6,10
- (2x) 5,11
- 5,10
- (5x) 6,0
- (2x) 6,5
- (2x) 6,4
- (2x) 6,3
- (2x) 6,8
- (2x) 7
- 5,4
- (2x) 6,11
- 5,95
- 6,9
- 6
- 6,2

3. Z jakého důvodu byl Vašemu dítěti doporučen odklad školní docházky a zařazení do přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

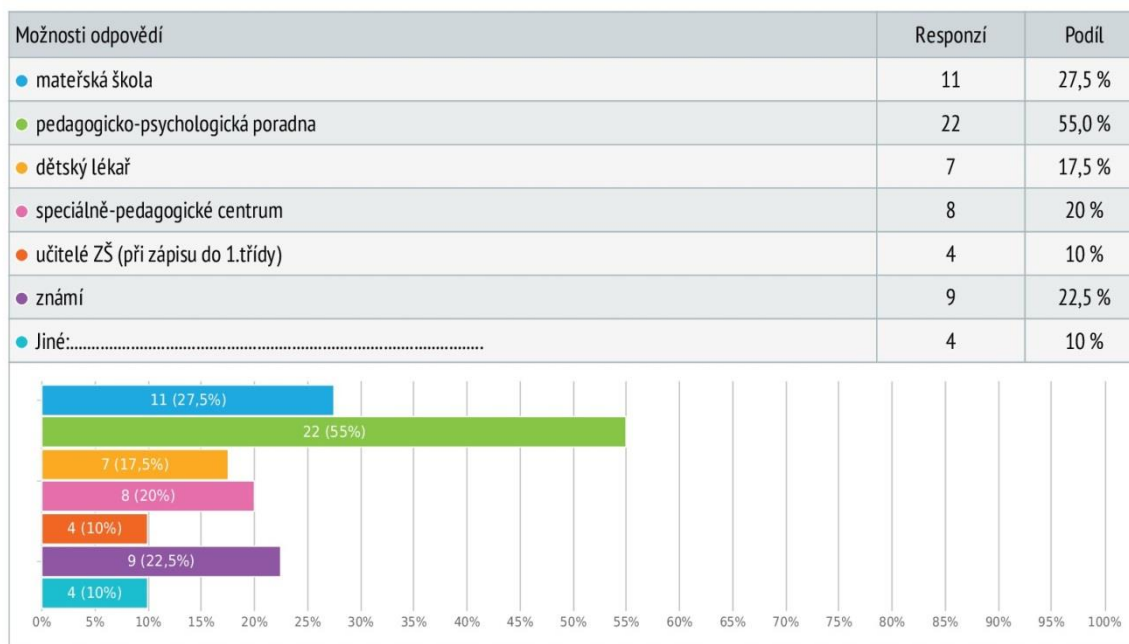
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

- jediné předškolní dítě v MŠ bez přípravy na ZŠ
- 4.r. MŠ nahrazen PT s ohledem na věk-mladší 6 let
- větší rozvoj než v MŠ
- grafomotorika
- hravost, nesoustředěnost
- neměl odklad
- nebyl doporučen, z pohledu matky- "dětská"
- změna MŠ, tak jsme raději volili přípr. třídu ZŠ
- měli jsme zájem o předčasný nástup do 1. třídy
- projevy poruchy pozornosti ADD, později ADHD
- nesoustředěnost

4. Kdo Vám jako první doporučil zařadit Vaše dítě do přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

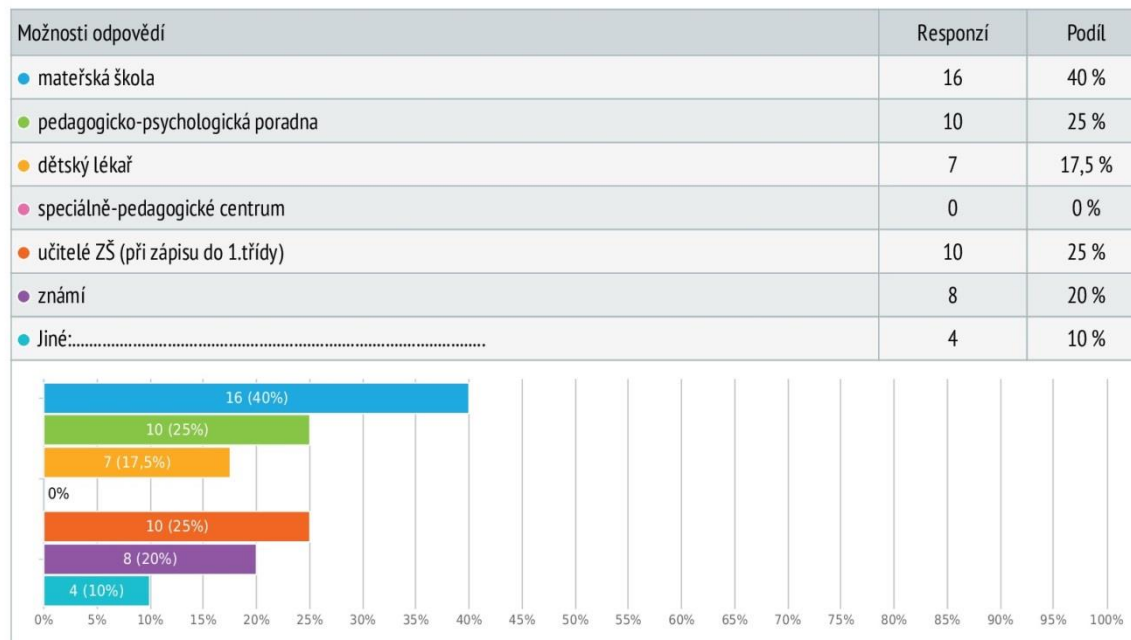
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

- zkušenosti ze studia (ped.fakulta)
- babička - učitelka
- přání mého syna, chtěl do školy
- nabídka ZŠ pro doplnění dětí v přípravné třídě

5. Kde jste získali informace o přípravné třídě?

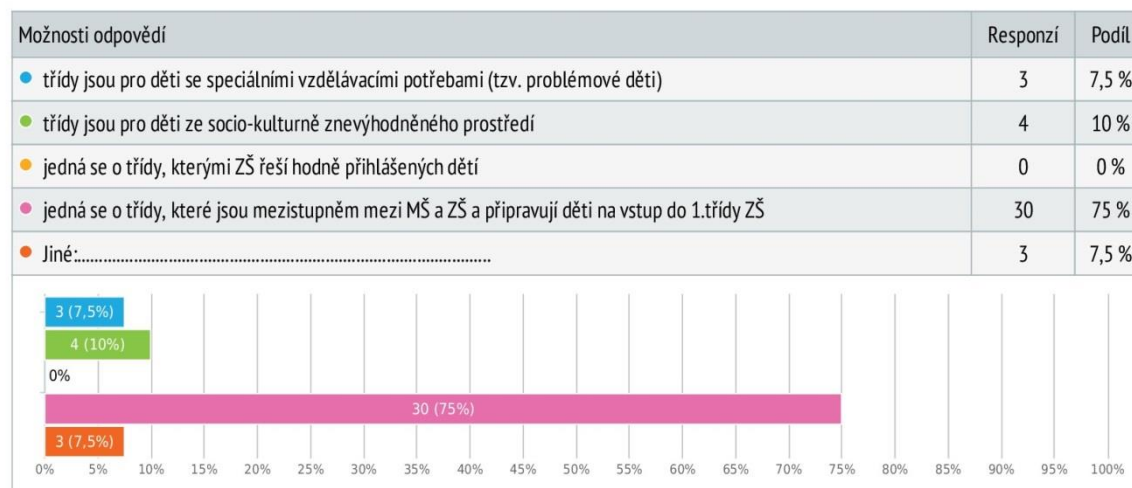
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

- internetové stránky školy
- přípr.třídu navštévovala již starší dcera-měla OŠD
- babička-učitelka ZŠ
- babička-učitelka na ZŠ

6. S jakými představami o funkci přípravných tříd se setkáváte ve svém okolí?

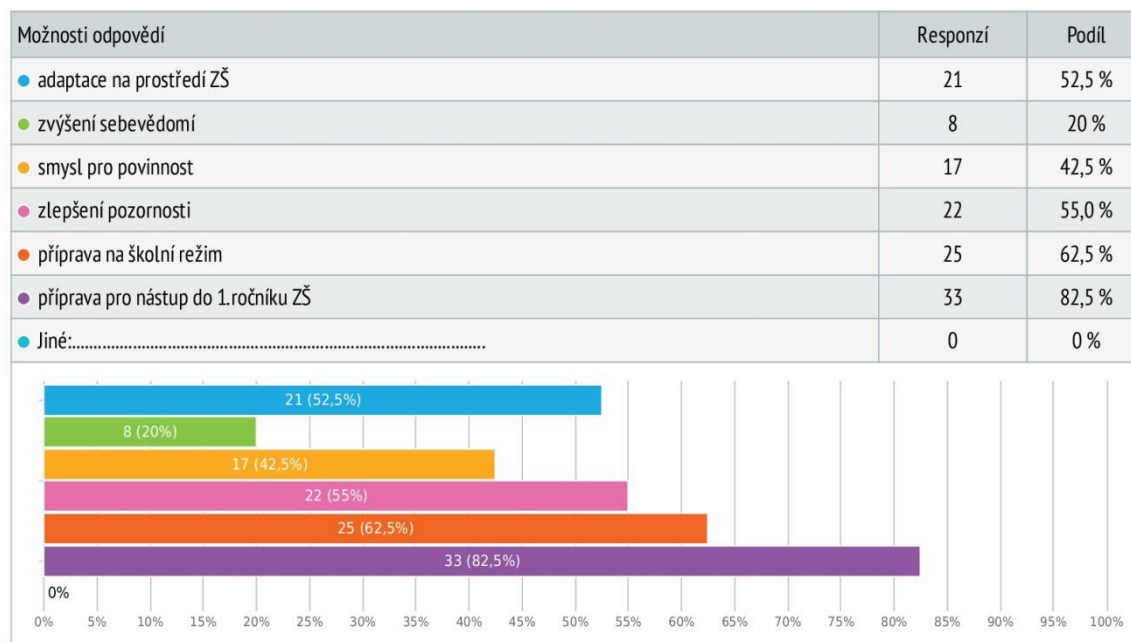
Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

- žádné
- většinou lidé o existenci přípravných tříd neví
- pro děti, které nemají kolem 6ti let zájem o učení

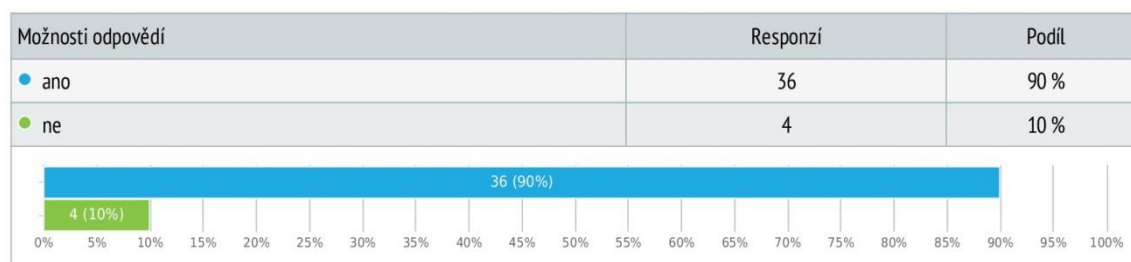
7. Co očekáváte od přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

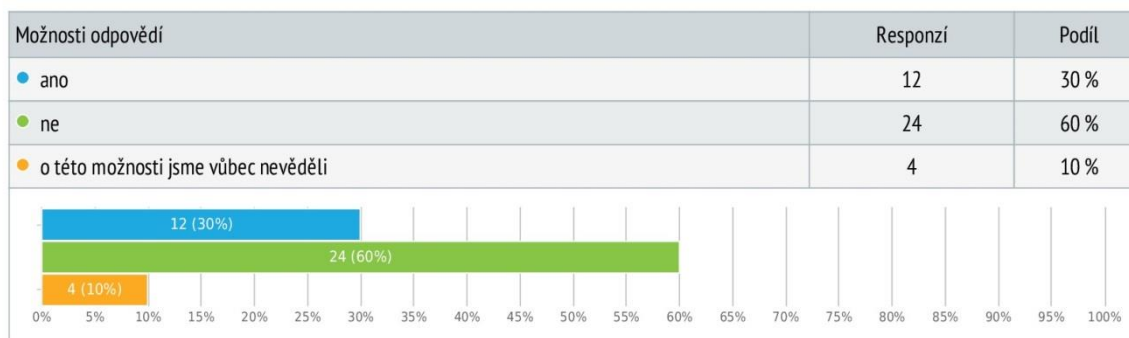
8. Věděli jste, jaká je náplň činností v přípravné třídě ZŠ?

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

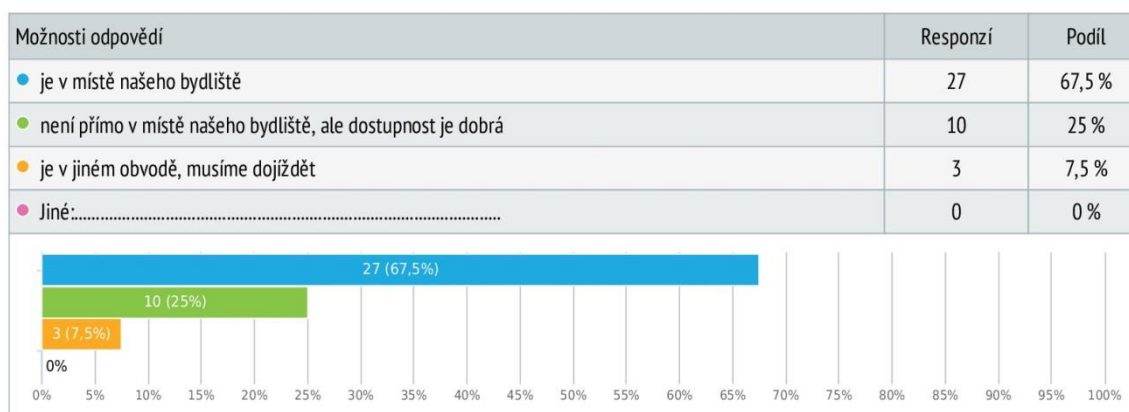
9. Využili jste možnosti navštívit přípravnou třídu před nástupem Vašeho dítěte do přípravné třídy?

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

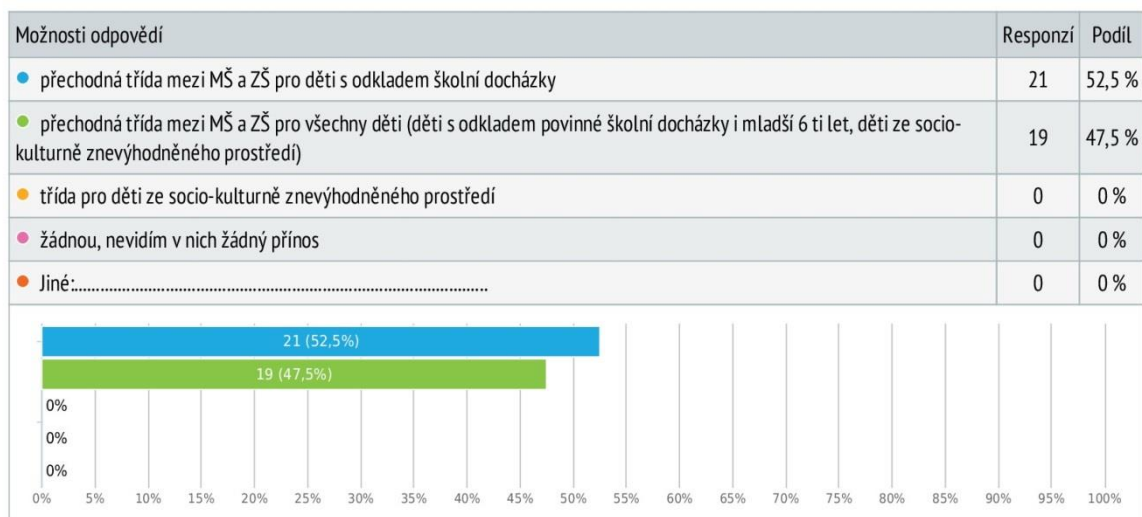
10. Jaká je dostupnost přípravné třídy, kam Vaše dítě dochází?

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

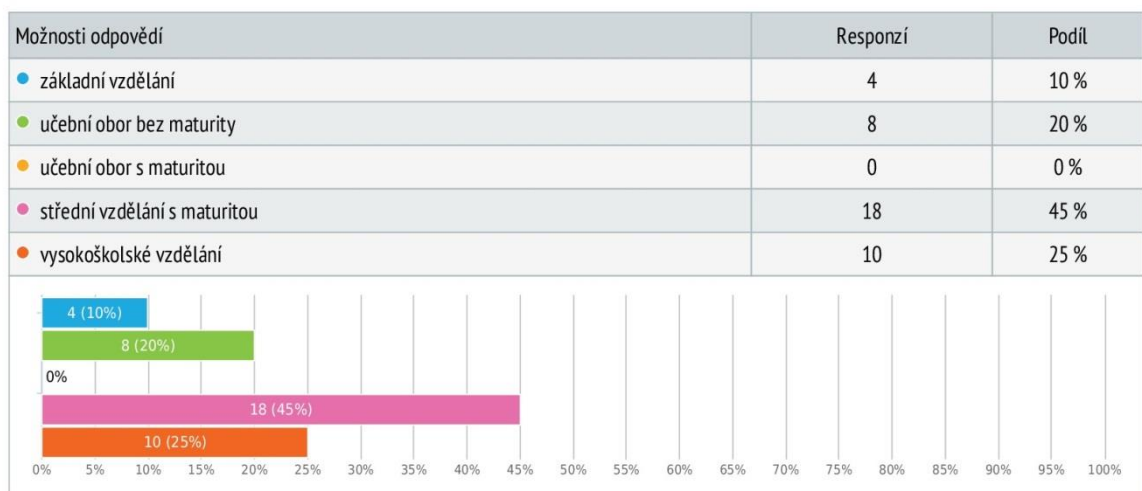
11. Jakou funkci by měly podle Vás do budoucna v našem školském systému přípravné třídy plnit?

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

12. Doplnující otázka k profilu zákonného zástupce ohledně dosaženého vzdělání. (Tato otázka je zcela dobrovolná.)

Výběr z možností, zodpovězeno 40x, nezodpovězeno 0x

Nastavení dotazníku

	Otázek na stránku	Všechny
	Povolit odeslat vícekrát?	✓
	Povolit návrat k předchozím otázkám?	✓
	Zobrazovat čísla otázek?	✓
	Náhodné pořadí otázek?	
	Zobrazit ukazatel postupu?	✓
	Upozorňovat na odeslání dotazníku?	✓
	Ochrana heslem?	
	IP omezení?	

Příloha: dotazník

Přípravné třídy ZŠ - dotazník pro rodiče

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Uveďte prosím pohlaví dítěte:

- dívka
 chlapec

2. Uveďte prosím věk dítěte při nástupu do přípravné třídy ZŠ? (uveďte prosím ve tvaru roky, měsíc např.: 6,3)

3. Z jakého důvodu byl Vašemu dítěti doporučen odklad školní docházky a zařazení do přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

- logopedické potíže
 cizinec – zdokonalení českého jazyka
 nesamostatnost
 nepřipravenost, nezralost na vstup do 1.třídy ZŠ
 zdravotní důvody (častá nemocnost)
 socio-kulturně znevýhodněné prostředí
 Jiné:.....

4. Kdo Vám jako první doporučil zařadit Vaše dítě do přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

- mateřská škola
 pedagogicko-psychologická poradna
 dětský lékař
 speciálně-pedagogické centrum
 učitelé ZŠ (při zápisu do 1.třídy)
 známi
 Jiné:.....

5. Kde jste získali informace o přípravné třídě?

- mateřská škola
- pedagogicko-psychologická poradna
- dětský lékař
- speciálně-pedagogické centrum
- učitelé ZŠ (při zápisu do 1.třídy)
- známí
- Jiné:

6. S jakými představami o funkci přípravných tříd se setkáváte ve svém okolí?

- třídy jsou pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (tzv. problémové děti)
- třídy jsou pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí
- jedná se o třídy, kterými ZŠ řeší hodně přihlášených dětí
- jedná se o třídy, které jsou mezistupněm mezi MŠ a ZŠ a připravují děti na vstup do 1.třídy ZŠ
- Jiné:

7. Co očekáváte od přípravné třídy ZŠ? (možno zvolit i více odpovědí)

- adaptace na prostředí ZŠ
- zvýšení sebevědomí
- smysl pro povinnost
- zlepšení pozornosti
- příprava na školní režim
- příprava pro nástup do 1.ročníku ZŠ
- Jiné:

8. Věděli jste, jaká je náplň činností v přípravné třídě ZŠ?

- ano
- ne

9. Využili jste možnosti navštívit přípravnou třídu před nástupem Vašeho dítěte do přípravné třídy?

- ano
- ne
- o této možnosti jsme vůbec nevěděli

10. Jaká je dostupnost přípravné třídy, kam Vaše dítě dochází?

- je v místě našeho bydliště
- není přímo v místě našeho bydliště, ale dostupnost je dobrá
- je v jiném obvodě, musíme dojíždět
- Jiné:

11. Jakou funkci by měly podle Vás do budoucna v našem školském systému přípravné třídy plnit?

- přechodná třída mezi MŠ a ZŠ pro děti s odkladem školní docházky
- přechodná třída mezi MŠ a ZŠ pro všechny děti (děti s odkladem povinné školní docházky i mladší 6 ti let, děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí)
- třída pro děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí
- žádnou, nevidím v nich žádný přínos
- Jiné:.....

12. Doplnující otázka k profilu zákonného zástupce ohledně dosaženého vzdělání. (Tato otázka je zcela dobrovolná.)

- základní vzdělání
- učební obor bez maturity
- učební obor s maturitou
- střední vzdělání s maturitou
- vysokoškolské vzdělání

Příloha č. 14: Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru s rodiči dětí, které již přípravnou třídu absolvovaly a již chodí do 1. třídy ZŠ

- 1) Proč jste zvolili zařazení do přípravné třídy a ne do 1. třídy ZŠ?
- 2) Kde jste se radili, kdo vám doporučil přípravnou třídu?
- 3) Jak probíhala adaptace dítěte v přípravné třídě? (- chtělo se vrátit do MŠ; - těšilo se do školy; - ptalo se, proč nejsem v „opravdové“ škole; - řešili jste nějaké problémy; - pozorovali jste větší únavu, nervozitu x spokojenost oproti MŠ;apod.)
- 4) Využili jste možnost chodit do školní družiny, bylo tam dítě spokojené?
- 5) Co jste očekávali od přípravné třídy?
- 6) Chodilo dítě do přípravné třídy pravidelně nebo jste připustili absenci: „Není to ještě doopravdy, pro pár dní absence se nic nestane!“
- 7) Jak byste hodnotili práci paní učitelky (mohla být hodnější x přísnější, hodně úkolůbyli jsme spokojeni).
- 8) Pokuste se zhodnotit přípravnou třídu z pohledu dítěte – např. jak o ní mluvilo, hodnotilo, vzpomíná na ni?
- 9) Splnila přípravná třída vaše očekávání? Prosím zdůvodněte.
- 10) Vidíte vaše rozhodnutí zpětně jako správné nebo byste to dnes řešili jinak – jak?
- 11) Zhodnoťte prosím nástup do 1. třídy, byly zkušenosti z přípravné třídy přínosem?
- 12) Máte nějaké postřehy (zpětnou vazbu) od současné paní učitelky v 1. třídě? Vidí přínos přípravné třídy?